ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 12 maart 2011

RELIGIE
5
Geloofsgroep
in de luwte

LITERATUUR
7
'Onafhankelijkheid
bestaat niet'

IN BEDRIJF
13
Klantvriendelijk
vakmanschap

Excel Arts Academy:

'Aanvulling op rol gezin'

Verschillende Hollywood-films zijn er reeds over gemaakt: waargebeurde succesverhalen. Films over idealisten met bijna onrealistische doelen, die uiteindelijk uitpakken als levensveranderende initiatieven.

Tekst: Lisette Keus Foto's: Ken Wong

Verhalen die altijd erg op een 'ver van m'n bed-show' lijken, maar niets is minder waar. Ook Curaçao kent vele succesvolle burgerinitiatieven van de soort 'filmscriptmateriaal', maar dan in het echt. Excel Arts Academy is er zo een.

Pas veertien

Veertien jaar oud was ze nog maar toen Shelomi Baromeo met het idee kwam van de Excel Arts Academy. Het idee vloeide voort uit de dansgroep waar zij in zat en waarmee ze in de weekeindes veel oefende. De dansgroep groeide en zo ook de aandacht voor andere disciplines en talenten, en nu - tien jaar later - staat er een goed georganiseerde academy die kinderen van vijf tot zestien/zeventien jaar oud de mogelijkheid biedt hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. De kinderen kunnen kiezen uit ongeveer tien disciplines en wekelijks komen er ongeveer 100 kinderen van over het hele eiland naar Excel, gevestigd in het sentro di bario van Boca Sami. En iedereen die lesgeeft of op welke manier ook betrokken is bij Excel doet dit op vrijwillige basis en met volledige toewijding.

Baromeo is nu 24 jaar oud en directrice van Excel, samen met haar man Samuel David Baromeo. Shelomi Baromeo: "De naam Excel komt van excellentie, excellence en to excel; je moet al je mogelijke potenties gebruiken in het leven en dit met excellence doen. Mijn grote droom is om er ooit een gerenommeerde Arts Academy van te maken voor kinderen vanaf de peuterschool tot aan de universiteit. En dan zullen we alle vakken geven, ook aardrijkskunde en wiskunde. Maar lesgegeven vanuit een artistiek oogpunt, waardoor kinderen zich ook op emotioneel, spiritueel en sociaal gebied goed kunnen ontwikkelen."

Opbouw

De opbouw van Excel nu is eigenlijk een beetje hetzelfde als die van een school. Ook zij kennen een soort onder- en bovenbouw. De onderbouw, de Angels, is vanaf vijf tot en met twaalf jaar. Hier maken de kinderen op een ludieke manier kennis met de verschillende disciplines.

Vanaf hun twaalfde stromen de kinderen door naar het eerste jaar en ook hier mogen ze nog een half jaar van alles uitproberen. Vanaf het tweede semester van het eerste jaar mogen ze dan maximaal drie disciplines kiezen waar zij zich verder op willen focussen. Ze kunnen dan kiezen uit: drama, brassband, zang, sport, dans, lyrics, illustratie, creative IT (fotografie, grafisch ontwerp), event productie (organiseren van optredens en dergelijke), special arts (acrobatiek) en vanaf veertien jaar kunnen ze sinds kort ook kiezen voor leadership skill developing.

Girigorie is een van de vrijwilligers en zit al vanaf het begin bij Excel: "We hebben het zo georganiseerd omdat kinderen dan rustig hun talenten kunnen ontdekken en kijken wat ze leuk vinden. Van daar uit kunnen ze zichzelf dan in een van de disciplines verder ontwikkelen. Maar niet alleen op artistiek gebied ontwikkelen de kinderen zich, ook op persoonlijk gebied. Elk kind krijgt namelijk een mentor en een buddy die de kinderen begeleiden."

Mentor en buddy

Clayna Stella is 21 jaar, als kind ging ook zij naar Excel. Nu studeert ze en gaat ze over een paar maanden haar stage lopen bij Excel. Docent bij Excel is ze echter al, in lyrics en ze helpt bij drama. Daarnaast is ze mentortrainee, zoals ze dat noemen.

Stella: "Ieder kind krijgt dus een mentor en een buddy. De buddy is een andere leerling die hem of haar wegwijs moet maken binnen Excel. Maar de buddy helpt ook daar waar dit nodig is op andere gebieden. De mentoren zijn docenten, stagiairs of vrijwilligers die de kinderen begeleiden. Behalve dat de buddy en de mentoren de kinderen motiveren, helpen zij ook echt in de persoonlijke ontwikkeling van de kinderen. De mentorbegeleiding helpt een kind in het bijzonder bij het in beeld brengen van wat hij of zij wil en waar de problemen liggen. Daarom krijg je als mentor eerst een soort interne opleiding, zodat je weet hoe je ermee om moet gaan."

De mentoren worden weer ondersteund door een multidisciplinaire groep waar een maatschappelijk werkster, twee sociaalpedagogische hulpverleners, een counseler en een voedingsdeskundige deel van uit maken. De mentoren verwijzen door naar hen en bespreken casussen met hen en indien nodig verwijzen zij weer door naar (andere) professionele hulpverleners.

"Alle problemen die je in de maatschappij tegenkomt, zien wij bij kinderen terug. Een goede begeleiding is dan ook belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. We weten zeker dat jongeren die bij ons komen minder snel het verkeerde pad op zullen gaan", vertelt Girigorie.

"Er zijn zelfs jongeren die hier kwamen en al verkeerd bezig waren, die nu daar helemaal uit zijn", vult Stella hem aan.

Girigorie: "Ja, ze kwamen hier en hebben een hele persoonsverandering ondergaan. Sommigen komen hier met slecht ontwikkelde sociale vaardigheden, hier kunnen veel problemen uit voortkomen. Ook in de academy zijn er weleens clashes (geweest) tussen jongeren, maar door de begeleiding en specifieke aandacht proberen we dit zo veel mogelijk te voorkomen of op te lossen. Ook de docenten leren ervan. We hebben een van oorsprong christelijke achtergrond en hoewel het helemaal niet meer uitmaakt welk geloof je aanhangt of wat je achtergrond ook is - de academy staat open voor iedereen - zijn de normen en waarden die hier gelden eigenlijk de basisnormen en waarden van het geloof. Zo hebben we een soort gedragscode, regels en kledingvoorschriften. Een van de dingen die wij bijvoorbeeld ook proberen bij te brengen bij de kinderen is dat het goed is om iets terug te geven aan de maatschappij. Jij krijgt de mogelijkheid je te ontwikkelen, creëer deze mogelijkheid dan ook voor een ander. Daarom zijn bijna al onze vrijwilligers leerlingen die bij ons op de academy hebben gezeten. Ik zelf ook. Ik geef alleen geen les, maar houd me vooral bezig met het opstellen van contracten, brieven, fondsenwerving en dergelijke. Maar we creëren een soort familieverhouding, wat eigenlijk veel kinderen niet echt kennen. Niet dat we de rol van het gezin over willen nemen, maar wel aanvullen. Net zoals de rol van de scholen, een stukje opvoeding en begeleiding. Schoolprestaties van kinderen verbeteren overigens ook. Vooral vanaf het tweede jaar zie je dat sterk."

Groeien van Excel

"Excel heeft zich ook op deze manier kunnen ontwikkelen. Op een gegeven moment gingen we allemaal studeren en met alles wat wij leerden, professionaliseerde de academy. Ik ben bijvoorbeeld advocaat, maar anderen hebben bijvoorbeeld Sociaal Pedagogisch Werk (SPW) of Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) gestudeerd. En dan hebben we natuurlijk de multidisciplinaire groep, zij doen dit ook vrijwillig. En de studenten van verschillende studies die hier stage lopen", aldus Girigorie.

Shelomi Baromeo: "Mensen hebben mij ook geadviseerd om een master te doen en binnen dat master de curricula verder te ontwikkelen en het plan verder uit te werken hoe we er een gerenommeerde instelling van kunnen maken. Binnenkort ga ik daar dan ook mee beginnen. Mijn streven is om tussen de vijf à tien jaar de officiële Excel Arts Academy te zijn." Baromeo lacht, vervuld van trots en doorzettingsvermogen.

Financiering

Excel is gevestigd in het sentro di bario van Boca Sami, wat in beheer is van stichting Sisami. De deal is dat ze geen huur hoeven te betalen, want geld is er namelijk niet, maar als tegenprestatie moeten ze wel helpen in het onderhoud van het gebouw. En ook dit doen ze met volledige toewijding. Het gebouw is schoon, netjes geschilderd en her en der zijn er tekeningen op de muur geschilderd door de illustration-groep. In een open ruimte, met prachtig uitzicht op Boca Sami, boven paar oude en een paar nieuwe gymmatten hangen kinderen acrobatisch in doeken en op de achtergrond zijn er kinderen op stelten en springveren onder begeleiding aan het oefenen, de special arts. In een andere ruimte is de dansgroep aan het oefenen, harde muziek klinkt uit de boxen en blaadjes met kreten als 'rèspèt' sieren de muren.

Girigorie: "Echt veel geld voor materialen en dergelijke hebben we niet. En vooral de materialen van special arts zoals stelten en de matten, maar ook muziekinstrumenten zijn erg duur. Nu oefenen soms kinderen die net beginnen met brass nog met houtjes op emmers, we kunnen het gewoon niet betalen. Wel hebben we bijvoorbeeld net matten gekocht, veiligheid namelijk boven alles. Maar de kinderen betalen 35 gulden per maand als contributie, meer kunnen we niet vragen, want veel ouders kunnen niet meer betalen. En anders komen ze niet. Eerst betaalden we dingen uit onze eigen zak, maar dat is gewoon niet meer te doen. Wel halen docenten een aantal kinderen op van school, ouders kunnen ze om welke reden dan ook niet brengen. Maar dit is natuurlijk ook beperkt, jammer genoeg. Maar goed, geld voor een bus voor halen en brengen en om naar optredens te gaan is er al helemaal niet. Want behalve de contributie verdienen we geld met fundraisings zoals carwashes en soep verkopen en dus met optredens. Maar het is elke keer net aan. Af en toe krijgen we wel giften, reguliere giften of van bijvoorbeeld een grote nationale bank en andere grote (overheids) organisaties. Maar behalve veelbelovende toezeggingen na een bezoekje van verschillende gedeputeerden, krijgen we niets van de overheid. Men ziet gewoon niet in wat wij betekenen voor de jongeren en dus voor de maatschappij."

Het team van Excel Arts Academy.

Hulp

In het kader van 'een mogelijkheid creëren voor een ander om zich te ontwikkelen', adopteer een Exceller en betaal zijn of haar maandelijkse contributie. Of help Excel met iets anders!

Voor meer informatie: excel_arts_academy@yahoo.com of kom langs op een zaterdagmiddag bij Excel op Boca Sami.

Shows

In juni viert Excel haar tienjarig bestaan en dit gaat groots gevierd worden met spetterende shows op 25 en 26 juni. Alle disciplines zullen samenkomen in een zelfgeschreven, geregisseerde en georganiseerde show 'The Transformers, revealing the secret'.

Kaartjes zijn te koop bij Excel of de grote boekwinkels.

ÑAPA 2011 Nr. 10

‘Serieus’

Het carnaval is voorbij en het wordt weer eens tijd voor wat serieuzer werk. Op pagina 5 vindt u ‘Geloofsgroep in de luwte’ een reportage van Jolijn van Harten. U kent ze wel. Twee jongens uit het Amerikaanse Salt Lake City lopen over straat. Ze dragen een witte blouse en hebben een stropdas om. Op hun borst prijkt een zwart naambordje. Een van hen heeft een tas op zijn rug, de ander ‘Het boek van Mormon’ onder zijn arm. De mensen die ze tegenkomen spreken ze aan. Ze willen graag vertellen over hun kerk: ‘De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen’, beter bekend als de ‘mormonen’.

Op pagina 7 interviewt Sharina Henriquez de Arubaanse dichter Quito Nicolaas. Nicolaas is vrij resoluut wat het komende kwart van deze eeuw Aruba en Curaçao eventueel staat te wachten. “Als je terugkijkt, 50 jaar geleden, zijn heel veel eilanden in het Caribische gebied onafhankelijk geworden. Maar 50 jaar later beseffen zij pas dat zoiets als onafhankelijkheid niet bestaat. Dat door de verwevenheid van de economieën met elkaar, je niet zonder elkaar kunt.”
Eten & Drinken, waarvan inmiddels zo'n negentig afleveringen zijn verschenen, treft u gewoontegetrouw op pagina 9. In ‘Perfect isolement’ wordt onder meer uitgelegd wat de Galicische navigator João da Nova, duizenden bevrijde Afrikanen, de boekanier Dampier, de astronoom Edmond Halley, de Zulu-koning Dinizulu kaCetshwayo, naturalist Charles Darwin, Bounty-kapitein William Bligh en keizer Napoleon Bonaparte met elkaar gemeen hebben.

Op pagina 13 een verhaal van Ineke de Haan over Erik en Amanda Westerveld. Het echtpaar werkt sinds zes jaar onder de naam Westech. Het bedrijf is onder meer gespecialiseerd op het gebied van onderhoud van jachten, maar verzorgt ook producten voor huizen, auto's en wat dies meer zij. Het is maar een weet.

Fijn weekend!
De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Aan deze Ñapa werkten mee:
Joost van Beek
Misha Bemer
Monique Casimiri
Jorge Curiel
Verele Ghering
Ineke de Haan
Margot Hack
Jolijn van Harten
Bob Harms
Sharina Henriquez
Lisette Keus
Sebastiaan Knippenberg
Judice Ledeboer
Gofrie van Lieshout
Wouter Mol
Milangela Plate
Marcel Truyens
Hans Vaders
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

‘Laten zien wat je kunt’

Kunst, in Nederland wordt de geldkraan dichtgedraaid en op Curaçao is er überhaupt nooit veel aandacht voor geweest. Waar de een dit terecht vindt, zet de ander zich met ziel en zaligheid in en bedenkt van alles om kunst op Curaçao naar een hoger plan te tillen.

Orpheu de Jong en Tarja Szaraniec.

Tekst: Lisette Keus Foto’s: Ken Wong

Zo lopen er momenteel binnen het Instituto Bueno Bista verschillende programma’s en uitwisselingsprojecten door elkaar; van kunst maken met patiënten uit de Capriles kliniek - therapeutisch en recreatief, tot lessen voor jongeren en lezingen van verschillende bekende kunstenaars.
David Bade, beeldend kunstenaar, directeur en docent aan het Instituto Buena Bista: “De kunstenaars die hier komen in de uitwisselingsprogramma’s zijn veelal redelijk bekende namen uit de kunstwereld. Zij brengen kennis en ervaring naar het eiland waar onze leerlingen veel van kunnen leren in hun opleiding aan het IBB, een vooropleiding voor bijvoorbeeld de academies in Nederland. Maar aan de andere kant wordt hen ook weer een spiegel voorgehouden; men heeft hier nog nooit van hen gehoord, dus dan krijg je zoiets van ‘laat maar eens zien wat je kunt’.”

Creëer mogelijkheden

Tarja Szaraniec en Orpheu de Jong zijn twee van deze kunstenaars en ze verblijven in een uitwisselingsprogramma momenteel drie maanden op Aruba. Op uitnodiging van het IBB deden zij ook een paar dagen Curaçao aan en hielden hier een inspirerende lezing. Twee jonge kunstenaars - actief in verschillende takken van kunst - vertelden over hoe zij zijn begonnen, hoe zij zich weten te profileren en waar zij zich mee bezighouden. Ze lieten zien wat ze kunnen met een onderliggende boodschap: ‘Ga erop uit en creëer je eigen mogelijkheden’.
Szaraniec: “In Nederland heb je overal wel potjes voor om alles te kunnen financieren, wij hebben altijd alles gefinancierd vanuit het niets, je moet creatief zijn. Door het gewoon te doen kom je in een soort positieve flow, waardoor maar weer bevestigd wordt dat alles mogelijk is.”
“Toen ik in 2005 van de Rietveld Academie kwam, merkte ik al snel dat het geen zin heeft om in je atelier te blijven zitten. Je moet naar buiten gaan om gezien te worden en dus zette ik ‘PLANB’ op. Een project waarbij ik steeds met verschillende kunstenaars exposeerde. Dit werd op een gegeven moment een erg groot succes en een zelfgenererend initiatief.” In de Caribbean gaat Szaraniec er ook op uit, letterlijk. Met een camera in de hand legt zij alles vast wat haar inspireert.

“Ik teken omdat het een directe manier van beeld maken is, er zit niet zoveel tussen. In mijn tekeningen zoek ik altijd de grens op tussen figuratie en abstractie. Een schok voor mij is dat ik hier op straat gewoon mijn tekeningen in het echt zie. De lagen verf over elkaar of de manier waarop de stoffen voor carnaval al klaarliggen zijn kunstwerken op zich.”

Verschillende disciplines

De Jong deed tot nu toe ook wat hij leuk vond: hij begon als twaalfjarig jochie met graffiti, rolde zo - net als veel van zijn grote graffitihelden - in het grafisch ontwerpen, studeerde aan de academie af op videokunst, maakte autonome kunstwerken en is momenteel bezig met onder meer het maken van een exclusief tijdschrift (van dit project maakt ook Szaraniec deel uit) en radiomaken.
“Het maakt niet uit welke keuze je maakt of welke richting je op wilt gaan; in je output is altijd wel een lijn te vinden van jouw stijl. Ik ontwerp momenteel ook veel hoezen voor platen en hoewel het nog nooit is voorgekomen, zou ik ook hoezen voor muziekstijlen die mij persoonlijk niet aanspreken kunnen ontwerpen: ik ben ervan overtuigd dat er voor alles wel een goede visuele taal is. Ooit heb ik een audiovisuele bewerking gemaakt voor de Mattheus Passion, het vormen van een eenheid tussen beeld en muziek vind ik altijd een uitdaging.”
Afgelopen december begon De Jong ook een digitale radiozender, ‘redlightradio’. Een interessant onderwerp voor de jongeren van het IBB, niet vanwege de locatie van de radiozender (de naam zegt het al), maar meer omdat zij binnen hun opleiding van het IBB ook bezig zijn met ‘radiomaken’. Rap, poëzie, werken met oud materiaal en het mixen van verschillende stijlen; ook op dit gebied probeert het IBB creativiteit te stimuleren.

“Het opzetten van een digitale radiozender is eigenlijk heel gemakkelijk, op internet kan je gewoon beginnen. Voor een expositie hadden we een radiostation opgezet als onderdeel ervan. En omdat ik altijd erg geïnteresseerd ben en was in muziek en zelf wel eens draai op feesten, dacht ik dat het misschien wel leuk was om hiermee door te gaan. We zitten nu midden op de Wallen, in een voormalig peeskamertje. Een bijzondere plek om radio te maken omdat je de hele dag fysieke interactie hebt met voorbijgangers; we staan namelijk achter het raam en zijn vanaf de straat te zien. In de uitzending komen muzikanten, kunstenaars, dj’s, eigenlijk alles wie en wat wij leuk vinden om uit te zenden.”

Exclusief tijdschrift

‘The session’ is het tijdschrift dat de twee kunstenaars, samen met nog zes anderen, hebben opgezet.
Szaraniec: “In 2007 zijn we dit project begonnen, een volledig met de hand gemaakt tijdschrift over allerlei uiteenlopende onderwerpen. Per editie bepaalt iemand anders het thema, in het begin deden wij dit zelf, maar nu hebben we ook gastredacteuren geselecteerd. Elke kunstenaar levert bijdragen in en het maakt niet uit wat, als het maar binnen het thema past. Degene die het onderwerp heeft bedacht is dan volledig verantwoordelijk voor de vormgeving en editing. Omdat het maken van het tijdschrift veel tijd en arbeid vergt, hebben we per editie maar een oplage van 150 à 250 stuks, maar we zijn wel al verkrijgbaar in verschillende landen.”

Op Aruba geven de De Jong en Szaraniec, in samenwerking met de kunstenaars Tormell en Adolfs en Ateliers ‘89, een workshop. In april wordt er geëxposeerd in de vorm van een mini-festival voor verschillende disciplines.

Voor meer informatie, ook over hun werk:
www.tarjaszaraniec.com
www.orpheudejong.com
www.redlightradio.net
www.thesession.nl

Foto van de week

Het verzamelen zit mens en dier al vanaf de prehistorie in het bloed, al zal je een dier niet zo snel in de weer zien met postzegels of suikerzakjes. Schoenen zijn een ander verhaal, denk hierbij aan de gigantische collectie van Imelda de echtgenote van de vroegere Filipijnse president Marcos. Ook chiwhawha Chiquita heeft het iedere ochtend maar moeilijk om te kiezen uit haar verzameling schoenen. Deze foto werd ingezonden door Heidi Foendoe. Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

In het nieuws

Gezondheidsbeurs

Fundashon pa Motivá i Rekreá organiseert vandaag en morgen haar tweede Gezondheidsbeurs in het WTC. De beurs is toegankelijk voor iedereen die zijn of haar gezondheid belangrijk vindt, van nul tot honderd plus. Voor kinderen jonger dan 12 jaar, is de entree 3,50 gulden, voor het overige publiek 5 gulden. In de zaal zijn meer dan 90 informatiestands te vinden op allerlei gebied. Jenny de Windt van de stichting vertelt over de beurs.

Hoeveel mensen hebben zich al ingeschreven voor de beurs? Wat is het maximaal aantal bezoekers dat jullie kunnen ontvangen?
We hebben nu al 10.000 kaartjes verkocht, verdeeld over de zaterdag en de zondag. We hebben in totaal 15.000 kaartjes. We hadden vorig jaar een bezoekersaantal van 8.000 op één dag, maar toen werd het zo vol dat het, naar ons idee, niet helemaal veilig meer was.

Wat hoopt de stichting te bereiken met deze beurs?
Wij hopen de mensen bewuster te maken van het belang van een goede gezondheid. 63.5 Procent van de bevolking heeft last van overgewicht, ondergewicht, suikerziekte, een te hoge bloeddruk en ga zo maar door. De mensen krijgen niet genoeg beweging en eten te veel en te vet. Wanneer ze gaan sporten, moeten ze wel voor een sport kiezen die ze leuk vinden, anders valt het niet vol te houden.

Mensen die geïnteresseerd zijn in hun gezondheid, komen vanzelf wel naar zo’n beurs. Maar hoe bereiken jullie de mensen die zich niet druk maken om hun gezondheid?
Wij proberen op alle mogelijke manieren mensen via de beurs op de hoogte te brengen. Maar mensen moeten openstaan om zich bewust te worden van hun gezondheid. Als iemand last heeft van obesitas, dan moet hij of zij dat in de gaten hebben voordat er stappen ondernomen moeten worden.

Zijn er mensen die het ‘eng’ vinden om naar deze beurs te gaan? Hoe maken jullie ‘de drempel’ zo laag mogelijk?
Wij proberen geen drempel voor de mensen te creëren. Omdat het zo goedkoop is, moet iedereen naar binnen kunnen komen. Ook mensen in een rolstoel, met een rollator of een looprek kunnen komen omdat er geen trappen of drempeltjes zijn. Er zijn 90 stands op uitenlopend gebied. We werken met professionals dus er is geen excuus, voor niemand, om te zeggen dat je niet durft.

Voor meer informatie kijk op: www.bosaludenbalansa.com

Archeologie

'Stenen vertellen verhalen'

De oorspronkelijke bewoners van Curaçao, Bonaire en Aruba, de Indianen, kenden het gebruik van metaal niet. Zij waren dan ook aangewezen op het benutten van gesteentes, die de natuur hen bood voor het vervaardigen van veel van hun dagelijkse werktuigen. Curaçao, maar ook beide buren Aruba en Bonaire, kennen een grote variëteit aan gesteentes, die van nature op deze eilanden voorkomen.

Tekst en foto's: Sebastiaan Knippenberg/NAAM

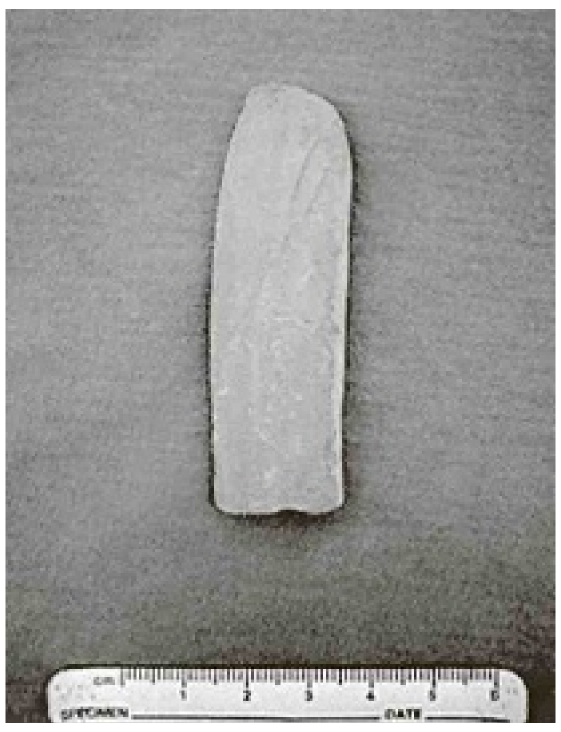

'Mes' van zandsteen en vuurstenen boortje, San Hironimo.

Welke gesteentes gebruikten de Indianen precies, hadden ze een voorkeur voor bepaalde gesteentes en waar haalden ze die vandaan? Was dat op de eilanden zelf of kwamen die van verder gelegen bronnen? Dit zijn allemaal vragen waar ik mij de afgelopen maand als onderdeel van een studiereis naar de ABC-eilanden mee bezig heb gehouden. Om antwoord op al deze vragen te krijgen heb ik op de drie ABC-eilanden archeologische collecties bestudeerd, die door mijn voorgangers in de loop der jaren daar zijn opgegraven. Daarnaast heb ik ook gekeken waar precies de verschillende geschikte steensoorten van nature voorkomen op de drie eilanden.

De Indianen waren zeer kieskeurig in hun keuze van gesteentes en gebruikten verschillende soorten voor verschillende doeleinden. Zo dienden allerlei varianten van kiezelgesteentes als grondstof voor de vervaardiging van snij-, schraap- en boorwerktuigen. Deze kiezelgesteentes, in de volksmond ook wel vuursteen genoemd, zijn zeer fijnkorrelige, maar ook zeer harde gesteentes, je kunt het een beetje vergelijken met glas. Ze zijn uitermate geschikt om scherpe werktuigen van te maken. Door hun fijnkorrelige structuur zijn ze goed te bewerken en geven ze een scherpe breuk. Vergelijk het met wanneer je glas breekt, aan de breukranden kan je behoorlijk je vingers snijden. Vuursteen heeft het voordeel dat het harder is dan glas en dus veel langer meegaat.

Tijdens opgravingen op Indiaanse vindplaatsen vinden we dan ook aardig wat vuursteen. Veel van dat materiaal bestaat uit het afval dat wordt gegenereerd bij het maken van de werktuigen. Daarnaast vinden we natuurlijk ook de werktuigen zelf. De meeste werktuigen zijn niet zo gemakkelijk als zodanig te herkennen. Het zijn gewoon splinters die van een groot stuk, de kern, zijn afgeslagen. Deze splinters worden door archeologen ook wel afslagen genoemd. Veel van die afslagen bezitten een scherpe vaak bruikbare rand. Pas met een loupe of onder de microscoop wordt duidelijk dat de randen van sommige van deze splinters slijtage vertonen als gevolg van gebruik en dus daadwerkelijk werktuigen zijn.

Daarnaast zijn er gelukkig ook gemakkelijker te herkennen werktuigen. Dit zijn afslagen, waarvan de Indianen heel nauwkeurig de randen hebben bewerkt in een bepaalde vorm, zodat ze geschikt werden voor een specifieke functie. Boortjes zijn daar de mooiste voorbeelden van. De meeste zijn nog geen 2 cm groot, maar hebben wel een mooi bewerkt puntig uiteinde. Ze werden aan een houten stok bevestigd, zodat het gemakkelijk werd om er een draaiende beweging mee te maken.

Nu is na de bestudering van de collecties gebleken, dat op de drie eilanden de Indianen niet dezelfde kiezelgesteentes gebruikten. Op Curaçao en Bonaire komen kiezelgesteentes van nature op verschillende plaatsen voor. Op beide eilanden lijken de kiezelgesteentes erg op elkaar en zijn ze in vergelijkbare geologische afzettingen te vinden. Donkergrijze tot bijna zwarte, maar ook rode varianten zijn het talrijkst. Op Curaçao vind je ze bijvoorbeeld in het Christoffelpark, maar ook bij Ronde Klip, op Bonaire in het Washington-Slagbaai park en ten noorden van Kralendijk nabij Seru Largu. Een nauwkeurige vergelijking van het materiaal uit de archeologische collecties en deze natuurlijke voorkomens heeft aangetoond, dat op beide eilanden de Indianen alleen deze lokale materialen hebben verzameld, wat natuurlijk niet zo verwonderlijk is. Ook is het duidelijk geworden dat de Indianen op Bonaire met name de kiezelgesteentes bij Seru Largu hebben gebruikt. Deze kiezelgesteentes zijn van een hogere kwaliteit en vind je alleen daar. Vergelijkbare kiezelgesteentes komen ook niet op Curaçao van nature voor.

Op Aruba ligt het beeld geheel anders. Daar vindt men van nature geen vuursteenachtige gesteentes, wel komt witte kwarts op verschillende plaatsen voor. Hoewel dit kwarts hard is, is het niet zo geschikt om te bewerken. Dat begrepen de Indianen ook, en we zien het ook niet veel terug in de collecties. Het meeste materiaal dat op Aruba is gebruikt is een doorschijnend kiezelgesteente, vaak ook wel chalcedoon genoemd. Dit chalcedoon lijkt totaal niet op de kiezelgesteentes die op Curaçao en Bonaire voorkomen en moet dus ergens anders vandaan gehaald zijn. Waarschijnlijk is dit het nabij gelegen schiereiland Paraguana op het Venezolaanse vasteland geweest. Mogelijk dat de Arubaanse Indiaanse gemeenschappen met gemeenschappen in Paraguana handel dreven, maar het kan ook niet uitgesloten worden dat ze naar de bronnen zijn gevaren om daar het materiaal zelf te verzamelen.

Vuursteen in geologische afzetting, Rooi Beru, Christoffelpark.

Behalve deze kiezelgesteentes gebruikten de Indianen een hele reeks andere gesteentes. Grove gesteentes, vaak zandstenen, werden gebruikt om te slijpen en te schuren of om voedsel en andere plantaardige producten mee te vermalen. Verschillende vulkanische gesteentes werden vaak gebruikt als klopstenen, de prehistorische equivalent van onze hamer. Fijnere vaak zwartkleurige varianten van dergelijke gesteentes, diabaas of doleriet genoemd, zijn veel verzameld om er bijlen van te fabriceren. Dit werktuig treft men alleen aan binnen de nederzettingen uit de keramische periode, dit is de periode toen de Indianen zich gingen toeleggen op de akkerbouw. Voor hun houten behuizing en het vrij maken van landbouwgrond dienden er veel bomen gekapt te worden. Het zijn dan ook werktuigen, die men geregeld tegenkomt tijdens opgravingen. Men koos specifiek vulkanische gesteentes voor dit doeleinde, omdat dergelijk materiaal behalve vrij hard vooral schokbestendig is, veel schokbestendiger dan de kiezelgesteentes. Dergelijk fijn vulkanisch gesteente heeft dus veel minder de neiging te breken, het is 'taaier' zeggen archeologen vaak. Het behoeft geen toelichting dat dit een prettige eigenschap is bij werktuigen, waarmee harde klappen gegeven worden, zoals bij bijlen het geval is.

Een materiaal dat in taaiheid, maar ook hardheid, dergelijke vulkanische gesteentes overtreft is jade, de groene edelsteen, die vooral uit Azië en Midden-Amerika bekend is door de vele sieraden en andere bijzondere objecten die ervan gemaakt zijn en nog steeds worden. Voordat metaal zijn intrede deed als gebruiksvoorwerp, was deze edelsteen ook zeer gewild voor de vervaardiging van bijlen. Ondanks dat de bronnen van jade schaars zijn, vindt men dergelijke objecten over grote gebieden terug en bestond er in oude tijden een bloeiende handel in dit materiaal.

Nu zijn er binnen verschillende vindplaatsen, zowel op Curaçao als op Bonaire enkele bijlfragmenten gevonden, die mogelijk van jade zijn gemaakt. Helaas is dit op het ogenblik nog niet met grote zekerheid te zeggen, aangezien de objecten door middel van een chemische analyse gekarakteriseerd dienen te worden om er zeker van te zijn dat het om jade gaat. Er bestaan namelijk veel groene steensoorten, die op jade lijken en die moeilijk met het blote oog uit elkaar te halen zijn.

Toch lijkt de kans groot dat er een paar jade-stukken tussen zitten. Deze zijn dan niet van de eilanden zelf afkomstig maar van verder gelegen bronnen. Mogelijk is dat Colombia geweest, waar men natuurlijke voorkomens van dit materiaal vermoedt. Het kan echter op voorhand niet uitgesloten worden dat het materiaal van nog verder afkomstig is, uit Cuba, de Dominicaanse Republiek of zelfs Guatemala. Daar liggen bronnen van een specifieke variant van jade, die veel in Midden-Amerika en op de noordelijke Kleine Antillen is gebruikt.

De aanwezigheid van jade op de ABC-eilanden zou er dan in ieder geval op duiden dat de Indiaanse gemeenschappen hier onderdeel uitmaakten van omvangrijke sociale netwerken en toegang hadden tot zeer exotische materialen. Het zullen dan ook voor deze gemeenschappen zeer waardevolle objecten zijn geweest. Dit moet niet alleen vanuit functioneel en esthetisch oogpunt gezien worden, maar ook het exotische karakter heeft daartoe zeker bijgedragen. Vergelijk het maar met het hedendaagse gebruik en de consumptie van exotische producten, zoals bijvoorbeeld Champagne. De Fransen zijn gewoon om deze voor hun lokale wijn regelmatig en haast bij iedere feestelijke gelegenheid te drinken. Hoe verder je echter van Frankrijk komt, hoe belangrijker de gelegenheid wordt en hoe meer het drinken van Champagne als een statussymbool wordt gezien.

Sebastiaan Knippenberg is archeoloog verbonden aan de Universiteit Leiden.

De serie 'Het Nationaal Museum vormen we tezamen' verschijnt ook in de Extra en The Daily Herald. Reacties op en suggesties voor bijdragen zijn van harte welkom. U kunt het National Archaeological Anthropological Memory Management (NAAM) bereiken op het Johan van Walbeeckplein 13, telefoon (09) 462 1933, fax (09) 462 1936, e-mail: info@naam.an, website www.naam.an

National Archaeological Anthropological Memory Management (NAAM)

Culturele Agenda

Kunst & Expo's

Leonid Gervits
Van 17 maart tot en met 2 april zal de Russisch-Amerikaanse schilder - tevens docent aan de Art Students League of New York - Leonid Gervits op Curaçao zijn op uitnodiging van Arthur Oster. Hij zal klassieke olieverftechnieklessen geven tijdens workshops en 'master classes', twee klassieke portretten maken en een schilderdemonstratieles geven. Bij Landhuis Bloemhof zal hij lessen olieverfschilderen geven in de klassieke stijl met een model (23, 24, 25 en 28, 29 en 30 maart). Voor meer informatie en om te registreren kunt u bellen naar 737.5775 of een email sturen naar info@bloemhof.an

Landhuis Bloemhof

Eveline Sipkes
Op vrijdag 18 maart zal om 19.00 uur de vernissage plaatsvinden van de tentoonstelling 'Contemporary Contrasts' van sieraden, servies en objecten van Eveline Sipkes bij MonArt Gallery. Deze expositie zal nog te zien zijn tot 10 april.

Extra Blond
Op zaterdag 19 maart zal in Landhuis Bloemhof om 17.00 uur de opening zijn van de tentoonstelling 'Extra Blond', fotografisch werk van Alaïa & Hans Fonk. Deze expositie is nog te zien tot 9 april.

Zanolino
Op zaterdag 19 maart zal bij Gallery Alma Blou om 19.30 uur de vernissage plaatsvinden van de expositie 'The great spiritual war' met werk van Philippe Zanolino. Deze tentoonstelling is te bezichtigen tot 3 april.

Dans & Theater

Teatro te Den Bo Bario
Teatro te Den Bo Bario organiseerde vandaag in buurtcentrum Grootkwartier een workshop toneel. De resultaten hiervan worden gepresenteerd vandaag en morgen om 19.00 uur
Entree voor de presentaties is 5 gulden
Locatie buurtcentrum Grootkwartier

Film

Curaçao
De film doet verslag van de Hollandse gemeenschap in de voormalige Nederlandse kolonie Curaçao. De Hollanders lijken op het eerste oog weinig op te hebben met het eiland. Men ontmoet elkaar op feestjes en tijdens het golfen in de besloten resorts van Nederlandse projectontwikkelaars.
De zwarte en witte eilandbewoners op Curaçao spreken elkaar nauwelijks. Hun noodzakelijke omgang blijkt uiterst stroef en gespannen. En bovenal zwijgzaam.
Totdat een manager van de lokale Albert Heijn-vestiging zijn zwarte personeel en het witte management op een cursus stuurt met als motto 'Waarom wil een Antilliaan geen leiding geven?'
In de film wordt langzaam maar zeker duidelijk dat de Nederlanders nauwelijks notie blijken te hebben van hun eigen aandeel in de geschiedenis van het eiland. En al helemaal niet van de verstrekkende gevolgen daarvan op de huidige samenleving. 'Curaçao' legt daarmee de onaangename kant bloot van het karakter van een handelsvolk dat altijd denkt als enige het juiste voorbeeld te geven.
Première: donderdag 17 maart om 19.00 uur
Vrijdag 18 maart om 20.00 uur
Zaterdag 19 maart om 17.00 en 20.00 uur
Entree: 13,50 gulden
Taal: Nederlands met Engelse ondertiteling

Muziek

Hazzan Alberto Mizrahi
De joodse gemeente Mikvé Israel - Emanuel organiseert op 30 maart een bijzonder concert in de Snoa (synagoge) met als speciale gast de wereldberoemde hazzan Alberto Mizrahi (tenor). Alberto Mizrahi is hazzan (voorzanger) van de historische Anshe Emet-synagoge van Chicago. Hiernaast wordt hij regelmatig uitgenodigd als gast in vele synagogen in de VS, Europa en Israël. Hij heeft wereldwijd met zeer gerenommeerde symfonie-orkesten gezongen in onder meer de Verenigde Staten, Europa, Israël, Marokko en Rio de Janeiro. Mizrahi staat bekend als de 'Jewish Pavarotti'. Zijn repertoire is uniek en veelzijdig. Op deze speciale avond zult u ook kunnen genieten van de welluidende stem van de bariton Avery Tracht, de hazzan van de Snoa. Het programma belooft zeer gevarieerd te worden met onder meer religieuze joodse muziek, internationale hits à la Luciano Pavarotti en Andrea Bocelli, liederen uit Broadway-musicals, Griekse liederen en andere mondiaal bekende zangstukken. De opbrengst van dit concert is bedoeld voor het onderhoud van het uit 1866 daterende orgel. De zangers zullen op deze avond uiteraard ook door de prachtige tonen van dit orgel begeleid worden. Kaartjes à 75 gulden zijn verkrijgbaar in de Snoa Shop, bij Albert Heijn en Mensing's Caminada, of bij Janice Godschalk (512.1918 of 461.8120) worden gereserveerd en opgehaald.

Hazzan Alberto Mizrahi

Boeken en literatuur

Yokan & Esther
Sinds deze week ligt 'Yokan & Esther' van Menki Rojer in de boekwinkels. Het Papiamentstalige boek gaat over een liefde tussen een man en een vrouw uit verschillende milieus, die elkaar kwijtraken en jaren later weer ontmoeten onder zeer moeilijke omstandigheden.

Spiel di mi Alma
De tweede bundel van de jonge talentvolle dichteres uit Aruba Rosabelle Illes is uit. De bundel heet Spiel di mi Alma (Spiegel van mijn ziel).

Het lichten van de jaren
Tevens verscheen een andere nieuwe dichtbundel: Het lichten van de jaren. De auteur Aart G. Broek woonde en werkte twintig jaar op Curaçao en streek vervolgens neer in Leiden.

Nieuw & Opmerkelijk

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.

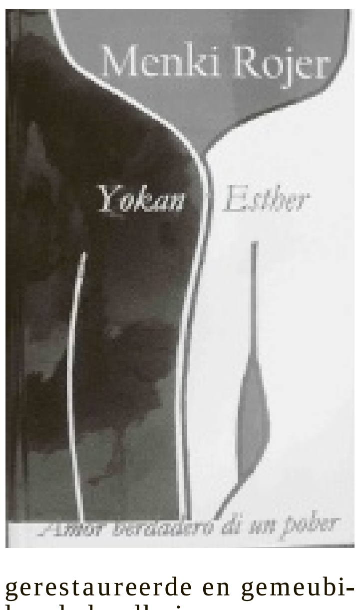

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname 10 gulden p.p. en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Gezondheidsbeurs
De Gezondheidsbeurs 2011, een beurs voor iedereen die zijn gezondheid belangrijk vindt, vanaf baby tot 100-plusser, voor jong en oud, man en vrouw in het WTC op 12 en 13 maart van af 11 tot 19.00 uur. Het WTC is opgedeeld in vier zones: sport, medisch, verzorging en voeding. Daarnaast is er een speciale demo area en vinden er interessante lezingen plaats in aparte ruimtes. U kunt veel informatie verkrijgen maar ook actief meedoen met zumba, meditatie, massage en fitness. Een diëtiste en medisch specialisten zijn aanwezig. Daarnaast zijn er stands waar u diverse testen kunt laten verrichten. Dus doe gemakkelijke kleding aan en kom met het hele gezin naar de tweede Gezondheidsbeurs. Entree bedraagt 3,50 gulden voor kinderen tot 12 jaar en 60-plussers en 5 gulden vanaf 12 jaar. Kaarten zijn verkrijgbaar bij Samsom Chobolobo, Colon, Jan Noorduynweg en Boekplus. Voor meer informatie kijk op: www.bosaludenbalansa.com

Noteert u alvast:

De Curaçaosche Kunstkring organiseert op donderdag 14 april een recital van de Venezolaanse pianiste Ana Karina Alamo in de Fortkerk. Kaarten à 40 gulden zijn vanaf 15 maart verkrijgbaar bij Mensing's Caminada, Albert Heijn en Bruna. Kinderen en studenten (op vertoon van hun collegekaart) betalen 5 gulden.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda. cultuur@gmail.com.

Vragen over… 'hal' en smetplekken

Tekst: Wouter Mol

Wat is 'hal'
Pityriasis versicolor is wat men hier op Curaçao vaak 'hal' noemt. Het is een goedaardige schimmelinfectie van de huid. De aandoening wordt gekarakteriseerd door afzonderlijke meestal licht schilferende, scherp begrensde, bleke plekken op de huid.

Waar heb je last van bij 'hal'?
De meeste mensen bezoeken de huisarts omdat ze de vlekken niet mooi vinden en ze zich afvragen of ze geen ernstige huidziekte hebben. Meestal hebben ze geen andere klachten. Soms klagen mensen over lichte jeuk.

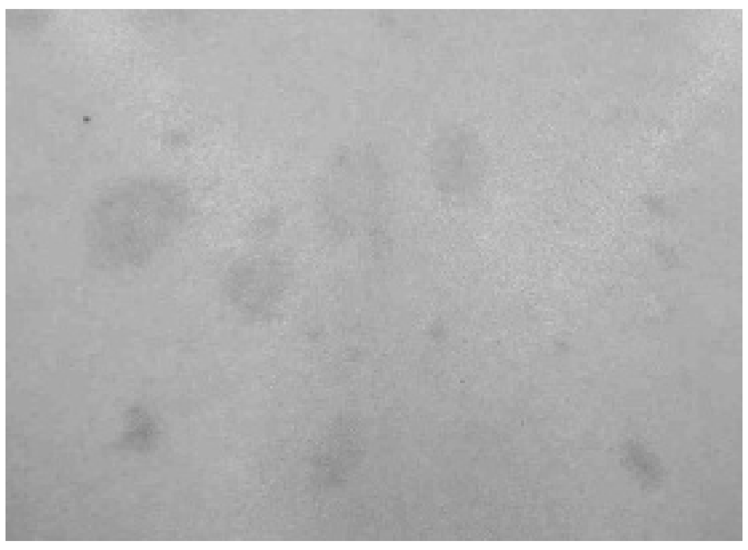
'Hal'

Hoe krijg je 'hal'?
De normale huid bevat twee soorten gisten: de Pityrosporum orbiculare en de Pityrosporum ovale. Vooral de regio tussen de schouderbladen is met deze gisten gekoloniseerd. De Pityrosporum orbiculare-gisten kunnen zich ontwikkelen tot een pathogene vorm die wordt aangetroffen in de pityriasis versicolor laesies. Door aantasting van de huid ontstaat hypopigmentatie waardoor de huid bleker lijkt dan de omringende huid.

Komt 'hal' veel voor op Curaçao?
Ja, je ziet het heel veel bij mensen op Curaçao. De reden dat het veel voorkomt is omdat er verschillende factoren belangrijk zijn voor de ontwikkeling van de pathogene vorm van Pityrosporum orbiculare. Deze factoren zijn: een vettige huid, overmatige transpiratie, ondervoeding, erfelijkheid en een verminderd immuunsysteem. Ook omgevingsfactoren spelen een rol zoals een hoge omgevingstemperatuur en een hoge luchtvochtigheid.
Voornamelijk overmatig transpireren en de warme omgevingstemperatuur zie je veel op Curaçao. Omdat mensen hier vaak een donkere huidskleur hebben vallen de bleke vlekken ook meer op dan bijvoorbeeld in Nederland.

Wat kan je doen aan 'hal'?
Omdat het een onschuldige aandoening is hoef je er in principe niets aan te doen. Vaak wil de patiënt toch behandeld worden omdat men de vlekken niet mooi vindt. Indien er weinig plekjes zijn dan kun je volstaan met lokale therapie met crèmes of lotion. Indien er echter grotere oppervlakten aangedaan zijn, kun je met medicijnen een goed resultaat bereiken. Let echter op dat het na behandeling nog 2 à 3 maanden kan duren voordat de bleke plekken geheel zijn verdwenen. Dit komt omdat het pigment opnieuw de huid moet kleuren nadat het verdwenen was door de infectie.

Ik ben al vaak behandeld met medicijnen en telkens komen de plekken terug, hoe kan dat?
Dit komt omdat de predisponerende factoren, zoals genoemd in vraag 4, ook na behandeling niet veranderen. Ook is het zo dat de Pityrosporum op de normale huidflora leeft en dus bij de juiste factoren zich weer als 'hal' kan presenteren. Soms heeft het nut om je haar regelmatig te wassen met een seleensulfideshampoo. Dit kan het optreden van hal/pityriasis versicolor verminderen en recidieve voorkomen.

Wat zijn smetplekken?
Smetplekken of intertrigo is een rode, nattende, onwelriekende uitslag in een huidplooi. Bij voorkeur in de huidplooien onder de borsten en in de liezen.

Hoe ontstaan smetplekken?
Smetplekken ontstaan onder invloed van warmte, vocht en wrijving. Uitlokkende factoren zijn zware hangende borsten, dikke bovenbenen, overmatige transpiratie, nauwsluitende kleding en onvoldoende hygiëne. Door de wrijving en vocht raakt de huid geïrriteerd en wordt de huid rood en vochtig. Hierdoor kan de huid gemakkelijk geïnfecteerd raken, meestal gebeurt dit door een candida-infectie, dit is een schimmelsoort.

Wat kan je er aan doen?
Allereerst moet de behandeling bestaan uit het voorkomen van omstandigheden die smetten bevorderen. Dagelijks wassen en goed drogen van de huidplooien. Knellende kleding moet worden vermeden. Afvallen heeft in het begin vaak geen effect omdat dit de huidplooien niet doet verminderen maar vaak groter maakt. Op de lange termijn heeft het wel een positief effect.
Als de smetten felrood en nattend zijn moet je proberen de smetten droog te houden, dit kan door bijvoorbeeld Engelse plukken of scheurlinnen te gebruiken. Ook kun je een lotion gebruiken bijvoorbeeld lotio alba FNA. Bij een infectie met een schimmel moet je een antimycoticum crème gebruiken, je huisarts kan deze voorschrijven.

Komen smetplekken door diabetes mellitus?
Nee, dit hoeft helemaal niet het geval te zijn. Als aan de juiste voorwaarden voldaan wordt kan iedereen smetplekken krijgen. Wel is het zo dat mensen met suikerziekte meer kans hebben op het krijgen van schimmelinfecties dan mensen zonder suikerziekte.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

Burnout

In de vorige rubriek is het onderwerp 'stress' aan bod gekomen. U heeft toen kunnen lezen dat stress zich opstapelt bij onvoldoende herstelmomenten. Wanneer stressklachten werkgerelateerd zijn en (dreigen te) leiden tot ziekteverzuim of arbeidsongeschiktheid dan spreken we van werkstress, overspannenheid (ofwel surmenage) of burnout.

Tekst: Milangela Plate

Werkstress, overspanning en burnout worden alle gekenmerkt door een klachtenbeeld van oververmoeidheid, onrust, hoofdpijn, maagpijn, moeite zich te concentreren, vergeetachtigheid, somberheid en prikkelbaarheid.
Deze klachten zijn bij 'werkstress' slechts enkele uren tot enkele dagen aanwezig en bij overspanning enkele weken tot maanden. Echter, wanneer er sprake is van burnout dan zijn bovengenoemde klachten al één of meer jaren aanwezig.
Wat is burnout?
Burnout is een uitputtingsreactie van lichaam en geest op een (jaren)lange periode van stress. Op een bepaald moment is men helemaal op. De spreekwoordelijke accu is helemaal leeg: de persoon is opgebrand ('burnout').
Er gebeuren dan drie dingen:
1. Lichamelijke uitputting: men komt vermoeid thuis en gaat 's ochtends niet uitgerust weer naar het werk. Het wordt steeds moeilijker om zelfs de gewone dagelijks dingen te doen. Een telefoontje plegen, stofzuigen, afwassen: alles kost veel energie.
2. Negatieve en cynische houding ten opzichte van het werk: het gevoel 'ik kan geen klant meer zien' of 'laat ze het allemaal maar uitzoeken' ontstaat. Gedachten als 'waar doe ik het allemaal voor?' en 'ik sta overal alleen voor' dringen zich op. Ook kwaadheid naar bazen of collega's komen vaak voor.
3. Negatief zelfbeeld: gevoel dat ze professioneel falen. Twijfelen aan het nut van het werk en het gevoel hebben dat ze het werk niet meer goed kunnen.
Oorzaken van burnout
Burnout kan ontstaan doordat er onvoldoende balans is tussen uw capaciteiten of behoeften enerzijds en de aard van uw werk, team of organisatie anderzijds. Deze disbalans kan ontstaan door factoren in uzelf, uw werkinhoud, uw team of uw organisatie.
Uzelf: Karaktertrekken spelen een belangrijke rol in het ontstaan van burnout. Heeft u een karakter dat u kwetsbaarder maakt voor burnout dan vindt u het waarschijnlijk moeilijk om nee te zeggen. U krijgt daardoor wellicht veel meer op uw bord dan u kunt bolwerken binnen de gegeven tijd. U stelt hoge eisen aan uzelf, waardoor het werk voor uw gevoel nooit af is of u stelt hoge eisen aan de ander en bent daardoor niet snel tevreden over het resultaat en gaat het werk zo mogelijk zelf nog eens dunnetjes overdoen. Moeilijk steun vragen maar wel altijd klaar willen staan voor anderen is eveneens kenmerkend voor mensen die kwetsbaar zijn voor een burnout.
Werkinhoud: Uw werk bevalt niet meer. Uw taken zijn bijvoorbeeld onduidelijk of zijn voortdurend te veel of te zwaar. Of het is misschien onduidelijk waar u verantwoordelijk voor bent en waarvoor niet. Maar ook als uw toekomstperspectief of carrièremogelijkheden beperkt zijn kan dit frustrerend zijn.

Team: Er is in dit geval onvoldoende afstemming tussen u en uw team. Er zijn conflicten op het werk, de werksfeer is slecht of er wordt getreiterd en gepest. Wanneer u iemand bent die veel behoefte heeft aan waardering en / of duidelijkheid dan kan het u onzeker maken of stress opleveren wanneer u weinig of geen waardering krijgt voor uw werk of wanneer werkafspraken slechts worden doorgesproken.

Organisatie: Wanneer de organisatie als geheel onvoldoende aansluit bij u, kan dit op den duur werkstress opleveren. Het bedrijf wil bijvoorbeeld innoveren, maar u wilt juist stabiliteit. Of u wilt verbeteringen, maar staat daar naar uw gevoel alleen in.
Misverstanden over burnout
Je hoort wel eens dat mensen die last hebben van stress en uiteindelijk opbranden zwak of 'watjes' zouden zijn. Het tegendeel is waar: mensen met een burnout zijn juist degenen die beschikken over een (te) groot doorzettingsvermogen. Zij zijn gewend door te gaan, juist als het moeilijk wordt. Een burnout door het werk wil evenmin zeggen dat iemand het werk niet goed doet of dat die persoon onbekwaam is. Mensen die burnout raken zijn vaak prima werknemers: hardwerkend, nauwkeurig en plichtsbewust. Ze zijn geneigd hun eigen behoeftes ondergeschikt te maken aan die van anderen en zijn vaak minder sterk in het bewaken van hun eigen grenzen, waardoor de balans tussen draagkracht en draaglast ernstig verstoord kan raken.
Tips tegen burnout
Vergelijk uzelf met een elastiek. Een elastiek kan tot een bepaald punt worden uitgerekt. Als u loslaat veert het terug in zijn oorspronkelijke formaat. Dit kunt u meerdere keren doen. Echter, als u een elastiek te vaak of te lang tot zijn uiterste uitrekt, dan zal het op een gegeven moment niet meer (helemaal) teruggaan naar zijn oorspronkelijke formaat. Het verliest zijn flexibiliteit of gaat zelfs kapot. Voorkom dat u uw flexibiliteit verliest! De kans op terugval wordt na elke burnout namelijk groter, voorkom daarom de eerste burnout!

- Maak tijd voor ontspanning: bedenk vijftig dingen die u echt leuk vindt en neem dagelijks tijd om minstens één ding te doen.
- Doe af en toe lekker helemaal niets. Gewoon een uurtje dagdromen of ongestoord muziek luisteren.
- Durf nee te zeggen! Wees trouw aan jezelf en bewaak uw eigen grenzen.
- Sta dagelijks stil bij wat u hebt gedaan en hoe u zich daarbij voelde. Waar krijgt u energie van en welke activiteit veroorzaakt stress?
- Leef gezond. Beweeg, neem een goede nachtrust, let op uw voeding en drink veel water.
- Praat met mensen in uw directe omgeving over uw klachten en wat deze met u doen. Raadpleeg ook eens uw huisarts of een psycholoog.

Niets doen, levert in ieder geval niets op (behalve stress door ontevredenheid).
Dus: doe iets, u bent het waard om gelukkig te zijn!

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers.

E-mail: milangela.plate@takecare.an

Onderzoek

Dutje goed voor geheugen

Wie moet leren voor een belangrijk examen, doet er goed aan voor het studeren even te gaan slapen, want dan ben je beter in staat om de kennis te absorberen.

Een goede nachtrust helpt bij het opslaan van gedurende de dag opgedane ervaringen. Een dutje overdag zorgt ervoor dat je informatie die je daarna te verwerken krijgt beter onthoudt. Vrijwilligers bleken na een middagdutje van honderd minuten twintig procent beter te onthouden dan anderen die niet geslapen hadden.
Het onderzoek werd uitgevoerd aan de universiteit van Californië, Berkeley, onder leiding van Matthew Walker. Walker en zijn collega's nodigden rond twaalf uur 's middags 44 vrijwilligers uit in het slaaplaboratorium, 27 vrouwen en 17 mannen. Tijdens de eerste test moesten ze honderd namen en gezichten onthouden en werden ze overhoord. De helft van de groep ging vervolgens van 14.00 tot 15.40 uur een dutje doen. De andere helft van de groep bleef wakker en deed 'dagelijkse dingen'.
Om zes uur moesten ze opnieuw honderd namen en gezichten onthouden en vervolgens werden ze hier wederom op getest.
De proefpersonen die niet sliepen presteerden twaalf procent slechter dan 's ochtends. De proefpersonen die een middagdutje hadden gedaan presteerden tien procent beter. Het verschil tussen de twee groepen bedroeg zo'n twintig procent.
De onderzoekers toonden met het onderzoek aan dat een dutje het brein een boost geeft. Daarnaast bleek dat de mogelijkheid om kennis op te nemen in de loop van de dag geleidelijk afneemt, tenzij de persoon in kwestie een paar uur voor het leren een dutje doet van circa anderhalf uur.

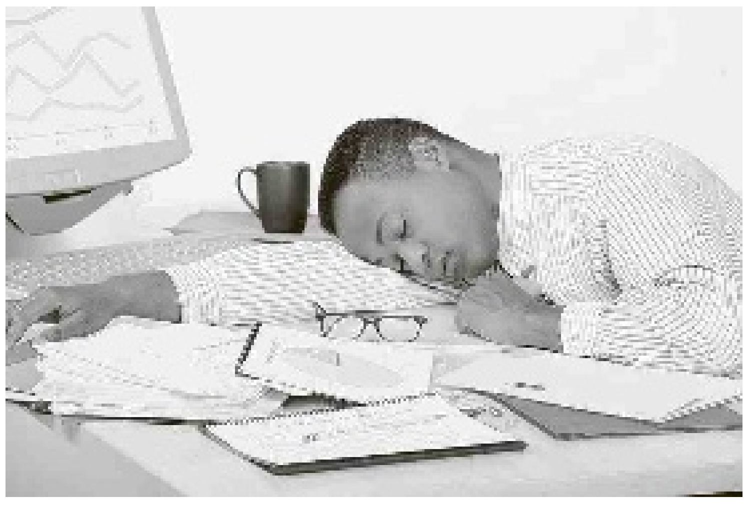

De wetenschappers vermoeden dat informatie tijdens een dutje van de hippocampus (waar herinneringen worden gemaakt) naar de prefrontale kwab (langetermijngeheugen) verhuist. Hierdoor wordt de hippocampus geleegd en is een persoon klaar om nieuwe herinneringen op te slaan, alsof je je mailbox opruimt om ruimte te maken voor nieuwe berichten.

Body Stress Release Info-Corner
Body Stress Release Curaçao
Staan de lampjes in het lichaam op rood, Body Stress kan hiervan de reden zijn. Heeft u last van.............

* carpaal tunnel syndroom, tennisarm, golfarm
* frozen shoulder
* brandend magzuur
* darmklachten
* vermoeidheid, lusteloosheid
* allergische reacties

Body Stress Release is een behandeltechniek waarmee het 'zelfherstellend vermogen' van het lichaam wordt gestimmuleerd

Wellicht kan je contact opnemen met de praktijk van Body Stress Release.
Soldatenweg 19-A, tel.: 737-5287, www.bodystressrelease.nl
Clemens Evertsen: 666-6462; Björn van der Ree: 515-4925

TASHA'S
BODY WELLNESS
Uw massage op bestelling in uw eigen tuin, porch of aan uw zwembad!

Ontspannings-relax massage
Traditionele Indonesische massage
Deep Tissue massage
Tevens Gift Vouchers en Strippenkaart met aantrekkelijke korting verkrijgbaar.
Voor local rates, vraag naar de voorwaarden
TEL: 5999 676-9692 www.curacaomassage.com

Verzorging

Fris en fruitig

Verse vruchten zijn een natuurlijke bron van voedingsmiddelen die ervoor zorgen dat we gezond en fit blijven. Maar niet alleen dat. Fruit is ook goed voor het uiterlijk.
Misschien knabbelt het niet zo lekker weg als chocolade, nootjes of een stukje kaas, maar je kunt leren van fruit te houden. Als je maar wilt. En waarom zou je niet willen?

Sinaasappels bijvoorbeeld, zitten vol vitamine C. Dit is goed voor een heleboel dingen, maar ook gaat het het verlies van een elastische huid tegen. Je huid blijft stralen en je ziet er fris uit dankzij deze vitaminen.
Een appel is verfrissender dan je bak koffie of thee 's ochtends. Appels bevatten veel anti-oxidanten die er voor zorgen dat je er jonger uitziet. Ook is dit fruit goed voor huidtypen die gevoelig zijn voor zon en warmte.
Ook bosbessen zitten vol anti-oxidanten en zijn goed voor je huid. De bessen helpen acné en andere onzuiverheden in de huid terug te dringen.
Mango bevat veel beta-caroteen dat goed is voor het huidweefsel. Het voorkomt rimpels en donkere randen rond de ogen.

Grapefruit is rijk aan onder meer vitamine C en anti-oxidanten, waarvan de effecten hierboven zijn beschreven.

De cosmetica-industrie maakt veel gebruik van vruchten. Maar alleen extern gebruik is niet genoeg. Eet twee of drie stuks fruit per dag. Varieer dagelijks. Eet ze uit het vuistje of in vruchtensalades, drink het sap of maak fruitshakes. Het maakt niet uit hoe je ze binnenkrijgt, als je ze maar binnenkrijgt voor het mooiste resultaat.

Een bezoek aan de mormonen

Geloofsgroep in de luwte

Twee Amerikaanse jongens lopen over straat. Ze hebben een witte blouse aan en een stropdas om. Op hun borst prijkt een zwart naambordje. Een van hen heeft een tas op zijn rug, de ander 'Het boek van Mormon' onder zijn arm. De mensen die ze tegenkomen spreken ze aan. Ze willen graag vertellen over hun kerk: 'De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen', beter bekend als de 'mormonen'.

Tekst en foto's: Jolijn van Harten

President van de Curaçaose gemeente, Edinton Paredes Martinez.

De twee jongens, 'Elder' (ouderling) Passy en Braithwaite, zijn uitgezonden vanuit Salt Lake City in Utah, waar het centrum van de mormonen gevestigd is. Met hen worden elk jaar ongeveer 16.000 jongeren de wereld ingezonden. Ze gaan in gesprek met de mensen die ze ontmoeten op straat en bij wie ze aanbellen. Hun doel: uitzoeken wie geïnteresseerd is in hun geloof en hen uitnodigen voor de kerk. Op Curaçao zijn momenteel in totaal vier missionarissen.

De kerk

We parkeren onze auto op een oud basketbalveldje. Volgens het adres moet het hier zijn. Twijfelend kijken we naar het vervallen geelkleurige gebouw. De vier missionarissen komen nu ook het veldje opgereden. Een man stapt met een grote glimlach op ons af. "Welkom bij de mormoonse gemeente van Curaçao. Wat leuk dat jullie zijn gekomen", zegt hij enthousiast. Hij loopt met ons mee naar binnen en stelt ons voor aan de mensen die al binnen zijn.

Om negen uur zit het hele gebouwtje vol met zo'n honderd mensen. De kerk op Curaçao werd in 1979 opgericht, pas een paar jaar later kwamen de eerste zendelingen op het eiland. Nu telt de gemeente in totaal vijfhonderd leden, waarvan er zo'n 150 echt actief lid zijn. Ongeveer de helft van de leden is van Curaçaose afkomst, de rest komt uit andere landen in de regio zoals Venezuela, Colombia en de Dominicaanse Republiek. Mensen praten met elkaar in het Papiaments, Spaans, Nederlands en Engels. Het is alsof we in één grote familie terecht zijn gekomen.

Met de naam van hun kerk, 'de Heiligen der Laatste Dagen', wordt bedoeld dat ze als Heiligen, volgelingen van Jezus, Zijn terugkomst afwachten. Zelf zien ze zich als de 'herstelde kerk van Jezus Christus'. De structuur en leer moeten een weerspiegeling zijn van de kerk die Jezus stichtte tijdens zijn leven op aarde. Zo zijn er 'twaalf apostelen' die de kerk besturen, net als de twaalf leerlingen van Jezus. Dat zijn allemaal mannen. Volgens missionaris Braithwaite komt dat doordat God alleen de man de gave van kerkelijk bestuur heeft gegeven. "Vrouwen hebben hun eigen taak binnen de gemeente."

Het gezin

Vandaag is er geen gewone kerkdienst, maar bekijkt de gemeente de dvd van de regionale conferentie in januari. Verschillende mensen spreken over het geloof en de daarbij behorende leefregels. Een van de 'twaalf apostelen' van de mormoonse kerk Dallin H. Oaks spreekt over het belang van de familie.

"De belangrijkste sleutels in Gods plan voor de eeuwige bestemming van zijn kinderen, zijn het huwelijk en het gezin." De president van de Curaçaose gemeente, Edinton Paredes Martinez, noemt het gezin zelfs het 'fundament' van de kerk. Daarom moeten ouders tijdens een plechtigheid in de tempel aan God en aan elkaar beloften afleggen. De huwelijks- of familieband wordt tijdens zo'n plechtigheid door een bevoegd priester voor eeuwig bezegeld. Dit kan je ook voor de voorouders doen, zodat uiteindelijk de hele familie weer bij elkaar zal zijn in het leven na de dood. Daarvoor heb je wel de gegevens van die voorouders nodig. Daarom doen de mormonen uitgebreid stamboomonderzoek en beschikken ze over het grootste archief aan familiestambomen. "Als je voorouders, die niet meer leven, er zelf voor kiezen geen gebruik te maken van jouw 'belofte', zullen zij niet met jou in het hiernamaals verschijnen", voegt Braithwaite toe.

De dienst die wij bijwonen duurt twee uur. Er wordt gezongen, gebeden en vooral veel geluisterd naar de Spaanstalige preken op de beamer. De aanwezige kinderen wiebelen op hun stoelen van ongeduld. Normaal ziet een dienst er heel anders uit. De bijeenkomst begint dan om negen uur, duurt tot twaalf uur en wordt in verschillende momenten opgesplitst. Het eerste uur begint gezamenlijk, in het tweede uur worden kinderen, mannen en vrouwen gescheiden van elkaar. De groep mannen en vrouwen wordt ook weer verdeeld in groepen naar leeftijd en burgerlijke staat. Zij noemen deze gescheiden bijeenkomsten een 'vergadering'. Wanneer het derde uur begint, komt de hele groep weer bij elkaar om te getuigen van hun persoonlijke geloof en de wonderen in hun leven.

Nieuw Israël

Joseph Smith is de oprichter van de mormoonse kerk en wordt gezien als de 'Ware Profeet'. Hij vond als veertienjarige jongen geen enkele religie of kerk in Amerika aanspreken en ging zelf op zoek naar God. In 1820 kreeg hij een visioen van twee personen, volgens hem God en Jezus. Zij vertelden hem over het ware geloof en verborgen gouden platen van het volk Israël die hij in de buurt van Palmyra, in de huidige staat New York kon vinden. Hij vond de platen en vertaalde het 'hervormde' Egyptisch 'met de hulp van God' tot wat nu bekend is als 'Het boek van Mormon'. De naam 'Mormon' komt van een van de 'profeten' die de verhalen op de gouden platen had verzameld en begraven. Volgens het verhaal gaf Smith na de vertaling de platen terug aan de 'hemelse boodschappers'. Dat verklaart volgens de aanhangers van de kerk het feit dat er later nooit meer wat teruggevonden is. In Het boek van Mormon staat hoe Jezus na zijn opstanding verscheen in Amerika. "Amerika is 'het nieuwe Jeruzalem' waar Jezus de laatste keer voor zijn Hemelvaart is verschenen. Daar zal hij als 'het einde der tijden' is aangebroken, ook weer terugkomen", legt Braithwaite uit.

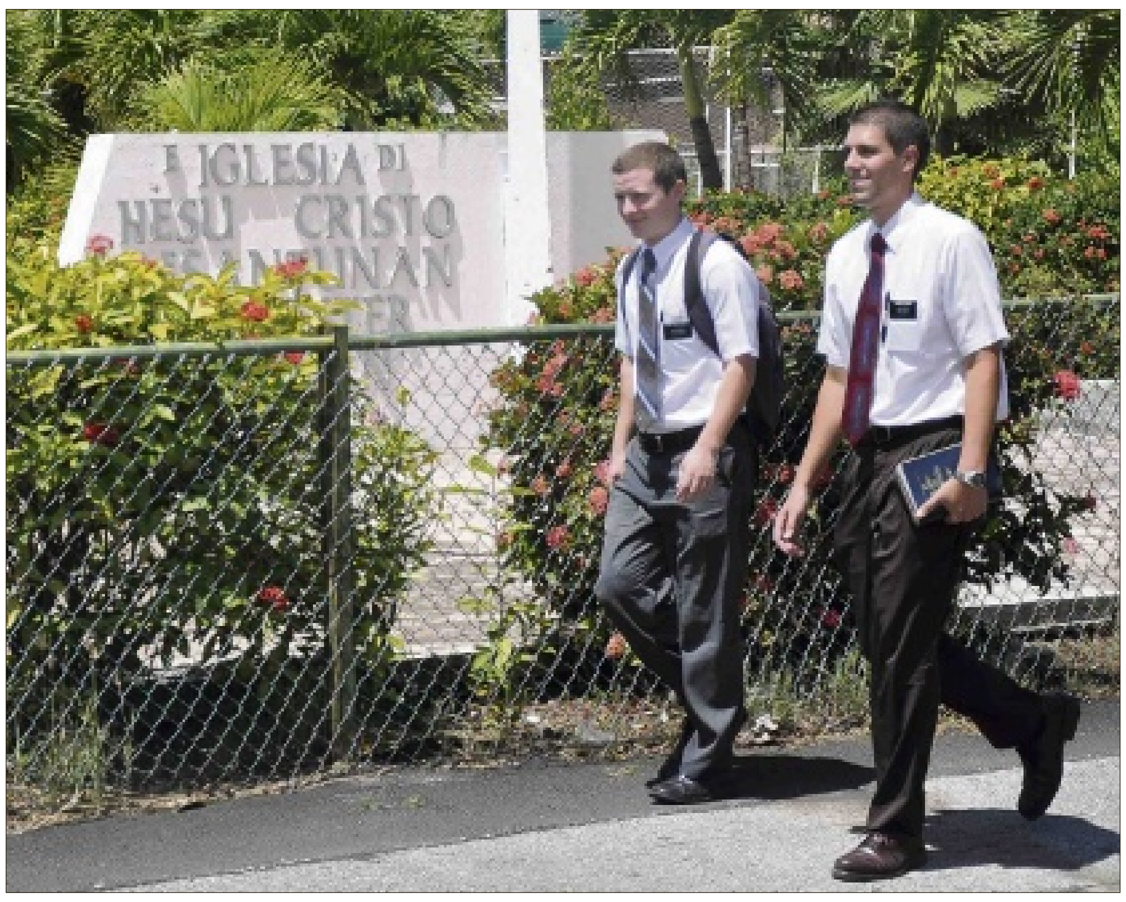

'Elder' (ouderling) Passy en Braithwaite

Sekte en polygamie

We zijn hartelijk ontvangen. Iedereen is bereid om ons alles uit te leggen over hun geloof. We voelen ons welkom en thuis in deze voor ons nieuwe kerk. Toch waarschuwen veel mensen voor de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen. Nog altijd zijn er discussies of deze stroming al dan niet een sekte genoemd kan worden. De doctrines van de kerk zijn streng. Zo mogen de leden van de kerk geen koffie, thee, alcohol of tabak tot zich nemen. "Al die zaken zijn verslavend en niet goed voor de gezondheid van de mens. Je moet je eigen lichaam ervoor beschermen", zegt de Curaçaose president. Bovendien wordt er van de leden verwacht dat ze een tiende van hun bezit aan de kerk geven. Niet voor niets is de mormoonse kerk gigantisch rijk. De familie is verder zo belangrijk, dat het op ons overkomt alsof breken met je echtgenoot, vader of zus onmogelijk is. Het benauwt ons een beetje, maar of dit betekent dat de stroming een sekte genoemd kan worden, vragen we ons af.

Een theologe en dominee uit Nederland waarschuwt ons. "Wees voorzichtig met deze groep. Door hun grote gastvrijheid kan je een verkeerde indruk krijgen. Ze hebben de opdracht om mensen te bekeren tot hun geloof." Missionaris Braithwaite ziet de mormonen niet als sekte. "De mormonen zijn meer dan een sekte. Het is een hechte geloofsgemeenschap. Je kunt eruit stappen en je eigen weg vervolgen. Hoe je familie dit oppakt is aan hen. Ik voel me niet verplicht tot daden. Dit is wat ik geloof en wat mij voldoening geeft."

Een ander 'heikel punt' over de mormoonse kerk is dat ze polygamie zouden bedrijven. Dit houdt in dat de mannen meerdere vrouwen zouden mogen hebben. Oprichter Joseph Smith zou in 1843 een 'openbaring' hebben gekregen waarin veelwijverij werd toegestaan. Vrouwen kunnen alleen via hun man in de hemel komen en het huwelijk is in de mormoonse theologie eeuwig; het blijft ook na de dood in stand. Onder druk van een federale wetgeving werd polygamie in 1890 door de officiele 'Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen' verboden. "Alleen een afgescheiden groep houdt het leerstuk over polygamie nog steeds in ere. Wij willen daar niet mee vergeleken worden. Bij ons mag een man maar met één vrouw trouwen", zegt president Paredes Martinez. Volgens hem wordt het ook verboden door Het boek van Mormon. De fundamentalistische afsplitsing van de mormoonse kerk telt ongeveer dertigduizend leden. Deze wonen bijna allemaal in de Verenigde Staten en Canada. Hier wijst de kerkleider de vrouwen toe aan mannelijke leden. Zij horen volledig onderdanig te zijn. Want, zo geloven zij, een man heeft minstens drie echtgenoten nodig voor een glorieuze toegang tot de hemel.

Een slotlied wordt ingezet en luidt het einde van de kerkdienst in. Iedereen dringt zich naar de uitgang waar cake ons wacht. Zonder koffie en thee natuurlijk. Iedereen knuffelt elkaar een goede week toe. Kinderen spelen tikkertje tussen de auto's op het basketbalveldje, terwijl hun ouders ze waarschuwen dat ze hun nette witte blousje niet vies moeten maken. De zondag is verder een dag voor het gezin. Morgen gaan de missionarissen weer op pad om meer mensen te overtuigen van hun geloof. We worden meerdere keren uitgenodigd voor volgende week. We zien wel.

Het kerkgebouw.

Dertien geloofsartikelen van Joseph Smith

Wij geloven in God, de eeuwige Vader, en in zijn Zoon, Jezus Christus, en in de Heilige Geest.
Wij geloven dat de mens zal worden gestraft voor zijn eigen zonden en niet voor Adams overtreding.
Wij geloven dat door de verzoening van Christus de gehele mensheid kan worden gered door gehoorzaamheid aan de wetten en verordeningen van het evangelie.
Wij geloven dat de eerste beginselen en verordeningen van het evangelie zijn: geloof in de Heer Jezus Christus; bekering; doop door onderdompeling tot vergeving van zonden; handoplegging voor de gave van de Heilige Geest.
Wij geloven dat iemand van Godswege moet worden geroepen, door profetie en door handoplegging van hen die daartoe het gezag bezitten, om het evangelie te prediken en de verordeningen ervan te bedienen.
Wij geloven in dezelfde organisatie die in de vroegchristelijke kerk bestond, namelijk: apostelen, profeten, herders, leraren, evangelisten enzovoort.
Wij geloven in de gave van talen, profetie, openbaring, visioenen, gezondmaking, uitlegging van talen enzovoort.
Wij geloven dat de Bijbel het woord van God is, voor zover die juist is vertaald; wij geloven ook dat het Boek van Mormon het woord van God is.
Wij geloven alles wat God heeft geopenbaard, alles wat Hij nu openbaart, en wij geloven dat Hij nog vele grote en belangrijke dingen aangaande het koninkrijk Gods zal openbaren.
Wij geloven in de letterlijke vergadering van Israël en in de herstelling van de tien stammen; dat Zion (het nieuwe Jeruzalem) op het Amerikaanse continent zal worden gebouwd; dat Christus persoonlijk op aarde zal regeren; en dat de aarde zal worden vernieuwd en haar paradijselijke heerlijkheid zal ontvangen.
Wij eisen het goed recht de almachtige God te aanbidden volgens de stem van ons eigen geweten, en kennen alle mensen hetzelfde goed recht toe: laat hen aanbidden hoe, waar of wat zij willen.
Wij geloven onderdanig te moeten zijn aan koningen, presidenten, heersers en magistraten, door het gehoorzamen, eerbiedigen en hooghouden van de wet.
Wij geloven eerlijk te moeten zijn, trouw, kuis, welwillend, deugdzaam, en goed te moeten doen aan alle mensen; ja, we mogen zeggen dat we de aansporing van Paulus volgen: wij geloven alles, wij hopen alles, wij hebben veel verdragen en hopen alles te kunnen verdragen. Als er iets deugdzaam, liefelijk, of eerzaam of prijzenswaardig is, dan streven wij dat na.

LIFE & style

Quote

'You're only as good as the people you hire'

Ray Kroc
(Amerikaan die McDonald's groot maakte, 1902-1984)

Het genot van wijn

Welke wijn bij het eten

Perfecte combinaties (vervolg)

Afgelopen weekend heb ik thuis 'short ribs', oftewel runderribben gegeten, gemarineerd met sojasaus, bruine suiker, gember en zwarte rijstwijnazijn. Deze dan op de barbecue gegrilled en met een lekkere Petit Syrah erbij, en deze combinatie was ongelofelijk. Het vlees kwam uitstekend tot zijn recht en de invloed van de gember maakte de wijn-spijscombinatie heel exotisch. Hier gaat het om! Dat 'wow-effect' waar wijn en eten elkaar op een ander, hoger niveau brengen.

Tekst: Licores Maduro

Vorige week hebben wij het over vis en vlees gehad. Voordat we vervolgen met gevogelte en groenten, willen we even terug gaan naar vis. Curaçao is een prachtig eiland met leuke vissershaventjes. Een tip, als u vis gaat bereiden is het heel leuk om even in de auto te stappen om verse vis te halen voor uw menu. Gebakken, gestoomd of gegrilled, doe er iets leuks mee en verras uw gasten met uw eigen gerecht met vis uit onze prachtige wateren! Laten we onze lokale vissers steunen.

Nu wel gevogelte. Hopelijk begint u het nu te begrijpen, het draait allemaal om de bereiding van het gerecht. Saus, geen saus, welke kruiden, gegrilled of gebakken. Kip in een romige champignonsaus gaat perfect samen met een op hout gerijpte Chardonnay. Kip met verse kruiden zoals bijvoorbeeld rosemarijn en thijm op de barbecue zal beter gaan met een lichte Merlot, een Zinfandel of een Pinot Noir. De wijn wast de rook- en grillsmaken weg zodat u de kip ook beter kunt proeven. U kunt het zo spannend maken als u zelf wilt.

Met groentegerechten kunt u ook alle kanten op, het hangt af van de... bereiding. Ratatouille zal beter gaan met een lichte rode wijn, terwijl bij gekookte groenten u een witte wijn moet kiezen. Bij salades kunnen ook leuke combinaties gemaakt worden. Heeft u bijvoorbeeld een grote bak sla met een pittige dressing, zoek dan een kruidige witte wijn zoals een Muscadet of een Soave. Bij een romige dressing kunt u beter een witte wijn met hoge zuren nemen om uw mond te verfrissen. Bij een salade met stukjes rundvlees en een balsamicodressing gaat een lichte rode wijn door de sterke smaken van de balsamico beter. Er zijn tal van mogelijke combinaties, maar zoals u bemerkt moet u weten wat de ingrediënten zijn.

Wine & Cheese, iedereen is wel een keer naar een Wine & Cheese party geweest. Maar het heeft vaak heel weinig te maken met de selectie van de juiste wijnen bij de juiste kazen. U moet hier kijken naar de intensiteit van de kaas om daar een passende wijn bij te kiezen. Dat kaas en rode wijn bij elkaar horen is vaak een fabeltje. Geitenkaas bijvoorbeeld gaat perfect met een Sauvignon Blanc. En de sterkere kazen gaan meestal beter met een zoete wijn zoals port, sherry of een dessertwijn. Bij een rijpe Camembert gaat een krachtige rode wijn zoals een Bordeaux, een wijn met wat pit. Ook hiervoor krijgt u goede tips online. Er zijn verschillende tabellen online waarbij de samenstellers mogelijke combinaties naast elkaar zetten.

We hopen dat er een wereld van mogelijkheden met wijn voor u open gaat. Zoals al eerder gesteld, is er niets spannender dan een uitdagende wijn- en spijscombinatie. U zit trots aan het hoofd van de tafel tegenover uw gasten, en iedereen geniet van uw culinaire festijn.

Veel wijnplezier dit weekend en tot volgende week.

Thuis

Bioritme

Tekst: Monique Casimiri

Er is een aantal dingen in Nederland waar ik maar niet aan kan wennen.
Het grootste hiervan is wel dat de dagen niet altijd even lang duren. Op de een of andere manier zit het zo in mijn systeem dat het rond zes uur licht wordt en dat het om zeven uur donker is.
Er zijn maar een paar weken per jaar dat ik dus in mijn gewone bioritme leef en dat vind ik heerlijk. Ik hoef nergens aan te denken, mijn lijf denkt voor mij.
Het begint te schemeren, dan ga ik aan het avondeten denken. Moeten er nog een paar laatste boodschappen gedaan worden en wat gaat de avond brengen?
De rest van de weken in het jaar zit ik er flink naast. Of ik heb om half vier al verschrikkelijke honger en eet twee zakken chips leeg, of mijn hongergevoel begint pas tegen een uur of tien in de avond.
Ik heb dit probleem jaren weten op te lossen door gewoon altijd maar wat te eten. Mijn collega's en vrienden kennen mij niet anders dan kauwend.
Dat werd een groot probleem toen ik besloot te stoppen met roken. Ik stopte niet met eten en de weegschaal was meedogenloos. Helemaal cold turkey stoppen met roken is niet mijn ding, maar met nicotine-kauwgum houd ik het nu al zes maanden vol. Ik blijf dus herkenbaar voor vrienden en collega's, het kauwen gaat onverschrokken door. Alleen het tijdsprobleem komt nu weer terug. Ik heb nog een paar goeie weken gehad in september, en toen begon het gedonder weer. De dagen werden korter.
Nu zijn we gelukkig weer in de tijd gekomen dat de dagen wat langer worden en nog een paar weken ik zit weer in mijn comfort-zone. Ik kan me er nu al op verheugen.
Andersom heb ik er nooit last van. Als ik op Curaçao ben is het weer zo gewoon dat ik meteen in het tijdritme meega. Ik geniet. Ik eet en maak plannen voor de avond. Bel wat vrienden om af te spreken.
Hoe anders is het voor mijn man. Meestal zijn we op het eiland in de zomer, de tijd dat het in Nederland zo rond tien uur in de avond donker begint te worden. In Nederland is het drie uur na zonsondergang 1 uur in de nacht. Op Curaçao is het drie uur na zonsondergang pas negen uur. Ik sta klaar om te douchen om op stap te gaan. Mijn man legt zijn boek op zij en zegt: zullen we dan nu maar gaan slapen? Hij kan er maar niet aan wennen.

Hebbeding

Klok met rollende ogen

Het leven is een race tegen de klok! Op tijd opstaan, op tijd op je werk zijn, op tijd naar huis, koken, eten, douchen en slapen...

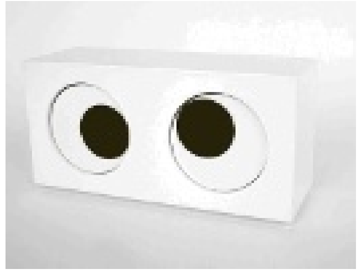

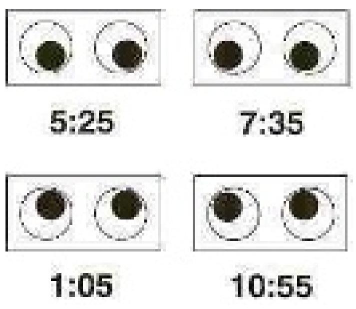

Daarom kan het wel eens vervelend zijn om een hele dag constant naar een klok te kijken die, voor je gevoel veel te snel tikt. Daarom is er nu een nieuwe klok op de markt. Een klok waar je vrolijk van wordt wanneer je er naar kijkt. Een klok waar je het liefst de hele dag wel naar zou willen kijken, namelijk een klok met rollende ogen. In plaats van wijzers die rondgaan, rolt deze superschattige klok met zijn oogjes. Het zal even wennen zijn, en misschien is het handig om je horloge vooralsnog om je pols te houden, maar na een tijdje wen je eraan en zal je de klok zeer gemakkelijk kunnen lezen. Het linkeroog geeft het uur weer, het rechteroog geeft de minuten aan je door.

Mode

Tijdloos haar

Muziek uit de eighties is populairder dan ooit, de vintage look blijft het modebeeld bepalen en ook bij de kapsels komt het verleden iedere keer weer terug. Tijdens de grote toonaangevende modeshows van de afgelopen tijd zag modetijdschrift Marie Claire op de catwalks een gevarieerd haarbeeld, met hier en daar een knipoog naar voorbije decennia.

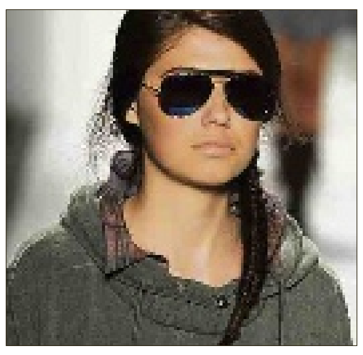

In de kapsels is een aantal verschillende trends te onderscheiden. Plat en strak achterover - al dan niet gecombineerd met een lage paardenstaart of knot? Of juist extra volume en romige krullen? Het kan allemaal. De haarband heeft een gedaanteverwisseling ondergaan, maar is helemaal terug en ook vlechten doen het weer goed.

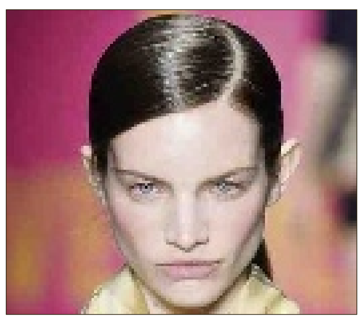

Soms dicteert het modebeeld een look die totaal niet bij je past. Bij zoveel uiteenlopende trends, is er echter altijd wel een stijl die bij je past!

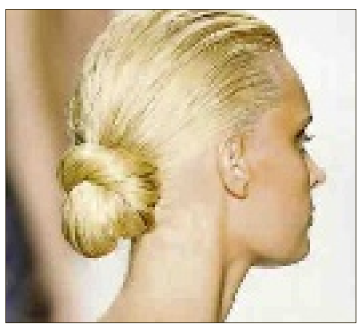

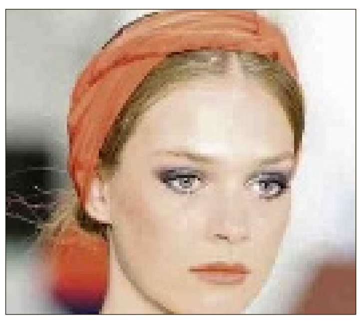

Elektronica

Peper- en zoutrobots

Ze 'bliepen' nog net niet, maar lopen kunnen ze wel. Het zout- en pepersetje voor op tafel is in een nieuw jasje, of liever gezegd harnasje, gestoken door Marc Owens. Owens vond het originele potje maar saai, dus heeft hij er zijn eigen draai aan gegeven en er twee robotjes van gemaakt. Wanneer je ze opwindt, lopen ze naar de overkant van de tafel om je tafelgenoot van zout en/of peper te voorzien.

Nieuw werk Quito Nicolaas

‘Onafhankelijkheid bestaat niet’

Aruba jubileert dit jaar 25 jaar Status Aparte en op 18 maart wordt dit gevierd én tevens dat het eiland op deze dag 35 jaar een eigen vlag en volkslied heeft. Cultureel Aruba is hier druk mee en deze week verschijnt als een van de eerste publicaties de nieuwe gedichtenbundel ‘Bos pa planta’ van de Arubaanse schrijver Quito Nicolaas.

Tekst: Sharina Henriquez

Quito Nicolaas.

Het is amper een paar maanden geleden dat Nicolaas ook al in beeld kwam met zijn Nederlandstalige roman ‘Verborgen Leegte’ over een vrouw op zoek naar haar identiteit en onafhankelijkheid. Nicolaas die in Nederland woont, is deze maand echter vooral op Aruba te vinden voor zijn bundel, die overigens gedichten bevat die hij onder meer tussen 2000 en 2005 publiceerde in de kranten ter viering van 18 maart. En ook het gedicht ‘Ontheemd’ staat er in wat eerder als openingsgedicht in de bundel vanwege het 50-jarige bestaan van het Statuut door het ministerie van Binnenlandse Zaken in Nederland werd uitgegeven. “Dit gedicht heb ik weer gekozen omdat het heel veel zegt in eenvoudige bewoordingen. Het zal typerend zijn, want we gaan nu na deze 25 jaar een nieuwe fase in als Aruba”, vertelt Nicolaas de Amigoe. Dat geldt ook voor een ander gedicht uit de bundel getiteld ‘Steen’ wat volgens hem over de toekomst van Aruba gaat. Namelijk die van een ‘echtscheiding tussen Nederland, Aruba en Curaçao. “In dit verband is een steen gebruikt als symbool voor die eilanden en je ziet heel duidelijk die grotere stappen van de grote broer aan de zuidkant.”

De schrijver is vrij resoluut wat het komende kwart van deze eeuw Aruba staat te wachten, wat hij ook in zijn nieuwe bundel als commentaar heeft opgenomen. “Ik geloof zeker dat we in komende 25 jaar afscheid van elkaar moeten nemen, of Nederland van Aruba en Curaçao of andersom. En dan zal zich de situatie voordoen dat we min of meer worden gedwongen op eigen benen te staan, waarmee we toch niet echt blij zullen zijn, met dat bewuste moment. Vandaar die teneur in dit gedicht.”

“Als je terugkijkt, 50 jaar geleden, zijn heel veel landen in Azië, Zuid-Amerika en het Caribische gebied onafhankelijk geworden. Maar 50 jaar later beseffen zij pas dat zoiets als onafhankelijkheid niet bestaat. Dat door de verwevenheid van de economieën met elkaar, je niet zonder elkaar kan. En ook al zouden de eilandbewoners het zelf niet willen, dan is het wel Nederland”, zegt de auteur. “Het klimaat is daar ook aan het veranderen dat ik ook niet uitsluit dat er een bepaald moment komt van tot hier en niet verder.”

En Nicolaas kan het allemaal goed volgen. Vanuit Nederland dus waar hij woont, maar waar vandaan hij nog sterk in verbinding staat met zijn geboorte-eiland. “Het is bovendien toch schrijvers eigen dat je in twee werelden leeft. In die zin zit ik fysiek in Nederland, maar mentaal maak ik alle ontwikkelingen hier mee.” Net als hoofdpersoon Maureen in zijn roman Verborgen Leegte. Ook hij kwam evenals haar in de jaren zeventig naar Nederland om te studeren. Het autobiografische zit er soms zelf zo sterk in dat Maureen die in het boek vlak voor vertrek naar Nederland het erf van de pastorie schoonmaakt om zo een abonnement op de Time en Newsweek te kunnen nemen om alvast wat meer wereldwijs te worden, in feite een werkelijke ervaring van Nicolaas is. “Maar iedere auteur schrijft nu eenmaal over dingen dicht bij zichzelf.”

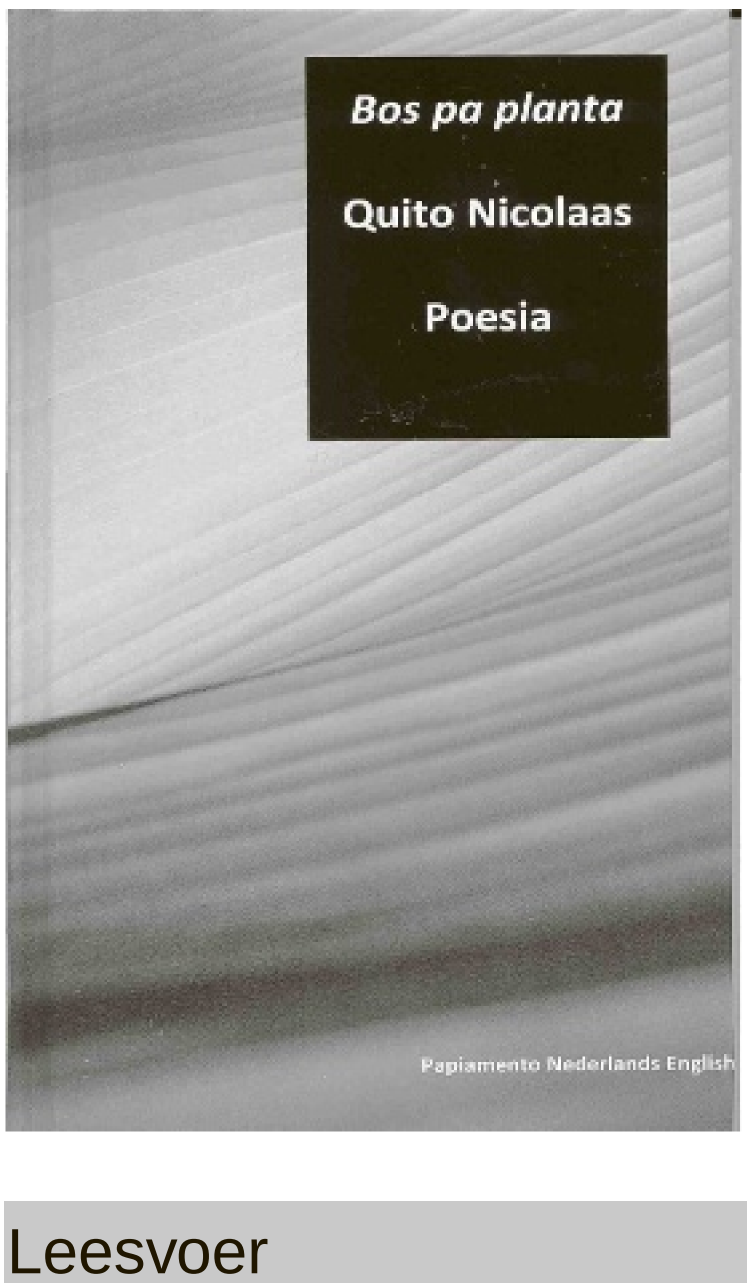

De schrijver vertelt dat hij van 8 tot 13 maart op Curaçao zal zijn om niet alleen zijn nieuwe dichtbundel maar dus ook Verborgen Leegte te presenteren. Zo is hij er uitgenodigd door Fundashon pa Planifikashon di Idioma voor een debat over auteurs die vrouwelijke personages in hun romans gebruiken. “Ik ben zelf ook benieuwd wat er naar voren komt. En ik heb zo mijn eigen percepties over het opvoeren van personages, maar wat ik het publiek in elk geval wil meegeven is dat we op een kruispunt staan. Dat er meer proza gecreëerd moet worden, maar ook van een bepaald gehalte. Dus niet iedere keer weer over de gebeurtenissen van 30 mei bijvoorbeeld, maar wel over een zijstraatje daarvan. Of meer over de geschiedenis van het eiland Curaçao.”

Historische roman

Nicolaas houdt een sterk pleidooi voor historische romans. “Ik heb in 2009 deelgenomen aan een symposium over historische romans en toen ook al in mijn toespraak de toehoor voorgehouden dat we best op een andere manier met de werkelijkheid om kunnen gaan. Meer op de Zuid-Amerikaanse toer. En op het eind van mijn verhaal bracht ik naar voren dat je het in ons geval in de Antilliaans/Arubaanse literatuur niet steeds weer over 30 mei 1969 moet hebben, maar ook over andere aspecten van onze geschiedenis. Neem maar de rol en functie van de gouverneurs in die tijd, daar kan je een prachtig verhaal van maken. Zo zijn er veel meer dingen, ook op Aruba, om dat op papier te krijgen. Ik vind het in die zin belangrijk dat het publiek kennis gaat nemen van hoe men in een bepaalde tijdsperiode heeft geleefd. En dat kan nu dus ook gelden voor de afgelopen vijftig jaar. Dat je dan bijvoorbeeld een roman schrijft die zich afspeelt in de jaren 50. Mijn roman speelt zich af in de jaren 60/70. Het is mijn bedoeling om hierna ook met een nieuwe roman te komen die zich in een latere tijdsperiode afspeelt.”

In Verborgen Leegte wordt vooral de geschiedenis van de migranten in San Nicolas verhaald. Niet geheel toevallig. Nicolaas is afkomstig uit San Nicolas. “Het ging er mij om dat er heel weinig over de komst van de migranten is geschreven. Dus ik dacht, verrek, daar ga ik dan over schrijven. Want ik ben opgegroeid met de migranten, had er schoolvrienden en trok dus met ze op. En in dat verband was het vrij gemakkelijk om erover te schrijven. Het was mijn dagelijks gebeuren wat ik voor mij zag gebeuren.”

Nicolaas ziet dus graag meer historische romans omdat deze iets vertellen van onze eigen geschiedenis. “Maar het wordt anders ingevuld. Al die andere romans die we gepubliceerd hebben, die zijn nu gedateerd. Ze behandelen een bepaald thema, dat had ook anders gekund.”

Nederlands

Hij ziet ook graag dat zijn collega-schrijvers meer in het Nederlands publiceren. Hoewel het voor Nicolaas zijn eerste Nederlandstalige roman is, heeft hij wel al eerder werk gepubliceerd in het Nederland. “In 2004 heb ik mijn eerste roman geschreven, een Papiamentstalige, die was snel uitverkocht. En toen heb ik mij voorgenomen om een roman in het Nederlands te schrijven. De Nederlandstalige Arubaanse literatuur is heel dun gezaaid. Je merkt op Aruba vergeleken met Curaçao een grote aversie op tegen het Nederlands. Van de andere kant zeg ik, willen wij herkenbaar zijn en blijven binnen het Koninkrijk, dan moeten wij ook een bijdrage leveren aan wat ik dan reisliteratuur of Koninkrijksliteratuur noem. Jammer genoeg merk ik dat van Arubaanse kant dat nog heel weinig gebeurt.” In december bij de boekpresentatie van Verborgen Leegte wees hij daar ook al op. Nicolaas vindt dat Antilliaanse en Arubaanse auteurs namelijk ook over de schutting heen moeten kijken. “Dus niet altijd binnen de grenzen van Aruba en Curaçao denken en schrijven. Dat vind ik belangrijk. Of dat betekent dat mijn collega-auteurs op Aruba dat ook gaan doen, dat betwijfel ik. Misschien is dat meer iets voor de nieuwe generatie schrijvers. Want voor de huidige generatie zal het Jacques Thönissen blijven, Joan Leslie en ik.”

El Show

“Ongeacht de taal”, zegt Nicolaas tot slot, “is de productie van Arubaanse auteurs sowieso niet om over naar huis te schrijven.” Hij verklaart dat vooral aan het fenomeen ‘El Show’ dat op Aruba waart. “Bijna alles draait hier om show. Ook bij mijn collega-schrijvers en dichters. Je ziet ze eerder zich in de kranten manifesteren of op een foto dan dat ze keihard werken aan een volgende publicatie. Dat zegt heel veel over onze gemeenschap, dat glamourgedoe of overal aanwezig willen zijn. Maar als ik kijk naar het productieritme van mijn collega’s dan is dat vrij laag.”

In 1986, dat geeft Nicolaas ook in het voorwoord van zijn nieuwe bundel aan, kende Aruba nog een explosie van literair werk. “33 Boeken werden er uitgegeven en in 2008 was er een vergelijkbare explosie vanwege het Culturele Jaar. Maar in de periode daar tussenin is het heel beschamend en afgelopen jaar ook. Hooguit vier boeken zijn er toen verschenen. Ik ben nu geloof ik ook de eerste die voor 25 jaar Status Aparte met werk komt. Wat ook weer zegt dat men er op het eiland vanuit historisch besef niet echt mee bezig is.”

Steen
Hoe ver, kan ik je werpen
dat je ‘n boog maakt
zo groot als een regenboog.
Daar waar je neerkomt
aan de andere kant
van de straat, ver van mij
vandaag als ‘n blikseminslag.
Al die voetstappen over je
heen zonder enig medelijden
de verwonding, pijn en leed
die ze jou aandoen.

Groter word je niet tussen
al dat puin in een ander z’n tuin
snakkend naar die tijden
om niet te verzuipen.
Jouw ogen stralen nog,
als die ene dag
toen ik je tegenkwam
jou in bescherming nam
tegen al dat gevaar.

Tussen losse munten,
sprak je innige woorden
die mij zijn bijgebleven;
“Geef mij ‘n nieuw leven,
werp mij heel ver.”

Uit Bos pa planta, 2011

Leesvoer

Het pauperparadijs

Amsterdam-Noord tijdens de crisisjaren. Roza Dingemans, moeder van een door schulden en alcoholisme getroffen gezin, probeert koste wat kost haar waardigheid te bewaren. Ze ontleent onvermoede trots aan een gerucht over een voorname afkomst en een misgelopen erfenis. Maar is dat mythe of werkelijkheid?

Op zoek naar de feiten stuit haar kleindochter, de auteur, op een verborgen stuk Nederlandse geschiedenis. Haar voorouders blijken te zijn blootgesteld aan een uniek heropvoedingsexperiment in de Drentse nederzetting Veenhuizen. In drie enorme kazernes werden daar vanaf 1823 tienduizenden arme stadsgezinnen door tucht en landarbeid gedrild tot nuttige burgers. Maar wat begon als een bevlogen project om de armoede in Nederland in twaalf jaar uit te roeien, veranderde al snel in een fuik voor de paupers.

In een betrokken, beeldende stijl volgt Suzanna Jansen vijf generaties van haar familie langs alle goedbedoelde pogingen om de onderklasse te verheffen. Van Veenhuizen, via het beschavingsoffensief van de gegoede dames, naar de moderne arbeiderswijken begin twintigste eeuw waar het volk het beschaafde wonen krijgt aangeleerd. Gaanderweg tekent zich af hoe deze opvoedcampagnes ingrijpen op het leven van Roza Dingemans en haar voorouders. En

hoe de erfenis ervan generaties lang doorwerkt.
Suzanna Jansen (1964) is journalist. Ze ontdekte dat haar overgrootmoeder in 1856 werd geboren in een van de drie grote gestichten in Veenhuizen. Honderd jaar pogingen om de sociale onderklasse te verheffen is in dit boek verbonden met de persoonlijke geschiedenis van een familie die hiermee werd geconfronteerd en zich aan de ellende, de vernederingen en het onrecht wist te ontworstelen. Met stamboom en twee katernen met zwart-witfoto’s, uitgebreide bronvermelding en verantwoording van de illustraties. Volgens het Nederlandse CBS heeft ten minste een op de zestien Nederlanders voorzaten die een heropvoeding hebben ondergaan in de Drentse paupergestichten van de negentiende eeuw.

Titel: Het pauperparadijs - een familiegeschiedenis
Auteur: Suzanna Jansen
Uitgeverij Balans
ISBN13: 9789050188210

Regio

Zorg over ziektes

Latijns-Amerika is bezorgd over de toename van niet-overdraagbare ziektes in de regio, zoals kanker, diabetes, hart- en vaatziektes en ademhalingsaandoeningen. In 1960 waren deze ziektes verantwoordelijk voor 7 procent van de sterfgevallen in beide Amerika's, vandaag zit men al boven de 70 procent.

In Latijns-Amerika zijn niet de infectieziektes maar niet-overdraagbare aandoeningen de belangrijkste doodsoorzaak geworden. In Mexico bijvoorbeeld veroorzaken ziektes acht op de tien sterfgevallen. Vijftig jaar geleden was een infectieziekte nog de belangrijkste oorzaak, vandaag is dat een niet-overdraagbare aandoening, zegt arts Jesús González Roldán, directeur van de Mexicaanse Maatschappij voor Openbare Gezondheid.

De bezorgdheid over deze tendens is groot in de regio. Vorige maand kwamen gezondheidsministers van beide Amerika's bijeen om deze nieuwe uitdaging te analyseren. Ze beslisten een gezamenlijk standpunt uit te werken met het oog op de VN-top over niet-overdraagbare ziektes die in september in New York plaatsvindt.

In de civiele samenleving zien we eenzelfde trend. Vorige week richtten vijftig niet-gouvernementele organisaties die vooral uit gezondheidswerkers bestaan, de Coalitie voor een Gezond Latijns-Amerika (CLAS) op, met de bedoeling de strijd tegen niet-overdraagbare ziektes efficiënter te maken.

Geen ouderdomsziektes
Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) zijn niet-overdraagbare chronische ziektes vandaag wereldwijd verantwoordelijk voor 60 procent van de sterfgevallen en 44 procent van de vroegtijdige sterfgevallen. Bovendien doet 80 procent van deze sterfgevallen zich voor in ontwikkelingslanden.
De belangrijkste oorzaken van niet-overdraagbare chronische ziektes zijn tabaksverslaving, een tekort aan fruit en groenten in de maaltijden en een ongezonde levensstijl.
"Het is fout te denken dat het om ouderdomsziektes gaat", zegt Jesús González Roldán. "In Mexico is de levensverwachting 75 jaar maar van elke vijf sterfgevallen doen er zich drie voordien al voor, op een nog productieve leeftijd, als gevolg van niet-overdraagbare ziektes."

Kanker
Arts Eduardo Cazap, voorzitter van de Internationale Unie tegen Kanker (UICC), signaleert dat er wereldwijd 12 miljoen gevallen van kanker per jaar bijkomen, in Latijns-Amerika 1,2 miljoen. Voor de periode 2020-2030 ziet hij een stabilisering in de belangrijkste landen "maar in Latijns-Amerika, Azië en Afrika en sommige landen van het Midden-Oosten zal zich een verdrievoudiging voordoen."
Om de ziekte doeltreffend te bestrijden moet men de bevolking opvoeden, en aan primaire preventie en vroegtijdige diagnose doen, zegt Cazap. De mensen moeten een gezonde levensstijl ontwikkelen: het gewicht onder controle houden, meer fruit, groenten en vis eten, meer bewegen, zich minder blootstellen aan de zon, en niet roken.
Verónica Schoj van de Inter-Amerikaanse Hartstichting zegt dat het tabaksgebruik in Latijns-Amerika bijzonder hoog is en in sommige landen, zoals Argentinië, Chili en Cuba "tot de hoogste ter wereld behoort." Bovendien zijn er landen waar kinderen al op hun twaalfde jaar, en soms zelfs op achtste jaar beginnen te roken, zegt Schoj.

Spotlight op dieren

Honden met korte neuzen (2)

Vorige week heeft u kunnen lezen dat honden met korte of platte neuzen meer problemen met hun ademhalingsorganen hebben dan honden met lange neuzen.

Helaas kunnen deze brachycephalen (mooie Latijnse naam voor kortneuzigen) behalve luchtwegproblemen ook moeilijkheden hebben met andere lichaamsdelen.

Tekst: Margot Hack

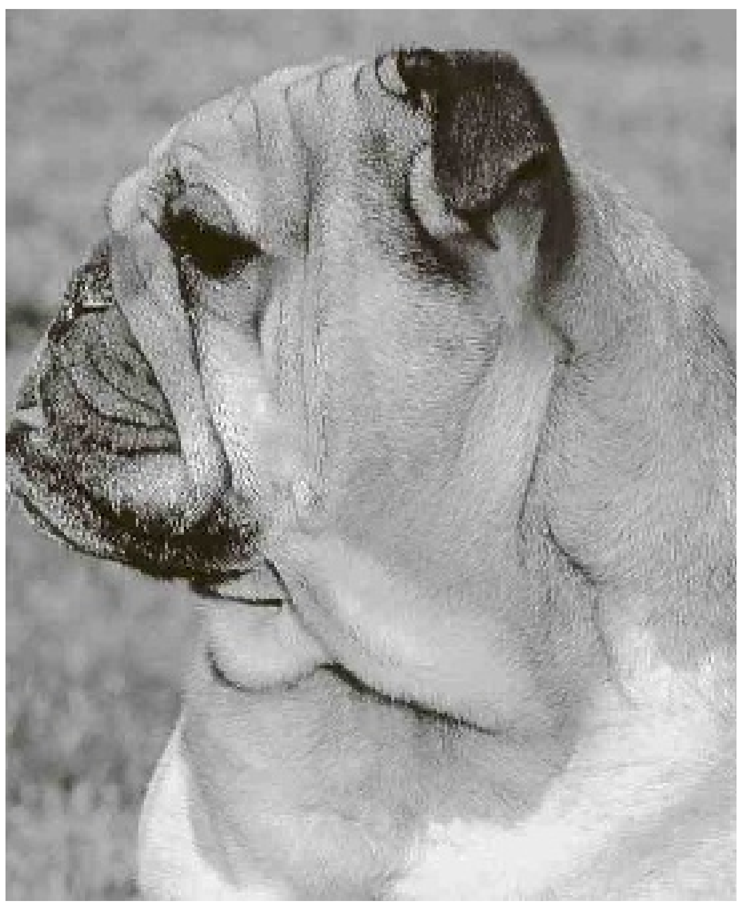

Door de compacte bouw van de schedel van brachycephale honden hebben deze honden problemen met de manier waarop hun ogen in de schedel staan.

Kijk maar naar de prominente manier waarop de ogen aanwezig zijn. De oogkassen zijn erg ondiep. Dit betekent dat een klap op de achterkant van de kop er gemakkelijk voor kan zorgen dat de ogen uit de kassen ploppen. Dit kan zelfs gebeuren door een te harde ruk aan de halsband. U kunt overwegen om dit soort honden een buiktuigje te laten dragen, in plaats van een riem om de nek. Als er niet veel schade aan de oogspieren is ontstaan, kan het chirurgisch hersteld worden maar als het veroorzaakt is door een harde klap (bijvoorbeeld een auto-ongeluk) of een hondenbeet kan het nodig zijn om het oog te moeten verwijderen.

Een ander probleem kan zijn dat de ogen zo bol zijn dat de oogleden niet goed kunnen sluiten. Dit zal leiden tot irritatie en het te droog worden van het centrale deel van het oog. Dit is meestal niet te zien als het dier knippert, maar u moet kijken wanneer het dier slaapt. Honden die hun ogen niet volledig sluiten wanneer ze slapen hebben dit probleem.

Ooglidproblemen zijn veel voorkomend bij deze rassen. Let op continue vochtigheid rond de ogen. In sommige honden voorkomt de vorm van de oogleden een normale traanafvloeiing en 'loopt het oog over'. Dit probleem kan niet chirurgisch hersteld worden en is erg oncomfortabel voor de hond. Een ander probleem wat hier erg op lijkt en serieuzer is, is wanneer de oogleden naar binnen krullen waarbij de wimpers tegen de oogbol wrijven. Dit is pijnlijk en geeft oogbolbeschadigingen. Gelukkig kan dit probleem wel chirurgisch verholpen worden.

Behalve de oogproblemen zijn er nog een paar andere dingen die problemen kunnen veroorzaken.
Een normale hond heeft 42 tanden in zijn bek. De brachycephale hond heeft er ook 42 maar minder plaats om ze in te passen. Dit betekent dat de tanden dicht op elkaar staan en soms in rare standen groeien waardoor weer voedselresten op rare plaatsen blijven steken en op jongere leeftijd tandvleesontsteking kunnen geven.
Ook huidplooien in het gezicht van kortneuzigen komen vaak voor. Deze plooien moeten regelmatig onderzocht worden op roodheid en ontsteking.

Daarnaast hebben deze honden (en katten!) door hun brede koppen vaker problemen met geboortes en zullen dus vaker aangewezen zijn op een keizersnee. Daar is natuurlijk een narcose voor nodig wat op zijn beurt weer risico's inhoudt. Alles bij elkaar dus erg belangrijk om goed op de hoogte te zijn van problemen die zich specifiek bij deze rassen kunnen voordoen, zodat u niet voor verrassingen of teleurstellingen komt te staan.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"
**Dierenartsenpraktijken Vredenberg,
Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202**

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Onderzoeker; 8. alcoholische drank; 11. vlasafval; 12. zwaardwalvis; 13. streep; 14. rivier in Siberië; 16. zangstem; 18. muurholte; 19. voorzetsel; 20. eikenschors; 22. loterijbriefje; 24. verlaagde toon; 25. artikel; 26. leesbundel; 28. paardenziekte; 30. palmmeel; 31. Engels bier; 33. voorvoegsel; 34. lijn; 36. tweetenige luiaard; 37. tocht; 38. gezichtskleur; 40. vragend vnw.; 42. opening; 45. god van de liefde; 46. plaats in Italië; 48. oude It. munt; 50. heidemeertje; 51. vaatwerk; 52. wiel; 54. tod; 55. vogelproduct; 56. dierlijk product; 58. Iers Republikeins Leger; 60. boom; 61. duw; 62. bergweide; 64. oppervlaktemaat; 66. teug; 67. takelauto.

VERTICAAL:
1. Slijmdiertje; 2. uitroep; 3. bijbelse figuur; 4. geschreeuwde leuze; 5. geliefde van Zeus; 6. wreed; 7. klein kind; 8. zangvogel; 9. voegwoord; 10. muziekuitvoering; 13. bloem; 15. praatvogel; 17. vod; 18. landtong; 19. drinkgelag; 21. soort papegaai; 23. huwen; 24. verdriet; 25. voorzetsel; 27. sufferd; 29. voorvoegsel; 30. bladvezels van de agave; 32. loot; 34. bevel aan een hond; 35. benodigdheden; 38. bovendien; 39. elektrisch geladen deeltje; 41. voorzetsel; 43. duivenhok; 44. met kracht drukkken; 46. bitter vocht; 47. liefkozing; 49. strafwerktuig; 51. mosselnet; 53. onbesliste wedstrijd; 56. soort braadpan; 57. groente; 59. papegaai; 61. nachtspiegel; 62. soort slee; 63. familielid; 65. landbouwwerktuig.

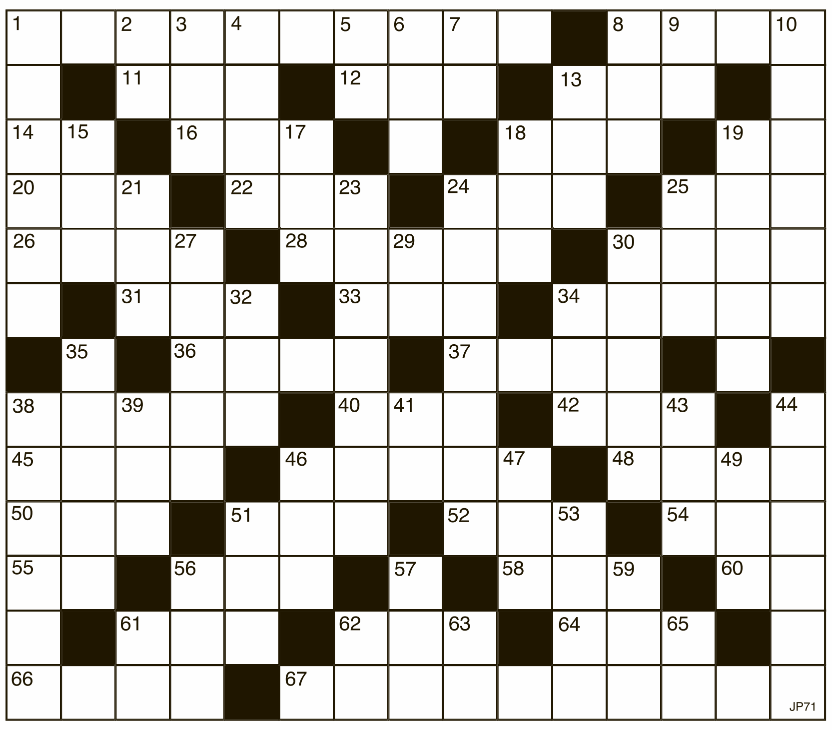

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

**Y. Bok
Shakespearestraat 2
Aruba**

**H.J. da Silva
Marsweg 20
Curaçao**

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

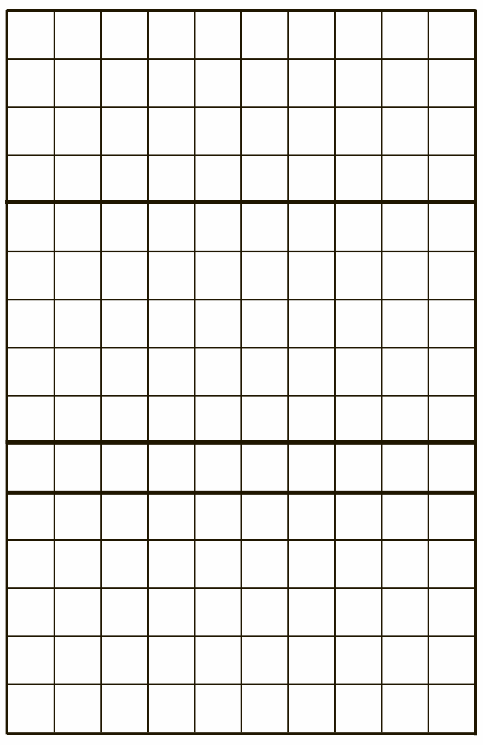

1. Dokter - oogziekte - insect;
2. vogel - rivier in Afrika - verschansing;
3. kier - carbolineren - uitwonend;
4. verfstof - rechtop zijn - medemens;
5. vers - vakvereniging - rekenkundige opgave;
6. vreselijk - bel - ondeugdelijk;
7. geldbakje - met elkaar - uit naam van;
8. deel van de voet - interest - toegang;
9. zuivelproduct - rookgerei - keukengerei;
10. delfstof - herfstbloem - voelspriet.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

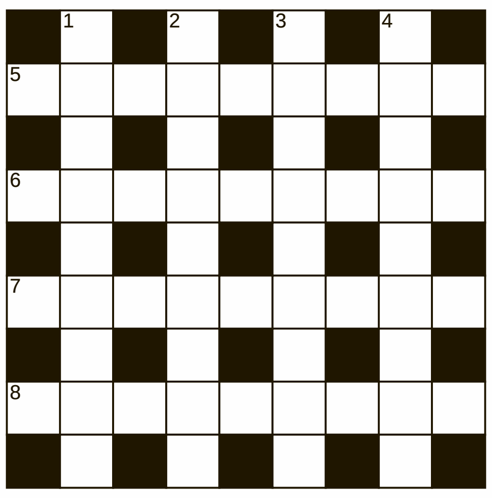

HORIZONTAAL:
5. Vruchten om te kauwen (7);
Hier komen de studenten samen om te eten (5);
6. De taal van een serpent (5);
Mug die men geruime tijd neerzet (8);
7. Tijdelijk niet zo dom volgens de agenda (8);
Vreemd dat het niks voorstelt! (4);
8. Al navigerend verzenden (6);
Betreffende de nieren van een hollende vis (6).

VERTICAAL:
1. Geniaal in al zijn facetten (8);
Geen voorwoord (4);
2. Geprojecteerd achter een godin (5);
Activiteit die volgt op een activiteit (6);
3. Op grote afstand pauzeren (8);
Wijsgeer die in het boeddhisme niets betekent (4);
4. Puntig uitsteeksel aan een boom (7);
Klets van een tornado (7).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

B	S	L	E	E	K	D	I	U	L	L	T	D
O	E	I	M	E	D	A	C	A	E	I	R	N
O	M	D	R	A	A	W	Z	M	P	E	E	L
G	R	L	A	A	P	O	I	S	K	M	I	G
N	I	E	R	A	U	U	A	K	E	U	T	N
I	K	U	G	E	T	G	I	N	E	F	E	I
M	A	L	P	A	T	D	L	T	I	K	G	L
R	B	E	E	S	N	E	U	L	K	O	A	E
O	M	F	J	R	E	A	N	I	K	H	K	P
V	E	O	T	D	F	E	M	E	E	C	K	P
S	O	J	I	B	R	N	J	R	R	S	E	A
R	L	S	U	E	E	F	E	T	O	E	L	L
U	B	L	D	N	I	G	I	U	S	O	I	S
E	C	E	N	U	G	S	N	A	R	T	L	M
B	O	O	N	O	L	A	A	V	O	B	O	F
G	Z	S	R	S	O	G	A	P	A	L	A	G

Academie
Beursvorming
Bloembak
Boog
Clubfauteuil
Deelnemen
Dikkerd
Floormanager
Galapagos
Gaspit
Goederenlift
Ikke
Lekkage
Luidkeels
Miereneter
Obovaal
Opaal
Rogge
Schok
Sjofel
Slappeling
Snuifje
Spui
Trans
Tuimel
Uitje
Zonnen
Zwaard

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

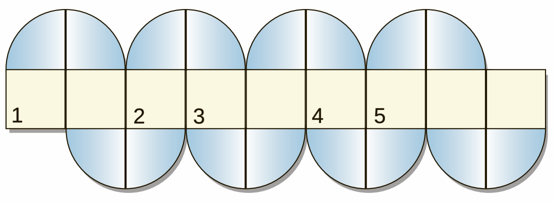

1. Babbelen; 2. ontkenning; 3. les in het maken van kleren; 4. snavel; 5. kleinigheid.

© Puzzelland/110312

SUDOKU

	2		4		9		3	
4					1			
3	9	8		5		7		
6	4	3		1		8		
				2			7	
	8					5		6
7			2		5		8	3
		1			4		6	2
	3							7

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

6	5	7	4	2	9	3	8	1
2	8	4	5	1	3	9	6	7
3	1	9	6	7	8	5	2	4
4	6	8	1	9	5	7	3	2
5	2	3	7	4	6	8	1	9
9	7	1	3	8	2	4	5	6
8	4	5	2	6	7	1	9	3
7	3	2	9	5	1	6	4	8
1	9	6	8	3	4	2	7	5

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Nafta; 5. tot; 8. wales; 12. asa; 13. tribune; 16. esp; 17. ge; 18. geur; 19. tien; 21. la; 22. aral; 24. galop; 26. oran; 28. sip; 30. sir; 31. ono; 32. nestig; 35. deense; 37. no; 38. pistool; 39. do; 40. wecken; 42. podium; 45. iet; 46. bod; 48. ein; 49. ever; 51. rayon; 53. voet; 55. de; 56. nier; 58. nova; 60. te; 61. eta; 63. nirwana; 65. ore; 66. noren; 67. eer; 68. kapen. VERTICAAL: 1. Nagaan; 2. aser; 3. fa; 4. ate; 5. tiras; 6. ob; 7. tutor; 8. wee; 9. le; 10. esla; 11. spanje; 14. rug; 15. nip; 18. glit; 20. none; 23. associe; 25. liftboy; 27. rondino; 29. pipet; 31. oeloe; 33. ene; 34. gin; 35. dop; 36. sou; 40. wieden; 41. kern; 43. diva; 44. meteen; 46. barre; 47. donar; 50. veto; 51. rei; 52. non; 54. etre; 57. inn; 59. vak; 62. ar; 64. we; 65. op. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Vleugelijk; 6. astergend; 7. dovenvers; 8. bestandin. Verticaal: 1. Kloslopen; 2. kukelente; 3. vergevent; 4. dijenergie. Anagram: rust-steur-Ulster; neen-ineen-Ineens;teen-netel-Toneel; veer-verne-Venter; roet-tenor-Orient; maal-malta-Etmaal; giro-orgie-Roerig; room-droom-Domoor; gast-stage-Etgras; roem-romeo-Roerom. Gevraagd woord: UITVOERDER. Woordzoeker: RUITENAAS Puzzelslang: 1. Temerig; 2. giro; 3. omheind; 4. drab; 5. bewogen. Het sleutelwoord luidt: TEGOEDBON.

‘Perfect isolement’

Wat hebben in hemelsnaam de Galicische navigator João da Nova in dienst van de koning van Portugal, duizenden bevrijde Afrikanen wier slavenschip op weg naar Brazilië door de Engelse marine geënterd werd, de boekanier Dampier, de sterrenkundige Edmond Halley, wat Hollanders en Zeeuwen van de Verenigde Oostindische Compagnie, de Zulu-koning Dinizulu kaCetshwayo, de hertog van Wellington, bekend van Waterloo, naturalist Charles Darwin, Bounty-kapitein William Bligh, 6000 krijgsgevangen genomen Boeren en keizer Napoleon Bonaparte met elkaar gemeen?

Tekst: Hans Vaders Foto’s: Archief

Niet zo moeilijk. Al deze personen bevolkten voor korte of wat langere tijd - vrijwillig of gedwongen - dit bijzonder strategisch gelegen tropische eiland zonder palmen en parelwitte stranden dat ook nog een rol speelde tijdens de Falkland-oorlog. Het oorspronkelijk onbevolkte St. Helena ligt eigenlijk in de ‘middle of nowhere’ in de zuidelijke Atlantische Oceaan en is daarmee met voorsprong een van de meest geïsoleerde eilanden ter wereld. ‘A little world within itself, which excites our curiosity’, noteerde Darwin nuchter met Brits understatement in zijn dagboek toen hij met het onderzoeksschip de Beagle het eiland van ‘het perfecte isolement’ bezocht en daar overigens meer belangstelling had voor de grillige geologische rotsformaties dan voor de eenvoudige tombe van Napoleon die toen nog in zijn oord van verbanning nabij Longwood House begraven lag. In die tijd een uiterst gevoelige kwestie waarover beter gezwegen kon worden.

De eerste officieel geregistreerde permante inwoner van het eiland was een Portugese schavuit en overloper, Ferñao Lopez, die bij vonnis van de gouverneur van Goa Albuquerque dermate zwaar werd verminkt dat hij het prefereerde op een onbewoonde kust aan land te worden gezet. Dat was rond 1515. Op bevel van de Portugese koning keerde de ongelukkige voor korte tijd terug naar Europa, werd door paus Clemens VII in audiëntie ontvangen, werd gerehabiliteerd en keerde gelouterd terug naar ‘zijn’ eiland waar hij in 1543 stierf.

St. Helena heeft nog steeds geen luchthaven al staat die al wel jaren in de planning. Dat wordt dus een mooie boottocht op de RMS St. Helena, het laatste Royal Mail Ship in de vaart, een vracht- en proviandschip met gerieflijke passagiersaccommodatie dat met de avontuurlijk aangelegde reiziger vanuit Kaapstad nieuwe horizonten verkent waarbij tevens Ascension Island en het barre Tristan da Cunha worden aangedaan.

Jamestown, in 1659 gesticht, en met zijn 714 inwoners hoofdstad van St. Helena en vernoemd naar James, hertog van York, de latere koning James II van Engeland, valt voor de bezoeker snel te bezichtigen. Opmerkelijk hierbij is de zogenoemde Jacob’s Ladder, een steile trap van 699 treden die in de eerste helft van de negentiende eeuw werd aangelegd om Jamestown met het fort op Ladder Hill te verbinden. Deze trap wordt ’s avonds verlicht en een maal per jaar komen sporters uit de hele wereld naar het eiland om elkaar in een officiële wedstrijd ‘traplopen’ tegen de klok te bekampen, dit vaak met letterlijk hartverscheurende gevolgen.

Het zal de lezer duidelijk zijn, op St. Helena valt er ondanks het prettige klimaat nu niet bepaald veel te beleven en dat moet in zijn tijd Napoleon ook wel eens gedacht hebben, bewaakt door een garnizoen van zo’n 800 man met aan de einder patrouillerende marineschepen en een eenvoudige lokale bevolking die het statuur van de vroegere monarch niet aanvoelde. Napoleon hield wel van de geurige koffie van het eiland. Die noemde hij perfect en na zijn dood in 1821 was deze koffie nog enige tijd populair in Parijse koffiehuizen.

De maaltijden moeten dus maar uitsluitsel brengen en daarvoor hadden May en ik vast veel beter kunnen aanschuiven aan de gemeenschappelijke eettafel van een bed & breakfast in een gemiddelde Engelse provincieplaats. Ofschoon St. Helena in het verleden is aangedaan door vele snuiters van verschillende culturele komaf en allooi is de Britse invloed met verrassend hier en daar een Caribisch en Afrikaans sausje overduidelijk.

St. Helena is zelfvoorzienend voor wat betreft de meeste ingrediënten van haar populaire schotels. Vis zoals tonijn, makreel en wahoo wordt opgeluisterd met een grote variëteit aan kruiden en specerijen. Ook de rijst komt van het eiland zelf. Hiervoor werden jaren her op contractbasis Chinezen ingehuurd die na enige tijd het saaie eiland weer verruilden voor het vasteland.

Curries met als basis vis of vlees worden snoeiheet opgediend - vaak zonder groenten - met een uitbundige hoeveelheid specerijen. Neem pilau, kerrierijst met vis of vis. Daarna smaakt de pompoenpudding gemaakt van gebakken pompoen, gedroogd fruit, meel, eieren en nootmuskaat des te beter. Dan blijven verder nog de onvermijdelijke ‘fishcakes’, gemaakt van een mengsel van specerijen, kruiden, fijngestampte aardappel en verse vis zoals bijvoorbeeld makreel en afgedekt met broodkruimels noemenswaardig. Bak of gril de handel dan goudbruin en ziedaar, het smaakt ook nog.

May en ik hebben het echter wel gezien. Maar er is geen alternatieve route terug uit deze tijdelijke verbanning. De RMS St. Helena ligt nog niet op stoom. Dat wordt een paar dagen wachten tussen de viskoekjes, de hete curry en de ronddolende geest van Napoleon. Het wordt dus meer dan tijd om het lokale gedistilleerd aan te vatten. ‘Barman, doe nog maar een tungi spirit’.

KOOK MEE MET MAY

Viskoekjes uit Saint Helena

400 gram verse stevige witte vis (bijoorbeeld mula), gepocheerd
300 gram aardappelen, gekookt en gepureerd met wat warme melk
2 eetlepels gewone olijfolie
2 plakjes mager ontbijtspek, in kleine stukjes gesneden
1 ui, schoongemaakt en klein gesneden
3 tenen knoflook, gepeld en fijn gehakt
1 à 2 promèntè (naar smaak), zaadjes verwijderd, fijn gehakt
snufje paprikapoeder
1/2 theelepel gedroogde oregano
1/2 theelepel gedroogde tijm
1 eetlepel fijngehakte platte peterselie
zout en vers gemalen zwarte peper
1 ei, losgeklopt
bloem
olie om te bakken

De gare vis schoonmaken, vellen en graten verwijderen, in kleine stukjes verdelen en met de aardappelpuree mengen.
In een koekenpan de olie verhitten en stukjes spek, de ui, de knoflook, de promèntè en de kruiden zachtjes bakken. De peterselie toevoegen en afmaken met zout en peper. Laten afkoelen en bij het vis- en aardappelmengsel voegen. Het ei toevoegen en alles goed mengen. Zo nodig smaak corrigeren. Van het mengsel koekjes vormen, door de bloem halen en in een laagje olie boven een middelmatig heet vuur in een koekenpan aan beide kanten bruin bakken.
Koud of warm serveren.
Voor 4 personen.

Eet smakelijk,
May

WIJNADVIES

Verzorgd door de specialisten van Licores Maduro

Terrazas de los Andes

Terrazas de los Andes
Druifsoort: Chardonnay
Streek: Mendoza, Argentinië
Kleur: Helder goudgeel
Geur: Citrus, appels met vleugjes eik
Smaak: Fris en romig met tropisch fruit en citrus

Terrazas de los Andes is een beroemd wijnhuis uit Argentinië. Het heeft door de jaren heen veel onderzoek gedaan naar de juiste hoogtes waar iedere druivensoort zich het beste kan ontplooien. Zo wordt het fruit voor deze Chardonnay op 1200 meter boven de zeespiegel gecultiveerd. Op deze hoogte ontwikkelt het fruit zich optimaal, waardoor wij een zeer frisse wijn krijgen met veel tropisch fruit.

In combinatie met het gerecht van de week zult u merken dat het fruitige karakter van de wijn versterkt wordt zonder verlies van smaak van het gerecht. Dit is een prachtige combinatie en u zult er vast van genieten.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro.

ÑAPA Business
12 maart 2011

‘Offertes maken’

In het bedrijfsleven is het bij de meeste ondernemers gebruikelijk om bij grotere opdrachten eerst een offerte te maken, maar ook bij kleinere opdrachten, zoals het bouwen van een kast, worden offertes gemaakt, want men wil tenslotte weten wat men kan verwachten, vooral financieel. Een offerte is echter niet alleen een prijsopgave, er komt veel meer bij kijken.

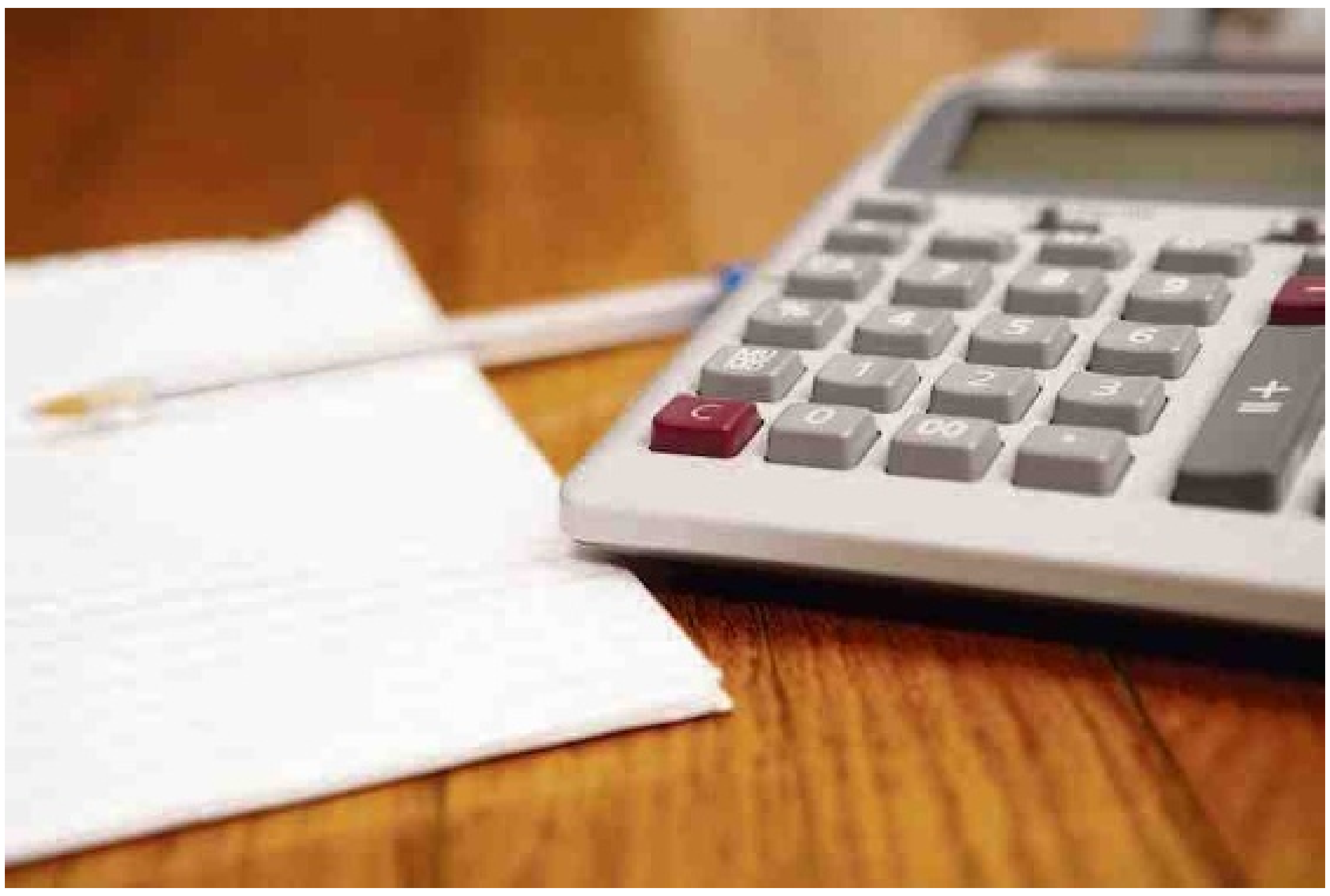

Tekst: Judice Ledeboer Foto’s: Archief

Een offerte is een soort samenvatting van de opdracht waar alle werkzaamheden, planning en kosten worden genoemd. Door een offerte te maken krijgt de klant een goed overzicht van wat hem te wachten staat als men tot zaken komt.
Voor een bedrijf, groot of klein, een opdracht binnenhaalt, starten de onderhandelingen meestal mondeling. Op een gegeven moment moet er echter een schriftelijke prijsindicatie gegeven worden: de offerte. De offerte kan rechtsgeldig zijn wanneer het een vaste offerte betreft.

Wanneer is het noodzakelijk een offerte te maken?
Hoe groter de opdracht en hoe langer het duurt voor het gewenste resultaat bereikt kan worden, hoe belangrijker het is om een offerte te maken. Men wil bij een grote langdurige afspraak niet dat er tussentijds een discussie komt over de gemaakte afspraken. Door afspraken met een handtekening op papier vast te leggen is er duidelijkheid voor beide partijen. Een offerte is eigenlijk een stuk communicatie tussen de ondernemer en de klant. Er is wettelijk weinig vastgelegd op dit gebied en lang niet bij alle opdrachten is het noodzakelijk om een offerte te maken. Het is aan de klant en de ondernemer om vast te leggen wat er in een offerte moet staan.

Een voorbeeld
Als de wasmachine stuk is en er moet een monteur langskomen dan vraagt men meestal vooral naar de kennis van de persoon en men vraagt een prijsindicatie. Dit gaat dikwijls mondeling. Anders wordt het als iemand een hele nieuwe wasmachine wil laten plaatsen en er tegelijkertijd kastjes bij wil laten bouwen. Dan gaat men eerst naar verschillende bedrijven toe en vraagt men om een offerte met alle mogelijkheden, planning, voorwaarden en prijzen. Het gaat dan om meer geld en dan wil men wel weten waar men aan toe is.

Wat staat er in een offerte?
Een offerte wordt gemaakt om beide partijen duidelijk te maken wat het einddoel is voor beide partijen. In de meeste gevallen worden in een offerte de volgende zaken opgenomen:

1. Beide partijen (contactgegevens en officiële benamingen)
2. Een samenvatting van de opdracht (het gewenste resultaat)
3. Stappen die uitgevoerd worden (en de planning hierbij)
4. Een samenvatting van de planning
5. Prijs
6. Leveringstijd/deadline
7. Eisen opdrachtgever
8. Een datum van akkoord
9. Geldigheidsduur van de offerte
10. Verwijzing naar algemene voorwaarden

Zaken die niet in de offerte staan, maar die wel behoren tot vaste zakelijke eigenschappen kunnen het beste worden vastgelegd in de ‘algemene voorwaarden’ en deze worden dan als losse bijlage meegestuurd met de offerte. Zo wordt de offerte niet onnodig lang met allerlei soms juridische zaken die helemaal niet van toepassing hoeven te zijn.

Samenvatting opdracht
In de offerte moet duidelijk omschreven zijn wat de werkzaamheden zijn die worden uitgevoerd. De werkzaamheden moeten dan ook goed worden uitgesplitst, zodat de opdrachtgever goed kan ziet wat er gedaan gaat worden en welke werkzaamheden de opdrachtgever in eigen beheer kan uitvoeren.

Prijs
Natuurlijk wordt er onderhandeld over de werkzaamheden die er gedaan moeten worden. Prijs en tarieven van de afzonderlijke werkzaamheden moeten echter geen punt van discussie zijn. Bij de prijsindicatie moet gespecificeerd staan waaruit de kosten bestaan, bijvoorbeeld: productkosten, reiskosten, reistijd, kopieerkosten, overleg met experts, inhuren van experts etc. Er kan uiteindelijk wel een korting gegeven worden. Deze moet dan wel inzichtelijk op de offerte staan. Heel belangrijk is dat de kwaliteitseisen die overeengekomen zijn worden behaald.

Leveringstijd
Vooral bij grote opdrachten is het lastig om een leveringstijd aan te geven. Het is dan belangrijk om in de offerte mijlpalen aan te geven waarin een deeldienst of - product wordt afgeleverd. De opdrachtgever heeft dan de mogelijkheid om hierop te reageren en zo worden eventuele problemen voorkomen.

Eisen opdrachtgever
Het is belangrijk om ook de eisen richting opdrachtgever in de offerte op te nemen. De opdrachtgever heeft bijvoorbeeld aangegeven dat hij een zaal en beamer ter beschikking heeft of dat gereedschappen van het bedrijf gebruikt kunnen worden. Deze zaken moeten in een de offerte worden meegenomen om problemen en misverstanden te voorkomen tijdens het uitvoeren van de opdracht.

Geldigheidsduur van de offerte
Een offerte is geldig zodra beide partijen hier een akkoord op geven. Dat zou mondeling kunnen gaan of via de telefoon, maar dan is het lastig om dit achteraf te bewijzen. Meestal staat er op een offerte een datum tot wanneer deze geldig is en moet de klant ondertekenen met een datum, plaatsnaam en handtekening. Het spreekt voor zich om een kopie te maken van een ondertekende offerte zodat beide partijen een exemplaar hebben. De offerte kan ook in tweevoud worden opgemaakt, zodat beide exemplaren ondertekend worden.

Een verzorgde offerte
Bedrijven en organisaties vragen dikwijls bij meerdere partijen offertes aan en maken dan hun keuzes. Iedereen heeft zijn eigen manier om een offerte te maken in de eigen huisstijl en vormgeving. Natuurlijk is het belangrijk om een eerste goede indruk te geven van je eigen bedrijf. Het komt vaak genoeg voor dat de klant overtuigd is van goed werk als ook de offerte er goed uitziet. Een offerte is een soort visitekaartje van het bedrijf.

Vervolg op afgeven offerte
Als de offerte eenmaal verstuurd is dan is het afwachten. Dit betekent niet dat men eindeloos moet wachten totdat er een reactie van de ander komt. Als er met zorg tijd is besteed aan het maken van een offerte dan is een goede follow up strategie om van die offerte een getekende opdracht te maken heel belangrijk. Het is heel normaal na te bellen. Allereerst om te checken of de offerte goed is aangekomen bij de persoon die de offerte heeft aangevraagd en moet beoordelen. Na twee weken even contact opnemen met de opdrachtgever om te vragen of er al iets bekend is of dat er meer uitleg nodig is, is altijd goed om het traject niet op zijn beloop te laten. Dikwijls geven bedrijven namelijk totaal geen reactie en als de order aan een ander is vergeven horen de andere offerte-aanbieders ook niet dat zij de opdracht niet hebben gekregen. Zelf nabellen vermijdt lang wachten en iedereen weet dan waar hij aan toe is.

Offerte en contract
Een goede, duidelijke offerte is een goede basis voor een goed contract. Ook eventueel overeengekomen wijzigingen in de offerte kunnen in het contract worden opgenomen en in het contract kan er ook verwezen worden naar de offerte. Wanneer de offerte akkoord is bevonden kunnen na gedane werkzaamheden de facturen gemaakt worden.

Let op!
Klanten zitten niet te wachten op een serie verkoopargumenten. De consument wordt met de dag kritischer omdat het aanbod groeit, in iedere markt. Men gaat voor kwaliteit en de prijs/kwaliteit-verhouding moet goed zijn. De klant wil een offerte met antwoord op zijn vraag en of het product een oplossing biedt voor zijn probleem. Natuurlijk is het van groot belang dat de klant vertrouwen heeft in het bedrijf dat hij de opdracht geeft en het kostenplaatje moet wel conform verwachtingspatroon zijn.

Tips bij het maken van een offerte

Een offerte is een belangrijk document dat de doorslag moet geven bij een klant om bij dat ene bedrijf te kopen. Een offerte biedt een klant de mogelijkheid om prijzen, werkmethoden en voorwaarden van verschillende bedrijven naast elkaar te leggen. Dat betekent dat degene die een opdracht wil krijgen en een offerte moet maken, dat dit de gelegenheid is om zich te onderscheiden van concurrenten. In het kader staan enkele tips om een goede offerte te maken.

Zorg ervoor dat bij het maken van de offerte alle vragen van de klant worden beantwoord.
Voordat een offerte wordt gemaakt, hebben de klant en een bedrijf dikwijls al een of verschillende verkoopgesprekken gehad. Uit die gesprekken blijkt vaak wat de koopmotieven zijn voor de klant en welke wensen hij heeft. Het gaat daarbij niet alleen om productwensen, maar veelal ook om wensen over de uitvoering, aflevering, het ontwerp of de garantie. Het is belangrijk om goed naar de klant te luisteren en neem zijn wensen mee bij het maken van de offerte. Bedenk bij het maken van de offerte dat deze oplossingen moet bieden.

Maak een offerte op maat
Het is een trend, met name bij grote projecten, om steeds meer informatie te vragen in een offerte. De offerte is dan een volledig projectvoorstel. De klant wil vaak niet alleen weten hoeveel een project gaat kosten, maar ook hoe het wordt uitgevoerd en welk tijdschema er aan verbonden is. Zelfs volledige ontwerpen worden soms als onderdeel van de offerte gevraagd.
Het maken van een dergelijke offerte vereist een goed omschreven voorstel met duidelijke ontwerpen en tijdschema’s, zodat de opdrachtgever precies weet waar hij aan toe is. In een aantal gevallen kan juist de extra informatie over het project de klant over de streep trekken. Maar maak een offerte niet te groot en houd het offertebedrag bij het maken van de offerte goed in de gaten. Een goede offerte maken is maatwerk.

Ga bij het maken van de offerte strategisch om met de prijs
Als de concurrentie groot is, wil een bedrijf nog wel eens onder de kostprijs gaan zitten om een opdracht binnen te krijgen. Financieel gezien is dit een slechte zaak. Soms probeert men achteraf door het opvoeren van extra kosten toch nog winst op zo’n project te behalen, maar een erg nette methode is dit niet. Dit betekent overigens niet dat onder de kostprijs offreren altijd onverstandig is. Om strategische redenen kan een bedrijf ervoor kiezen om ‘koste wat kost’ een project binnen te halen.

Business Agenda

Curaçao

17 maart: Colloqium Doctum Business Administratie, Accounting en Fiscaal Recht
Locatie: UNA
Tijd: 08.00 - 10.00 uur
Meer informatie: www.una.an

25-27 maart: Conferentie Women & Creativity
De 8e jaarlijkse conferentie Women Conference op Curaçao over vrouwen en creativiteit. Een kans voor professionals om samen te komen, waardevolle informatie te vernemen en langdurige professionele en zakelijke relaties op te doen.
Meer informatie: www.aboutwomenconference.com of e-mail: info@aboutwomenconference.com

Cursussen Kamer van Koophandel
14 & 16 maart: Empezar un negocio exitoso. Voertaal Spaans
17 maart: Determiná preis di bo produkto of servisio
21 & 23 maart: Het opzetten van een goede administratie. Voertaal Nederlands
22 maart: Formanan hurídiko
24 maart: Enkele aandachtspunten bij overeenkomsten. Voertaal Nederlands
28 & 30 maart: Omzetbelasting
29 maart: Seguro pa empresa. Gratis

Plaats: Auditorium van de Kamer van Koophandel
Voertaal Papiamentu, tenzij anders aangegeven.
Cursussen op doordeweekse dagen zijn van 18.00 tot 21.00 uur. Op zaterdag van 09.00 tot 12.00 uur. Prijs per keer is 40 gulden, tenzij anders aangegeven. Deelname aan een cursus die uit twee dagen of dagdelen bestaat kost dus 80 gulden.

Aruba

29 maart: KvK Workshop: entrepreneurship & innovation
De workshop is bedoeld om heldere antwoorden te geven over wat innovatie is en draait om het idee dat innovatie een instrument is voor het ondernemerschap, ongeacht hoe groot of klein het bedrijf. Door middel van een interactieve benadering worden praktische tools aangeboden om midden- en kleinbedrijf te helpen innovatie te begrijpen en innovatiestrategieën te implementeren.
Thema's zijn onder meer: Ondernemerschap, klassieke en nieuwe paradigma's, business cases en strategie.
Tijd: 16.00-18.00 uur
Locatie: Auditorium van de Aruba Chamber of Commerce
Spreker: Mr. Edward Erasmus
Vooraf aanmelden is noodzakelijk. Registratie kost 35 florin en kan door middel van een email met naam, bedrijfsnaam en telefoonnummer naar businessinfo@arubachamber.com.
Meer informatie: Business Information & Support, telefoon 582-1566 ext. 27/35/42.

27-28 mei 2011: Innovation Conference & Expo
Georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Aruba. Deze beurs biedt inzicht in lokale en internationale innovatieve initiatieven.
Onder meer besprekingen met potentiële investeerders, presentaties van de succesverhalen van deelnemers en een presentatie van innovatieve projecten van studenten van EPI Ciencia y Technologia (C&T).
Plaats: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.arubachamber.com of email: businessinfo@arubachamber.com

30 juni: Women in Leadership conference
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Renaissance Convention Center
Tijd: 08.00-14.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

10 september: Annual Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker en uitreiking van de eerste ATIA Business Excellence Awards winnaars, met de focus op excellence in entrepreneurship en innovatie. Tijdens deze avond zullen de beste entrepreneurs worden erkend.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw.

Internationaal

22 maart: Mode
Mode-evenement georganiseerd door de Kamer van Koophandel van Barranquilla (Colombia). Runway shows van nationale en internationale ontwerpers en matchmaking sessies tussen inkopers en leveranciers. Gedurende deze week verzorgt de Association of Caribbean States (ACS) zijn Textile and Fashion Forum of the Greater Caribbean, met specialisten op het gebied van textiel en mode, matchmaking sessies, modeshows en showrooms.
Plaats: Barranquilla, Colombia
Meer informatie: www.plataformak.com or http://www.acs-aec.org of email pphillip@acs-aec.org.

12 t/m 24 mei 2011: Inspiratie Business Reis
Zakenreis naar de zes eilanden van de 'Dutch Caribbean' (12 t/m 20 mei) en Suriname (23-24 mei). De reis richt zich op het identificeren en ontwikkelen van succesvolle relaties en zakelijke kansen in de Dutch Caribbean en Suriname. De focus van de Inspiratie Business Reis ligt op duurzaam innoveren, investeren, partnership, im- en export, culturele uitwisseling, financiële sector (fiscale aspecten) en real estate, en om in dit kader relaties tot stand te brengen tussen ondernemingen en instellingen in de Dutch Caribbean en Suriname. Persoonlijk maatwerk is, indien gewenst, mogelijk.
Kosten deelname, reis, en verblijf op aanvraag.
Meer informatie: peter@interexpo.biz, tel.: 527-0177 of www.interexpo.biz

As a passionate member of the Hyatt team, you'll play an important role in extending the world's most generous welcome. Whether your responsibilitiesinvolve direct interaction with our guests or important behind the scenes support, you'll embrace our unique brand of hospitality at every run. In exchange for your contributions, we offer a vibrant work environment and a culture that is warm and welcoming. Join us for a future of exciting possibilities.

HYATT REGENCY CURACAO GOLF RESORT, SPA AND MARINA
is looking for

Recreation & Activities Coordinator
Security Officer
Beach Attendant
Guest Services Agent (Bellperson)
Human Resources Training Coordiantor

Apply today at www.curacao.hyatt.com
For addidtial information please call the Human Resources Department at 840-1234

HYATT REGENCY CURACAO

YOU'RE MORE THAN WELCOME
Equal Employment Opportunity

Communicatie

Communicatie door vrijwilligers (2)

Veel organisaties in de non-profit werken met vrijwilligers. Mede door het werken met vrijwilligers zorgt de organisatie voor maatschappelijk draagvlak. In vrijwel alle vormen van publiekscontact kunnen vrijwilligers worden ingezet. Dit type werk stelt wel specifieke eisen aan de vrijwilligers, zoals goede communicatieve vaardigheden en kennis van de organisatie en het vakgebied.

U bent op zoek naar vrijwilligers. Maar wie hebt u daarbij in gedachten? Hoe duidelijker uw beeld van de doelgroep, des te groter is de kans dat u straks de juiste mensen binnenhaalt. Zoekt u mensen met een bepaalde opleiding of ervaring? Of is het belangrijker dat zij goed met publiek kunnen omgaan? Moeten ze zelf voor vervoer van materialen zorgen of biedt u dat? Kan de vrijwilliger zelf kiezen wanneer hij wil werken?

Een goede uitstraling hebben is ook heel belangrijk voor een vrijwilliger. Kan hij of zij enthousiast een verhaal vertellen? Staat hij of zij ook open voor meningen en ideeën van anderen? Dit is vooral bij communicatief vrijwilligerswerk van belang.

Ga na welke motieven vrijwilligers hebben om bij uw organisatie te werken en probeer daarop aan te sluiten. Veel vrijwilligers verwachten naast het doen van nuttig werk ook contact met andere vrijwilligers. Biedt u daarvoor voldoende gelegenheid? Hebben uw vrijwilligers de mogelijkheid cursussen te volgen? Dat kan de werkzaamheden voor veel mensen extra aantrekkelijk maken.

Waar kan men goede kandidaten die communicatievrijwilliger willen worden vinden? Natuurlijk hangt het antwoord op deze vraag af van hoe u de doelgroep hebt beschreven. Enkele tips:

• Het eerste aanknopingspunt vormen de bestaande netwerken. Het belangrijkste netwerk bestaat uit vrijwilligers die al actief zijn. Betrek hen bij je wervingsactiviteiten, vertel wie je zoekt en waarvoor en zorg voor goed informatiemateriaal.
• Andere netwerken zijn bijvoorbeeld aanverwante organisaties. Vaak is het ook mogelijk posters op te hangen of folders neer te leggen bij hun bijeenkomsten.
• Zoek contact met bedrijven, personeelsverenigingen van grote bedrijven en instellingen. Zoek naar mogelijkheden om over je werk te komen vertellen of folders te verspreiden.
• Schakel sleutelfiguren in. Je kunt daarbij denken aan mensen die beroepshalve met veel mensen in contact komen, zoals buurtwerkers, sociaal- en maatschappelijkwerkers, artsen, pastores of functionarissen in het vrijwilligerswerk. Zorg dat deze sleutelfiguren op de hoogte zijn van je activiteiten en over informatiemateriaal kunnen beschikken.
• Ga op zoek naar mensen met veel vrije tijd. Bibliotheken, boekhandels en sommige buurtcentra worden vaak bezocht door mensen met veel vrije tijd. Misschien kan je er materiaal verspreiden of een informatiestand inrichten. Denk ook aan een artikel in lokale dagbladen.

Iemand die zich aangesproken voelt door het aangeboden vrijwilligerswerk moet snel de weg naar je organisatie weten te vinden. Zorg dat je schriftelijk informatiemateriaal hebt. Spreek een procedure af voor het opvangen van potentiële vrijwilligers.

Als mensen interesse tonen, zorg dan zo spoedig mogelijk voor persoonlijk contact. Daarmee laat je zien dat je hun interesse waardeert. Bovendien heb je zo de kans om te beoordelen of de vrijwilliger geschikt is. De vrijwilliger is straks immers het visitekaartje van de organisatie. Zorg ervoor dat zo'n gesprek zorgvuldig verloopt, met duidelijke informatie en een duidelijke uitleg van het verdere verloop van de opvangprocedure. Zorg dat ze na een gesprek een schriftelijk informatiepakket ontvangen waarin ze alles nog eens na kunnen lezen.

Het is voor alle betrokkenen van belang dat u in alle contacten met de potentiële vrijwilliger eerlijk en open bent. Ga zorgvuldig na wat de mogelijkheden en verwachtingen van de vrijwilliger zijn. Geef eerlijk aan wat voor werk mensen kunnen doen, hoeveel tijd het werk ze kost en wat je inhoudelijk verwacht. Aan de andere kant mag u natuurlijk ook aangeven wat het werk de vrijwilliger biedt. Welk plezier ze er aan kunnen beleven.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Boeken

'Professionals & acquisitie'

Acquisitie is een vak. In de meeste organisaties wordt het als een afzonderlijk specialisme gezien. De zogenaamde 'eenpitter' in de zakelijke dienstverlening is zijn product. Deze professionals worden dan ook geacht het acquisitievak zelf te beheersen.

Voor de meeste professionals geldt dat zij van origine een 'echt' vak hebben. Op basis van een opleiding, gevolgd door jaren praktijkervaring. Een professional is bijvoorbeeld organisatieadviseur, ingenieur, communicatiedeskundige, accountant, organisatieadviseur of trainer. Velen van hen hebben zich daarnaast, als 'tweede beroep' ook de rol van adviseur eigen gemaakt.
De stap naar adviseurschap is vaak al een grote, en daar komt bij dat de adviseur als zelfstandig ondernemer ook verantwoordelijk wordt voor opdrachtverwerving, een compleet nieuw en totaal ander vak.

Sommige adviseurs gaat de acquisitie gemakkelijk af. Voor anderen is het hard werken en voor een aantal daarvan lijkt acquireren zelfs een bijna onneembare vesting. Dit boek laat zien waar het bij acquisitie om draait, wat een professional in huis moet hebben om daarin succesvol te zijn en hoe professionals acquisitie het beste kunnen organiseren. Auteur Frank Kwakman laat zien dat acquireren een uitdagend vak is en dat het de moeite waard is er tijd en aandacht aan te besteden. Hij geeft vele voorbeelden, praktische aanwijzingen en checklisten. Het boek is niet nieuw, maar nog altijd actueel.

Enkele thema's die in het boek aan de orde komen:

Wat betekent acquireren
De kerncompetenties van succesvolle acquisiteurs
Voorbereiden van acquisitiegesprekken
Omgaan met de rollen van vakexpert, adviseur en acquisiteur
De positionering van uzelf en uw bureau

Het opbouwen van een relatie met uw opdrachtgevers
Het formuleren van realistische commerciële doelstellingen
Evaluatie van acquisitie en marketinginspanningen

Titel: Professionals & acquisitie
Auteur: Frank Kwakman
Uitgever: Academic Service / 1e druk / 2002
ISBN-13: 9789052614137

Bestemming Curaçao

Wie: Frans Vogels
Hoe: KLM
Hoe lang: 11 weken
Budget: Daar denken we niet zo over na
Waar vandaan: Nederland, Etten-Leur

Wij hebben van 1970 tot 1975 gewoond op Curaçao. Ik was toen leraar natuur- en scheikunde en wiskunde. Maar toen kon ik geen vast contract meer krijgen omdat het na het oproer in 1969 een beetje onrustig was, dus zijn we teruggegaan naar Nederland waar we kinderen kregen. Met kinderen heen en weer vliegen naar hier is geen optie omdat het nogal duur is en omdat kinderen niet zo lang stil kunnen zitten. Toen de kinderen eenmaal de deur uit waren, hebben we er een gewoonte van gemaakt om ieder jaar terug te gaan naar Curaçao gedurende een aantal weken. Op zich zou ik hier best willen wonen, maar dan moeten mijn kinderen en kleinkinderen ook mee komen, anders mis ik ze te veel. Het mooie aan Curaçao vind ik dat de mensen hier zo vriendelijk en aardig zijn. De sfeer van het land zelf is prettig, maar onder de mensen ook. Curaçao is voor ons het tweede vaderland. We zijn door de jaren heen aan het eiland verknocht geraakt. Elke week maken we dan ook uitstapjes naar leuke dingen, waar we meestal al zijn geweest en gaan we lekker eten. Het is fijn dat ik hier aan mijn hobby's kan werken. Ik schrijf momenteel een boek wat zich voor een groot deel afspeelt op Curaçao. Als je er dan op dat moment bent, dan kun je er beter over vertellen omdat je dan meer in de sfeer zit. Ook schilder ik veel. We zitten in een appartementje van vrienden dus heb ik alle vrijheid om mijn gang te gaan.

Recht

Woningverhuur in Aruba

Tekst: Misha Bemer

In een van mijn eerdere columns, een jaar of wat geleden, besteedde ik reeds enige aandacht aan het huurrecht in Aruba, welk huurrecht is geregeld in het Burgerlijk Wetboek alsmede de Huurcommissieverordening. In onderhavige column wil ik daar wat verder op ingaan, mede naar aanleiding van de ingezonden brief van de heer H.J. Mulder in de Amigoe van 30 november 2010, waarin hij een aantal huurrechtaspecten adresseert die naar zijn mening onrecht opleveren. Het is mij er in deze niet om te doen te bepleiten dat van onrecht geen sprake is, doch eerder om aan de hand van een aantal van de door de heer Mulder genoemde aspecten enige nadere toelichting op het Arubaans huurrecht te geven.

Gesteld wordt dat de Huurcommissie altijd toestemming moet verlenen bij het beëindigen van de huurovereenkomst. Deze stelling is op zich juist. Dit stramien is ingegeven door de wens van de wetgever de huurder - doorgaans de zwakkere partij in relatie tot de verhuurder - te beschermen. Vervolgens wordt evenwel gesteld dat die toestemming vrijwel alleen wordt gegeven als de huur niet wordt voldaan. Dit is niet juist. Sterker nog: wanneer de huur niet wordt voldaan behoeft in beginsel de Huurcommissie er niet aan te pas te komen. Het niet voldoen van de huur levert namelijk wanprestatie op, welke wanprestatie, weliswaar afhankelijk van de ernst van de wanprestatie, ontbinding van de huurovereenkomst rechtvaardigt. Na ontbinding van de huurovereenkomst en een sommatie tot ontruiming - dit kan middels een aan de huurder overhandigde brief plaatsvinden - kan, wanneer de huurder aan de sommatie geen gehoor geeft, middels een kort geding procedurele ontruiming van de woning worden gevorderd en tevens betaling van de achterstallige huurpenningen. Ook deze laatste vordering kan gelet op jurisprudentie van de Hoge Raad in beginsel in het kort geding worden meegenomen, zodat middels één procedure de verhuurder in staat wordt gesteld de huurder, desnoods met behulp van de sterke arm, te ontruimen en de achterstallige huurpenningen te incasseren middels het leggen van executoriaal beslag, bijvoorbeeld op het loon van de huurder. Een kortgedingprocedure neemt doorgaans vanaf de dag van indienen van een verzoekschrift bij het gerecht van eerste aanleg tot de dag van het vonnis zo'n 4 à 6 weken in beslag. Toestemming voor beëindiging van de huurovereenkomst kan gelet op artikel 10 van de Huurcommissieverordening en relevante literatuur - zie onderaan deze column - worden verleend wanneer 1) de huurder zich niet als een goed huurder gedraagt, dan wel 2) de huurder zijn betalingsverplichtingen niet nakomt, dan wel 3) de verhuurder daarbij rechtmatig belang heeft. Bij de eerste grond voor beëindiging - de verhuurder gedraagt zich niet als een goed huurder - dient onder meer te worden gedacht aan het veroorzaken van overlast, het niet in goede staat houden van de woning en het gebruiken van de woning in strijd met de overeengekomen bestemming. Ook in een dergelijk geval kan overigens er in beginsel voor worden geopteerd de huurovereenkomst te ontbinden en middels een kort geding ontruiming van de woning te bewerkstelligen, en behoeft de Huurcommissie er in beginsel niet aan te pas te komen. De tweede grond - de huurder komt zijn betalingsverplichtingen niet na - spreekt voor zich. Hiervoor gaf ik reeds aan dat het niet nakomen van de betalingsverplichtingen door de huurder in beginsel ook middels ontbinding en een kort geding kan worden geadresseerd. Bij de derde grond voor beëindiging - een rechtmatig belang zijdens de verhuurder - dient onder meer gedacht te worden aan door de verhuurder gewenst eigen gebruik. Daarbij zal dan het belang van de verhuurder bij dit eigen gebruik dienen te worden afgewogen tegen het belang van de huurder het verblijf in de woning voort te zetten. Zo zal bijvoorbeeld doorgaans een huurder die eenvoudig elders woonruimte kan vinden ruimte dienen te maken voor het gezin dat na een vooraf voor de huurder kenbaar tijdelijk verblijf in het buitenland weer van de woning gebruik wenst te maken. Voor de verhuurder die zijn woning tijdelijk wenst te verhuren om er vervolgens zelf weer gebruik van te willen maken is het zaak dat tussen partijen duidelijk en bewijsbaar is dat de huurovereenkomst voor bepaalde tijd geldt en tevens dat de reden voor het aangaan van een overeenkomst voor bepaalde tijd gelegen is in het feit dat de verhuurder na het verstrijken van de huurtermijn de woning weer wenst te betrekken. Het beeld dat in de ingezonden brief wordt geschetst, als zou een schriftelijke huurovereenkomst waardeloos zijn, is mijns inziens dan ook niet juist. Het is juist van belang gemaakte afspraken goed op papier te zetten. Overigens kan ik niet overzien welke (slechte) ervaring de heer Mulder dan wel iemand in zijn omgeving in een concreet geval heeft gehad bij de Huurcommissie. In dat kader kan ik bij gebrek aan wetenschap slechts opmerken dat het aanbeveling verdient dat men zich van bekwame rechtsbijstand voorziet wanneer het om het aangaan van een huurovereenkomst en/of een geschil daarover gaat.

Tenslotte: voor diegene die zich nader wil verdiepen in het Arubaans huurrecht is een absolute aanrader het boek van mijn voormalige kantoorgenoot Cindy de la Fuente en Willem Jan Noordhuizen, thans raadsheer in het gerechtshof in Amsterdam, daarvoor lid van het toen nog geheten Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en Aruba. Het boek heet 'Nederlands-Antilliaans en Arubaans Huurrecht' en is onder meer verkrijgbaar bij Boom Juridische Uitgevers.

Mr Misha Bemer is sinds 2000 advocaat. In 2005 is hij in dienst getreden van HBN Law te Aruba. Hij voert een algemene, commerciële praktijk, waarbij de nadruk ligt op het procederen. Misha Bemer buigt zich voor de Ñapa over juridische onderwerpen die spelen op Aruba. Misha.bemer@hbnlaw.com

Mens & Werk

Observeren zonder oordeel

In sommige beroepen moet je een vakkundig oordeel over iemand kunnen vellen. Mensen die dat beroepshalve moeten kunnen zijn personeelsmanagers, anderen die sollicitanten beoordelen, leraren, trainers, maar ook chefs en managers op afdelingen. Men doet dat door mensen te observeren en dan neemt men van alles waar. Vanuit die waarneming wordt er dan een oordeel geveld.

Tekst: Judice Ledeboer

Bijna geen enkele waarneming is zuiver objectief. Het resultaat van de waarneming wordt bepaald door datgene dat is waargenomen en de gesteldheid van degene die waarneemt. Deze gesteldheid hangt vooral af van zijn persoonlijkheidsstructuur en waarde-oriëntatie, maar heeft ook te maken met zijn motivatie (behoeften en opvattingen). De mens neemt waar via zijn zintuigen, de ogen, oren, neus, tong en de huid, waarmee wij zien, horen, ruiken, proeven en voelen. Er zijn dan ook grote verschillen in individuele waarnemingen omdat de mens niet alle prikkels bewust in zich opneemt en de mens heeft de mogelijkheid tot selectie. Hij neemt die prikkels in zich op die hij nodig heeft of aankan.

Mensen nemen de dingen dus verschillend waar en dat geldt zelfs voor feiten. Dat wat voor de eigen behoefte belangrijk is bepaalt hoe iemand tegen de wereld aan kijkt. Dat wat voor de eigen behoeftebevrediging te pas komt wordt sneller waargenomen. Ook dingen die een hindernis kunnen vormen worden

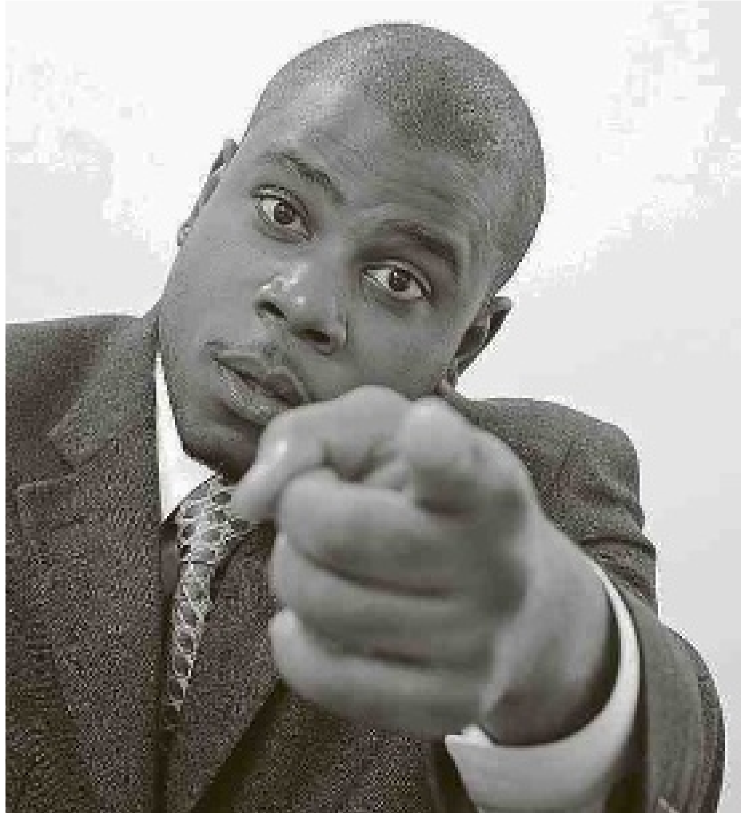

sneller herkend, maar ook net zo snel weer ontkend alsof ze nooit opgemerkt waren. Zo beschermt de mens zichzelf.
Men gaat er echter graag van uit dat iedereen de wereld vanuit hetzelfde perspectief ziet. Dit is dus niet het geval. Ieder mens heeft zijn eigen waarnemingen en toont daardoor zijn gedrag. De mens baseert zijn gedrag niet op wat de werkelijkheid is, maar zoals hij denkt dat de werkelijkheid is. Daardoor botsen mensen vaak met elkaar. Men beschouwt zijn eigen standpunt als de werkelijkheid en het enige juiste. Daarbij spelen belangen altijd een rol. Dat is een soort overlevingsinstinct, want de mens doet zichzelf het liefst niet te kort. Observeren zonder oordeel is een van de moeilijkste dingen die er bestaat.

Hoe observeer je dan zonder je eigen oordeel? Eerder is al gezegd dat een oordeel bijna nooit objectief kan zijn door de invloed van je eigen behoeften. Als je als manager iemand moet beoordelen op zijn functioneren en die persoon is een nichtje van je, dan zal de beoordeling bijna altijd in het voordeel van het nichtje uitvallen, want het nichtje is de dochter van je broer en die zal het niet op prijs stellen dat je zijn dochter een slechte beoordeling geeft. En iemand een hogere functie geven omdat die persoon al jaren bij het bedrijf werkt en omdat het zo'n aardig persoon is, is geen argument. Een werknemer moet zijn 'vak' goed beheersen en de daarbij behorende competenties hebben. Dat kan objectief beoordeeld en geobserveerd worden.

Men kan op vele manieren observeren en de zintuigen zijn daarbij het belangrijkste middel. Daarbij is het belangrijk om het besluit te nemen om neutraal te observeren. Dat moet men met zichzelf afspreken voordat er een observatie gaat plaatsvinden. Familiebanden spelen geen rol, onenigheden in het verleden met de medewerker spelen geen rol, de leuke kleding van iemand speelt geen rol etc. Observeren doe je vooral door te kijken. Je kijkt wat voor handelingen iemand uitvoert: kletsen, wiebelen op een stoel, met zijn telefoontje spelen tijdens het gesprek, tikken met de voet tegen de tafelpoot etc. En dan moet er goed geluisterd worden naar de ander. Praat iemand zacht, hard, hakkelend, agressief? Klinkt de stem hoog, laag, helder, hees. Komt de stem overeen met de lichaamshouding?

Afgaan op het gevoel is altijd lastig omdat het gevoel per definitie niet objectief is. Als het eigen gevoel gebruikt wordt in een observatie, dan moet men daar wel duidelijk over zijn in een verslag. 'Ik voelde dat hij nerveus was', is natuurlijk een zeer zwak argument. En dan het 'toetsen', want niet alles is wat het lijkt. Bij twijfel is het goed om vragen te stellen. Vragen wat iemand bedoelt of denkt. Als iemand tranen in zijn ogen krijgt tijdens een functioneringsgesprek dan vraag je naar het waarom. Zijn dat tranen van verdriet of uit boosheid? Alleen door communicatie is te toetsen wat er bij de ander omgaat en wat de ander denkt. Dat noemt men participerend observeren.

Bij het observeren van de ander is empathie en inlevingsvermogen van groot belang. Men moet zich kunnen inleven in de persoon die geobserveerd wordt. Men moet openstaan voor het gedrag van de ander. Als dat niet gebeurt dan wordt er niet voldoende gezien en gehoord. Daarbij is doorvragen van groot belang. Dat kan overigens alleen als er vertrouwen is gewekt bij de ander en daar is empathie voor nodig. Natuurlijk moet er altijd een functionele afstand blijven, want te veel inleven in de ander is niet goed.

Marketing

'Het ding'

Tekst: Marcel Truyens

'Het ding' staat er al sinds 1918 en houdt sindsdien de gemoederen bezig. Het speelde een rol in de Tweede Wereldoorlog, de exploitant zette de toon voor de scheiding tussen blank en zwart door haar eigen blanke medewerkers in aparte wijken te huisvesten en eigen buslijnen te exploiteren, uiteindelijk werd het een werkgever van formaat die zorgde voor pensioenen. Het ding werd verkocht voor een gulden en vervolgens verhuurd. Behalve een lastige relatie met de huurder spelen er allerlei emotionele zaken op de achtergrond. U raadt het al: ik heb het over de raffinaderij.

Over de vraag of het ding weg moet of moet blijven heb ik wel een mening. Of dat financieel haalbaar is? Ik heb geen idee. Ik weet wel dat het ding er niet uitziet en zeker niet thuishoort in de prachtige Annabaai, daar kunnen we mooiere dingen doen. Hoewel het ding 's avonds bijna feeërieke beelden oplevert, kan ik me ook niet voorstellen dat wat er de lucht ingaat allemaal erg goed is voor de gezondheid. Ik heb ook begrepen dat er zwaar geïnvesteerd moet worden om het ding draaiende te houden maar dat niemand dat doen wil. Ook schijnt het zo te zijn dat de bijdrage van het ding aan de welvaart van en de werkgelegenheid voor de gemiddelde Curaçaoënaar erg klein is. Het ding stinkt, en niet zo'n beetje ook. Tenslotte lijkt het mij niet van deze tijd om met een enorm ruimtebeslag zo'n oude en potentieel gevaarlijke industrie overeind te houden op een klein tropisch eiland.

Een jaar of zes geleden heb ik al 'meegedroomd' over plannen die over de nieuwe Annabaai gaan: de installaties afbreken en verkopen, de grond saneren en de kennis exporteren, vervolgens een prachtige marina en up scale toerisme ontwikkelen, zonnecollectoren op de daken, uitbreiding van de UNA, een Hogere Hotelschool... voor vele generaties werk, kennis en inkomen. Maar misschien was het allemaal wat te utopistisch, te ver weg.

Toch kunnen we vandaag al beginnen met een nieuwe, schone industrie. Wie zo'n jaar of tien geleden thuis het internet op wilde, kan zich hoogstwaarschijnlijk het gehannes met stekkertjes in en uit de telefoon nog wel herinneren. Na een hoop gedoe kwam er een 56kb internetverbinding tot stand waarmee het met een beetje geduld mogelijk was een mailtje te versturen of een website te bekijken.

Tegenwoordig is het wel anders. Hoewel vrijwel iedereen klaagt, hebben we op Curaçao - mede dankzij het openstellen van de markt - inmiddels een internet-infrastructuur waar sommige delen van de VS jaloers op kunnen zijn. Minstens vier internetproviders strijden om de gunst van de consument. Een andere ontwikkeling waarin Curaçao zeer sterk voorop loopt is de zogenoemde CARIX (Caribbean Internet Exchange). De CARIX kan je zien als een 'rotonde voor internetsnelwegen' of een grote internetserver voor de Caribische regio. Tot voor kort moesten Caribische providers contact met elkaar maken in Miami of New York. Dat was kostbaar. Een eenmaal opgevraagde internetpagina wordt tegenwoordig in CARIX opgeslagen en is daardoor voor de volgende gebruiker direct en veel sneller toegankelijk zonder de kosten van het internetverkeer van en naar de VS.

'Content creëren in plaats van consumeren'

Zie het geheel dus maar als een nutsvoorziening zoals elektriciteit of water. De (kabel) infrastructuur die door onze internetproviders is aangelegd kunt u zien als het leidingnetwerk van Aqualectra en CARIX als onze eigen alternatieve energiecentrale of waterfabriek. In onze moderne dienstverlenende economie is het internet wat elektriciteit voor een traditionele fabriek is. In die gedachte ligt nu de uitdaging om iets zinnigs te gaan doen met deze nieuwe nutsvoorziening.

Denk aan e-government. Een traject waarin de overheid begint met het verstrekken van informatie aan burgers, vervolgens kunnen burgers formulieren downloaden en invullen en daarmee naar het traditionele loket, de volgende stap is een geheel gedigitaliseerde overheid waar je met een elektronische handtekening al je zaken met de overheid kunt regelen.

'De waarde van het internet zit niet in de infrastructuur, maar in de content die er te vinden is'

Andere kansen liggen in de gezondheidszorg waar artsen, specialisten, apothekers en verzekeraars op een goed gecontroleerde wijze informatie over patiënten kunnen uitwisselen. Hierin kan het internet zelfs een levensreddende rol vervullen. Ook in het onderwijs liggen de mogelijkheden voor het oprapen: denk aan kennisnet waarmee een enorme hoeveelheid informatie beschikbaar komt. Maar waarom ook niet eens een keer de traditionele tekenwedstrijd vervangen door een door scholieren gemaakt filmpje of een e-zone? Dat groeit richting het creëren van content en dus (economische) waarde in plaats van het consumeren van content. Want de waarde van het internet zit niet in de infrastructuur, maar in de content die er te vinden is.

Hierbij hoort tevens een oproep aan onze creatieve industrie. We hebben wat dat betreft een naam hoog te houden, zeker op internationaal niveau. Het is bijvoorbeeld verbazingwekkend hoe veel zeer innovatieve, technisch vooruitstrevende en creatief hoogstaande websites worden gebouwd op Curaçao.

De vraag is natuurlijk hoe we de creatieve industrie die vooral bestaat uit eenpitters en kleine ondernemingen kunnen ontwikkelen. In sommige culturen kruipen deze mensen samen in een verzamelkantoorpand en vormen daar een 'broeinest' waardoor er door een vorm van kruisbestuiving een snelle ontwikkeling van de industrie plaatsvindt. Goede voorbeelden treffen we in Berlijn, New York, Londen en Amsterdam. Iets dergelijks zou ik Curaçao ook gunnen. De nutsvoorzieningen zijn er, laten we er op een goede manier gebruik van maken.

Dit artikel kwam mede tot stand naar aanleiding van een gesprek met Nico Scheper.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

**Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao.
http://web.me.com/marcel1963/Marcel_Truyens
e-mail: marcel1963@mac.com**

Westech:
Klantvriendelijk vakmanschap

Erik en Amanda Westerveld werken sinds zes jaar onder de naam Westech. Tot november 2010 was Westech gevestigd op de werf van Curaçao Marine maar na een verhuizing betrok het bedrijf een grote werkplaats aan de Granaatappelweg.

Erik Westerveld

Tekst: Ineke de Haan

Het bedrijf is onder meer gespecialiseerd op het gebied van onderhoud van jachten en is de enige erkende Yanmar-dealer van Curaçao. Ook verzorgt het bedrijf producten van roestvrij staal en aluminium voor huizen, boten, auto's en wat dies meer zij.

Erik is een 'watermens', hij is geboren en getogen in Muiden waar zijn vader een drijvend onderhoudsbedrijf had. "Wanneer een schip pech had, voer mijn vader er naartoe en repareerde het vaartuig. Daardoor leerden we op het water, en ben ik opgegroeid op het water. Ik heb toen ik ouder werd gedurende vijf jaar bij de marine gewerkt als machinist, daar was ik ook altijd op het water en aan het sleutelen aan schepen. Als er iets kapot ging, dan moest ik dat met mijn maten repareren. Door dat werk kwamen we in aanraking met Curaçao en ik was meteen verliefd. We hebben hier een poosje gewoond, ik ben aan de slag gegaan als onderhoudsmonteur en runde met mijn busje een reparatieservice. In 2000 zijn we weer naar Nederland gegaan. Ik was ambitieus en wilde meer leren, dat lukt niet zo goed op het eiland. In Nederland kreeg ik werk bij Damen Shipyards als field service engineer. Ik vloog de hele wereld over. Als er ergens ter wereld een vaartuig problemen had of er moesten trainingen gegeven worden, dan werden we opgebeld, kregen we een vliegticket en moesten we aan de slag, soms met zeer beperkte middelen. Dan was ik bijvoorbeeld twee maanden aan het werk en dan drie à vier weken vrij. Een heel leuke baan, maar niet leuk genoeg want je moest er echt een vrijgezel voor zijn. Met een vrouw thuis in Nederland was het niet altijd even gemakkelijk", vertelt Erik.

In 2005 begon het de familie Westerveld toch zo te kriebelen dat ze het liefst terug zouden willen naar het mooie Curaçao. "Ik hoor het heel vaak, wanneer mensen hier eenmaal hebben gewoond, willen ze graag op de een of andere manier terug. Het eiland blijft trekken. Dat was in ons geval ook zo. In 2005 zijn we weer op Curaçao komen wonen, waar we voorlopig zullen blijven", vult Amanda aan.

Westech is 'geboren' als onderhoudsstation gevestigd bij Curaçao Marine. Wanneer een jacht technische problemen had, renden Erik Westerveld en zijn team met het gereedschapskistje de werkplaats uit om ter plekke de problemen te verhelpen. Maar de ruimte werd te klein toen het bedrijf zich wilde gaan richten op roestvrij staal en aluminium producten. Na de verhuizing van 1 november 2010 heeft Westech er enorm veel ruimte bijgekregen gezien de royale werkplaats. "In het ene deel van de loods gaan de werkzaamheden aan het onderhoud van jachten gewoon door. We hebben nu een serviceauto met gereedschappen, die langs de boten gaat wanneer ze pech hebben in plaats van dat we er met ons koffertje naartoe gaan. En het andere deel van de loods wordt benut voor het verwerken en bewerken van roestvrij staal en aluminium. Op vraag van onze klanten zijn we ook RVS gaan buigen voor toepassingen in huizen, aan auto's en andere zaken die niets met boten te maken hebben. Een tijd terug hebben we zelfs een danspaal gemaakt op een bar, met een reling eromheen zodat de danseres, of misschien danser, er niet afvalt terwijl ze rond de paal slingeren. Het leuke van het werk met roestvrij staal en aluminium is dat we het enige bedrijf zijn op Curaçao dat dit doet. We hoefden geen reclame te maken, alles gaat van mond tot mond. Zo wordt het bedrijf steeds groter. Ik ben alleen begonnen, maar tegenwoordig werken we met zes mensen, inclusief Amanda en ik. Volgens ons is de kracht van het bedrijf de kwaliteit die we leveren. Een van onze medewerkers in de verwerking van roestvrij staal en aluminium is bijvoorbeeld vroeger edelsmit geweest en heeft op de kunstacademie gestudeerd. Dan kan je wel weer zien dat het vakmanschap terugkomt in het werk wat hij aflevert", vertelt Erik Westerveld trots.

Westech probeert persoonlijk contact te houden met de klanten. Dat kan volgens Amanda ook wel eens in het nadeel werken. "Erik probeert zo goed mogelijk zijn klanten te helpen en kan volgens mij geen 'nee' zeggen", grapt ze. "Als er een klant binnenkomt met een kleinigheidje, legt hij het andere werk neer en helpt meteen. Op zich is dat niet erg, maar er is natuurlijk ook nog heel wat anders te doen!"

"Maar ik zeg altijd: wanneer je de klant helpt met een kleinigheidje, zie je ze vanzelf weer terugkomen met een groter probleem", spreekt Erik tegen.

Met de nieuwe zaak is het echtpaar niet veel problemen tegengekomen. "We moeten nu een wat strakkere planning aanhouden omdat we niet zomaar naar de boten kunnen rennen met ons gereedschapskistje. Je moet nu 's ochtends alles klaarmaken om het 's middags te gebruiken. Maar het is nog veel fijner om wat meer werkruimte te hebben", besluiten Erik en Amanda Westerveld.

*Meer informatie: www.westech-curacao.co*m

MKB

Waarom studenten over de vloer?
De noodzaak van goed beroepsonderwijs

Onze economie heeft goed opgeleide vakmensen nodig. Of het nu gaat om secretaresses, installateurs, verpleegkundigen of bakkers, van hen allemaal verwachten wij vakmanschap en inzet.

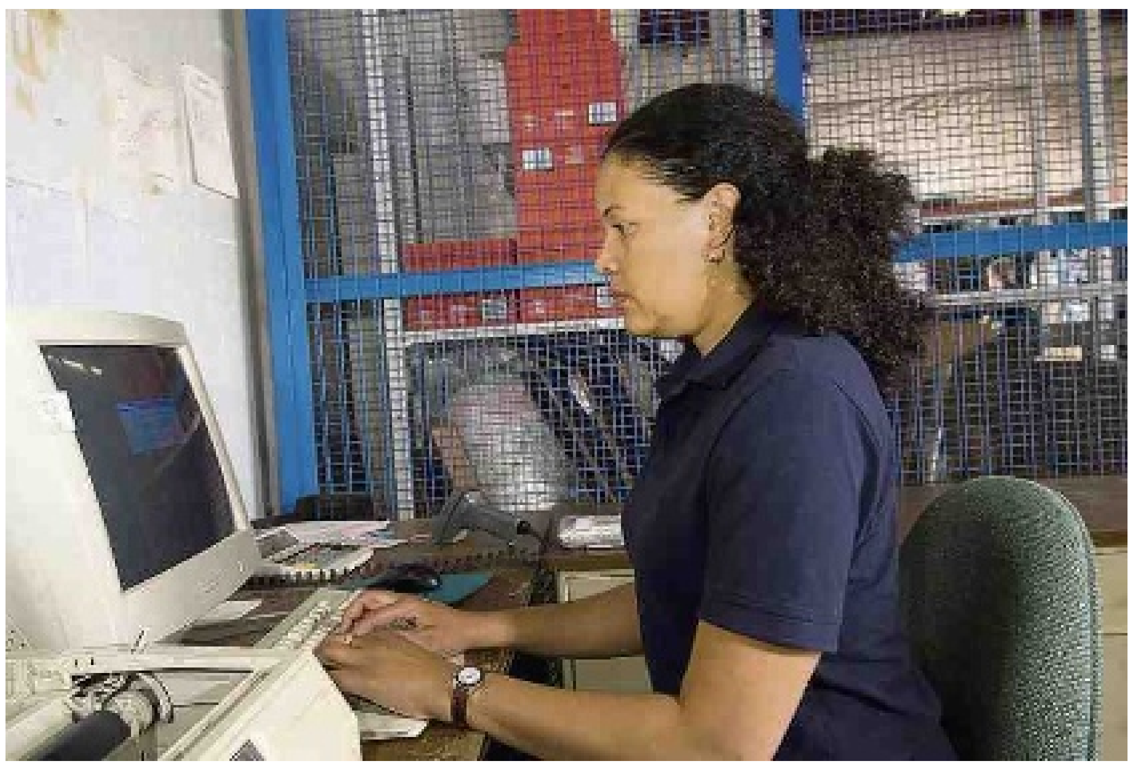

Tekst: Gofrie van Lieshout

Kwaliteit in de vorm van vakbekwaamheid in combinatie met service is steeds vaker de norm voor opdrachtgevers. Om als organisatie te kunnen concurreren zijn goed opgeleide mensen van het grootste belang. Voor grote maar zeker ook voor kleinere ondernemers. Deze laatste categorie heeft een minder groot personeelsbestand en is daarmee kwetsbaarder bij uitval. De uitstroom van oudere en ervaren medewerkers is direct voelbaar (vergrijzing) en de instroom van specialistische jongeren gaat moeizaam. Het is daarom enorm belangrijk te investeren in goed geschoolde vaklieden.

Gofrie van Lieshout is directeur van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao.

Het opleiden van vakmensen samen met het bedrijfsleven

Het opleiden van vakmensen vereist goed beroepsonderwijs dat de juiste kennis aanbiedt. Maar wie bepaalt nu welke kennis noodzakelijk is? Dit zou niet alleen vanuit de onderwijshoek bepaald moeten worden. Daarbij is de inbreng van de vakmensen nodig. Niet alleen voor het samenstellen van het onderwijsaanbod (waar hebben we precies behoefte aan?). Maar ook om studenten te begeleiden tijdens de Beroepspraktijkvorming (BPV). BPV is de term die gebruikt wordt voor alle vormen van leren in de beroepspraktijk tijdens de opleiding. Stage is een van deze vormen.

Studenten draaien korte of langere tijd mee tussen de vakmensen op de werkvloer. Tijdens deze periode krijgen zij de kans onder begeleiding van school en bedrijf het geleerde in de praktijk te brengen. Deze praktijkervaring is een essentieel onderdeel van de beroepsopleiding. 'De praktijk is de leermeester van alle dingen', zoals Julius Caesar al ooit aangaf.

De juiste beroepskeuze gemaakt?

Jongeren kiezen regelmatig voor een beroep waar weinig werk in is of dat totaal niet bij hen past. Ze weten vaak ook niet wat een beroep eigenlijk inhoudt en hebben een heel ander beeld dan de werkelijkheid. Ondertussen zitten werkgevers met moeilijk in te vullen vacatures. Met goede en eerlijke voorlichting op scholen in een vroeg stadium is hier nog veel te winnen. Onbekend maakt onbemind. Werkgevers kunnen hier ook aan bijdragen door het eigen vakmanschap als het ware te 'promoten'. Maak de aantrekkelijke kanten van een beroep en het werken in uw branche kenbaar. Laat de student tijdens de BPV-periode in uw bedrijf ontdekken hoe leuk en interessant het werk in uw vak kan zijn. Het is niet ondenkbaar dat u er een goede toekomstige werknemer bij heeft.

De jeugd van tegenwoordig

Het is iets van alle generaties. Ouderen verzuchten dat het nooit goed komt met de jeugd van tegenwoordig en dat het vroeger toch echt allemaal beter was. Om maar binnen het thema te blijven; vroeger waren jongeren tenminste bereid alle arbeid aan te pakken, kwamen op tijd en waren beleefd. Zelfs de scholen waren beter. Geen veel te brede algemene vorming maar een eerlijke lts of lhno waar jongens en meisjes tenminste nog echt de basis van een vak leerden. Voor het gemak wordt vergeten dat iedereen ooit jong was en nog heel veel moest leren.

De maatschappij verandert in rap tempo. Dat geldt ook voor de arbeidsmarkt waar behalve het vroegere vakmanschap ook verwacht wordt dat mensen breed inzetbaar zijn en 'meedenken'. Maar dan moeten we er wel samen voor zorgen dat we met name jongeren de kans geven zich op die wijze te ontwikkelen.

Jongeren van nu groeien op in een wereld waar veel van ze verwacht wordt. Waarin ze overspoeld worden door talloze keuze-mogelijkheden en het continu communiceren met anderen centraal staat. Zet vooroordelen aan de kant en geef jongeren de kans om te leren. U zult versteld staan hoeveel er terug komt van wat u geeft.

Investeer in uw eigen toekomstige werknemers

Laat de know how van uw organisatie niet verloren gaan! Investeer in jonge mensen en deel uw opgebouwde kennis en ervaring. Het samen werken met studenten is ook interessant voor kleine ondernemers. De aanvankelijke investering in tijd, energie en geld zal gaandeweg ombuigen in meerwaarde voor uw organisatie. Na verloop van tijd werken studenten daadwerkelijk mee op de wijze zoals u het hen geleerd heeft. En wat u ook terug krijgt is enthousiasme, originele, frisse inzichten en misschien houdt u er loyale medewerkers aan over, aan wier scholing u zelf heeft bijgedragen!

Het begeleiden van studenten is niet altijd gemakkelijk. Ook al bent u een expert in uw vak, dat betekent niet automatisch dat u het gemakkelijk vindt om kennis over te dragen en jongeren goed te begeleiden.

Daarom wordt hiervoor door KBB een korte en praktische training aangeboden: de training Leermeester VSBO/SBO Curacao. Over enkele weken op deze pagina meer hierover en bijkomende aspecten zoals een goede overeenkomst met de school, de verwachtingen en verantwoordelijkheden.

Neem contact op met KBB als u graag meer informatie wenst over de mogelijkheden om studenten te begeleiden in uw organisatie. Ook voor inlichtingen over de mogelijkheden van bijscholing van uw medewerkers kunt u bij KBB terecht. In 2011 zal op overzichtelijke wijze het gehele onderwijsaanbod van Curaçao te vinden zijn op de website van KBB.

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Bedrijfsleven Curaçao (KBB)

Het KBB heeft als doel de afstemming tussen bedrijfsleven, scholen en overheid te verbeteren. KBB geeft hieraan invulling door de uitvoering van concrete projecten zoals trainingen, onderzoek, voorlichting en het organiseren van samenwerking tussen het beroepsonderwijs en het bedrijfsleven. Ook stimuleert KBB een leven lang leren.

KBB gelooft in een samenleving waarin mensen zich persoonlijk en professioneel blijven ontwikkelen en daarin ook een eigen verantwoordelijkheid nemen. Maar daarvoor moeten wel de juiste randvoorwaarden worden ingevuld zoals goed onderwijs en een gezonde arbeidsmarkt. Voor meer informatie over KBB of haar projecten kunt u bellen met 4610992 of kijkt u op www.kbbcuracao.com

Lenen is meer dan alleen basispunten

Het afgelopen jaar zijn er regelmatig nieuwsartikelen verschenen over bedrijven die in financiële moeilijkheden verkeren. In een aantal gevallen blijkt dat het financieringspakket van deze bedrijven onvoldoende steun biedt in tijden van economische neergang. Uiteindelijk leidt dit ertoe dat deze bedrijven terecht komen in harde onderhandelingen met hun financiers. In sommige gevallen heeft dit geleid tot gedwongen verkoop van activa of in de meest extreme gevallen tot een faillissement.

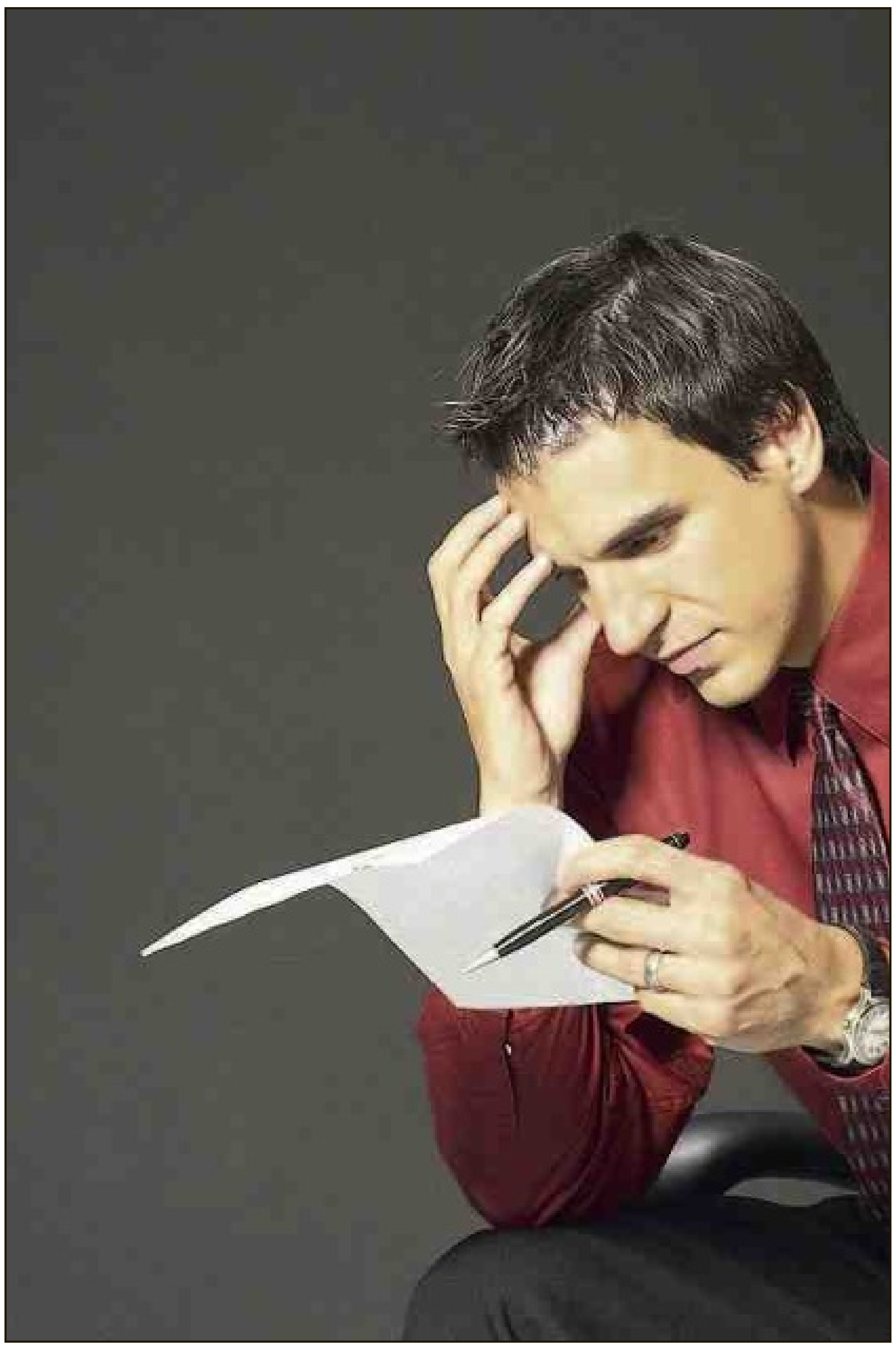

Tekst: Joost van Beek

Deze ontwikkelingen bewijzen eens te meer het belang van een gedegen structurering van de bedrijfsfinanciering en een adequate beoordeling van commerciële financieringsvoorstellen. Een grondige evaluatie van financieringsvoorstellen is cruciaal om de werkelijke waarde van de voorstellen te kunnen inschatten. Alleen op deze wijze kan de potentiële impact op de (middel)lange termijn van deze voorstellen op de onderneming van de kredietnemer worden vastgesteld.

Bij het aantrekken van een lening bestaat bij veel bedrijven vaak de verleiding om het financieringspakket te structureren op basis van de meest aantrekkelijke prijsstelling. Echter, in de praktijk blijkt 'goedkoop duurkoop te zijn', doordat gevolgen van de financiering op een bedrijf verder gaan dan een paar basispunten meer of minder. De werkelijke kosten van een bedrijfsfinanciering blijken in de praktijk dan opeens veel hoger te zijn.

Flexibiliteit en liquiditeit

Om een gunstige kapitaalstructuur te bereiken dient een financieel manager te zoeken naar de aanbieding die de beste balans biedt tussen de criteria prijs, liquiditeit en flexibiliteit. De afweging tussen deze drie criteria is van cruciaal belang, tenslotte dient de financieringsstructuur de bedrijfsstrategie in de volle breedte te ondersteunen. Indien dit onvoldoende het geval is, kan er een gevaarlijk compromis ontstaan. Bijvoorbeeld, als het management de goedkeuring van de financier nodig heeft voor het verrichten van zaken zoals bescheiden acquisities, (des)investeringen boven een specifiek bedrag, vernieuwen van huurcontracten of aanname/ontslag van personeel, dan kan dat een verlammende werking hebben op de bedrijfsvoering.

Een belangrijk aandachtspunt bij de beoordeling van financieringsvoorstellen van banken zijn mogelijke beperkingen die gesteld worden in de leningsdocumentatie. Ondernemingen lopen het risico dat het afdingen op de prijs slechts een uitruil betreft tegen de opname van specifieke (strikte) convenanten in de leningsvoorwaarden. In goede economische tijden kan de perceptie bestaan dat dit geen kwaad kan, terwijl dergelijke convenanten in tijden van economische neergang de flexibiliteit en liquiditeit van de onderneming in gevaar kunnen brengen. Het is daarom van belang dat een financieel manager financieringsproposities tevens beoordeeld op basis van 'worst case' scenario's.

Uit dergelijke scenario's kan blijken dat de benodigde financieringsruimte significant toeneemt indien de resultaten verslechteren. Het kan dan wenselijk zijn dat de onderneming op voorhand voldoende (tijdelijke) additionele financieringsruimte creëert om een dergelijke situatie op te kunnen vangen mocht die zich voordoen. Het klinkt zo eenvoudig, maar toch zijn er veel bedrijven die in betalingsproblemen komen, omdat men onvoldoende aandacht heeft besteed aan het inschatten van de benodigde financieringsruimte in 'donkere tijden'.

Relaties zijn belangrijk

Een goede relatie met een financier betekent misschien niet automatisch de meest agressieve tariefstelling, maar het kan wel resulteren in meer empathie en begrip van de financier ten aanzien van de bedrijfsontwikkelingen. De praktijk leert dat in het geval van een sterke relatie met de kredietverschaffer de kans op een succesvolle heronderhandeling of vrijwaring in geval van breuk de leningsvoorwaarden hoger zijn dan bij relaties die puur op basis van het criterium prijs tot stand zijn gekomen. Dit beperkt zich niet alleen tot probleemsituaties, maar geldt ook bij het verkrijgen van goedkeuring voor bijvoorbeeld een investering of een overname.

Goedkoper, tegen welke prijs?

Beantwoording van deze vraag is afhankelijk van het type onderneming. Een gezonde onderneming in een stabiele sector kan zich meer permitteren in de balans flexibiliteit/liquiditeit/prijs dan een onderneming die marginaal winstgevend is en opereert in een zeer competitieve markt. Voor een financieel manager kan een afgewogen financieringspakket dat voldoende toegang biedt tot kapitaal en flexibel is tegen een concurrerend tarief ervaren worden als een suboptimaal resultaat. Een zeer scherp tarief kan ervaren worden als belangrijke winst voor het bedrijf, waardoor andere onderdelen van het financieringspakket naar de achtergrond worden gedrongen. Echter, bij het evalueren van de financieringskosten is het raadzaam tevens oog te hebben voor de potentiële kosten waarmee de onderneming wordt geconfronteerd indien het beoogde financieringspakket zich tegen de onderneming keert. In de praktijk is de aandacht van directies voor een besparing van een paar basispunten of korting op de provisies vaak minder dan de aandacht voor de kosten van een reddingsoperatie of complexe herstructurering.
Een onderneming moet streven naar een robuuste kapitaalstructuur. De financieel manager dient de directie van een onderneming te voorzien van een financieringsstructuur die belanghebbenden de beste waarde biedt op de lange termijn: een financieringspakket dat op basis van een risicoanalyse is getest op flexibiliteit en de daaruit voortvloeiende vrijheid van ondernemen tegen de laagst mogelijke kosten.

Discussiepunten

- Geeft uw financieel manager inzicht in de robuustheid en flexibiliteit die wordt geboden door de financieringsstructuur of alleen op de bespaarde basispunten?
- Hoe goed zijn de relaties met uw kredietverstrekkers - zijn ze bestand tegen onverwachte ontwikkelingen?
- Heeft u uw financiële structuur getoetst ('stress test') op de volgende zaken: concentratierisico's, zoals een rechtszaak of een defect product, een grote economische recessie of een verandering in de regelgeving die een nadelige invloed hebben op uw ondernemingsactiviteiten?
- In welke mate wordt de totale operationele bedrijfsstrategie gedreven of juist beperkt door de financieringsstructuur?

Joost van Beek is directeur bij KPMG Corporate Finance en heeft uitgebreide ervaring op het gebied van financieringsvraagstukken, fusies & overnames en bedrijfswaarderingen.

Ecologie

Eco-landbouw heeft toekomst

Ecologische landbouw kan de voedselproductie in sommige regio's binnen tien jaar verdubbelen en tegelijkertijd de klimaatverandering tegengaan. Dat staat in een VN-rapport dat gisteren is gepresenteerd in Genève.

Een snelle overstap naar 'eco-landbouw' is de enige manier om een einde te maken aan honger en iets te doen tegen klimaatverandering, zei Olivier De Schutter, de speciale VN-rapporteur voor het recht op voedsel, na afloop van de presentatie van het jaarlijkse rapport over agro-ecologie en het recht op voedsel bij de VN-Mensenrechtenraad.

"Agro-ecologie verloopt op natuurlijke wijze, niet via industriële processen. Het vervangt middelen als kunstmest voor kennis van het combineren van planten, bomen en dieren en kan de productiviteit verhogen", zegt hij. "Bij 44 projecten in 20 landen in Afrika ten zuiden van de Sahara, steeg de opbrengst door deze technieken binnen drie tot tien jaar tijd met 214 procent. Dat is veel meer dan met genetisch veranderde gewassen ooit is bereikt."
Andere recente wetenschappelijke experimenten toonden aan dat kleine boeren in 57 landen die agro-ecologische technieken gebruikten, hun opbrengst gemiddeld met 80 procent zagen stijgen. In Afrika was de gemiddelde stijging 116 procent.

Niet-duurzaam

"Er is inmiddels wetenschappelijk bewijs dat in regio's waar honger heerst, agro-ecologische methoden leiden tot hogere opbrengsten dan het gebruik van chemische meststoffen", zegt De Schutter.
Voor eco-landbouw zijn geen pesticiden, kunstmest, machines of hybride zaden nodig. De methodes zijn daarom zeer geschikt voor kleine boeren in arme landen. Pogingen van regeringen en grote donoren zoals AGRA (Alliance for a Green Revolution in Africa) om kunstmest en hybride zaden te subsidiëren, zorgen voor snelle stijgingen in de opbrengst, maar ze zijn op lange termijn niet duurzaam, zegt De Schutter.
Malawi wordt genoemd als AGRA-succesverhaal door donoren zoals de Gates Foundation en de Rockefeller Foundation die veel geld staken in het subsidiëren van kunstmest. Hun inspanningen zorgden voor een stijging van de voedselproductie. Het land kan echter niet afhankelijk blijven van die subsidies en verzet de bakens nu in de richting van agro-ecologie. "De regering van Malawi subsidieert nu boeren die stikstofbindende bomen op hun land planten die zorgen voor duurzame groei in de maïsproductie", zegt hij.

Scepsis

De Schutter zegt dat AGRA snelle resultaten wil en die ook krijgt. Het is volgens hem moeilijk om AGRA-voorstanders te overtuigen van de effectiviteit van agro-ecologie, ondanks het feit dat het bewijs daarvoor zich opstapelt. "Ik verwacht veel scepsis ten aanzien van deze oplossingen omdat ze niet in het dominante paradigma passen", zegt hij.

De dominante benadering in de landbouw is een industriële benadering waarbij het maximaliseren van efficiëntie en opbrengst centraal staan. Dat systeem is echter zeer afhankelijk van goedkope fossiele brandstoffen en legt geen rekenschap af voor degradatie van het milieu en andere negatieve effecten. Een van die effecten is de klimaatverandering. "Je kunt gerust stellen dat tussen 45 en 50 procent van alle menselijke uitstoot van broeikasgassen veroorzaakt wordt door de huidige methoden van voedselproductie", zegt De Schutter.
Met eco-landbouw kan meer voedsel geproduceerd worden, terwijl er tegelijkertijd sprake is van maar een fractie van de huidige uitstoot.

Agro-ecologie is kennisintensief en momenteel zijn er maar in een paar landen, zoals Brazilië en Benin, trainingen beschikbaar voor boeren. "Particuliere bedrijven zullen er geen geld en tijd in investeren, omdat ze er geen patenten en nieuwe markten voor chemische producten of verbeterde zaden voor terugkrijgen. Maar als we onze manier van voedsel produceren niet drastisch veranderen, zullen we de miljarden hongerenden nooit kunnen voeden", waarschuwt De Schutter. "En ook onszelf niet in de toekomst."